

הכמת הלכות נדה כלל קיד שער בית הנשים אדם

294

הוא ספק מן האישה ספק מן האשה ואם הטעא לוטר טן האשה שטא לא טן המקור אלא מטאה שיש לה במקום טי רגילים אין דרך דם נדה לבא עם טי רגילים לפיכך טהורה בכלל עניין (ומסת"כ ס"ק ק"ק י' דזוקל צנמלה מוק סקפן כי סוף דעת נמכין ליטנת וענין לטעמה ליטול וכ"כ ס"ק ט ע"ט):

(ה) וכי אם נמצא דם במרקחה אבל איזה שרגילה לראות דם במד' וטרנשא נאכ בשעה שהיא מטלחת מים כגון החוליות שקורין (החולין ווינד) (ל"ג סבולה חוליה סטמיאל ניליכס נסכלת מיל' מעט מעט ולחין סכלת מיל' טנה נג'ה) (ס"ע ס'ק כ') יש להתר בכלל עניין דהא איבא ידים מוכחות שיש לה טבה המביא אותה בהטלה מד' וטנה הדם יוצא ואפיו לא מצאה בתקון טי רגילים אלא אחר שקנהה עצמה מהשתן מצאה על העדר דם טהורה דטאה דטרנשא נאכ ולא מצאה דם רק אחר הטלה מד' וודאי דם טנה הוא ול"א דעתך לא בא מהטהר ט"ר דא"כ היה לה לטזוא בתוקן מיר רגליה דיל' דנהעדר לצתה עם הטר' ולא יצא עד ענשי (נעשות וכ"ע נסכלת כסנחת ס"ל וכ"ע מלכני' לטל"כ סל"ג ומפני' הם מולח נס הפל סכלת מיל' כיוון דעיקל ספיקת כול מיל' לע"כ לדימלה) ואס לא היה לה כאב בשעת הטלה מד' אמרין דטוכה לנין ואה"כ הצ"צ טחמיר דזוקא כשהיה היה קידם הטלה מד' ואחריו אמרין דהדר למרקור שהוא מהטהר מהטהר אבל אם הבאב היה קידם הטלה מד' ואחריו אמרין דהדר למרקור ואיתו מן המקור אבל הס' דאמ' ראתה נם במד' אז צריכה שההיה הכאב בשעת הטלה מד' אבל אם לא מצאה בתקון ט"ר רק אחר שהשללה מצאה על העדר או אף' אינה טרנשא בבאכ רק אחר הטלה מים סני (וע' נמס' למ"ז ס"ב פ"י מ"מ וכי' י' דטמלו' דטיקת מיל' מיל' מיל' פפי' גל' כל''). ואס הבאב לה קידם הטלה מד' בסצוק לא מטש ובשעת הטלה מים לא הרנישא כאב צ"ע (ויל' דקנעל' ז' ס"ל דכל' סול דוניה ניגכה מזוכקת דילוע ספיק' מיל' דם קלעניל' גל' ק"י פ"י ו'. ולפ"ז חיין פילוק נ"כ צין הטע טיס נט' ווקת לו חיין נט' ווקת (טס) וולפסי דזוקא נסכלת צנמלה ז' ס'ק' לדומס כיוון טיס קלת סוכמס סבול עס מיל'): נסכלת ז' ס'ק' לדומס למכס כיוון טיס קלת סוכמס סבול עס מיל):

(ו) אבל יש טחמיין וס'ל דזוקא אם יש לה מבה מברורת כרלעיל מקלין: אף' באין לה ווסת אבל בזו שאין לה טבה טבודרת אענ' שיש לה כאב לא השבנן באב בטנה ולכון אין מתרין בזו אלא דזוקא ביש לה ווסת כדין מהה שאית ידוע אם מוצאת דם ואפיו ביש לה ווסת אינה מותרת רק דזוקא ע"י בדיקה בכדי

שהתדע שאין זה הדם מן המקור והכ"י נהוג:

(ז) כיצד היא הבדיקה קודם שתשתחן הבדיקה עצמה הישב בחדרין וסרקן ובעוטק ככל דין בדיקה התבואר בדיון בדיקת הפסק טהורה ואה"כ התבניס מוק של צמר גפן נקי ולבן ורך ותבניט הרבה מוק במרקור בפנים ס'ב הרבה עד שלא יהיה בשוש אPsiשר ישיצא טיטה דם כחדל מן המרקור והנשיות יודעות זה הטעקים כי ב' נקבים יש לה א' שהשתן יוצא והוא לטטה וא' שנבענס למרקור והוא לטעה טמנה ואחד שהבנימה השזק ההשתנה תקנה יפה או שתהזין אותו מקום חיצוני טקומות הבתלים ובית החיצון מהטמ' שנתכלך בטי רגילים ודם שייצא עם הטמ' ואה"כ חנגב יפה יפה בכדי שלא תשאדר שום לכלוך אדומתית ואה"כ רטיא השזק וזה הוא נקי הרוי הובחה ברורה שלא בא הדם מן המקור (טס):

(ח) ואענ' שבדקה בבדיקה זו לא סטבין על זה להתר רק דזוקא באשה שיש לה ווסת קבוע ואו סטבין ע"ז להתרה ע"י בדיקה זו בין ווסת לוסת דס'ל להאי סברא דכאב אינה כטנה ואס' כטנה שאינה ידוע למוציאיה דם או עכ' לא עדיפא טטנה שאינה ידוע שטטניא דם דקייל' בכל' ק"י דצריכה ז'ן ולבן ע"י בדיקה ג' סטבין על זה להתרה לנטרין אבל באין לה ווסת לא סטבין אבריקה זו ואפיו באין לה ווסת קבוע כגון שעטה או הויה ג' או ד' יטיס נמי טוהר ע"י בדיקה זו רק שיש לה עכ' אודה כטנים שתראה נ"ב לפרקtes שלא ע"י הטלה מד' וויל' ס'ק' למ"ל מפק טיס נט' ווקת לא' לול' לוכת ננטיס) (ולכל' ספקות מוקף למים כה' וכן' ימיס) ולבן טהורה בין עונת או מל' יוס ללי' יום אבל אם אין לה איזוח כטנים כלל ואינה רואה חמיד רק בהטלה טי רגילים וא"כ אם נזהר איזוח א"כ לא הייתה טטה לעולם וזה א"א (ס"ק ק"ק ז'):

(ט) ואס בדיקה עצמה נ"פ בכח'ג ומוצאה הטז' נקי טוהר אה"כ בלי בדיקה

חכמת הלכות נודה כלל קיד שער בית הנשים אדם

שלא בשעת ווסתת דבכר הווזקה זוה דם מכה מאחר שאינה מוצאה אותו רק אחר שהשתינה (פס):
 (...) וכיון דזקא בשמרגשת כאב עם ט"ר דטחתה הכאב נהבר שיש לה טכה אבל אם אינה מרנשת כאב ובודקה עצמה אחר הטלת ט"ר ומוצאת דם אם לא מצאה דם בט"ר וודאי טמאה אבל אם מצאה דם תוק ט"ר וכן על העד שבדקתו בו אע"פ שיש מჭילן לדעתה הב"י שכתחתי בס"י א' דס"ל דמה שמצויה בט"ר לעולם טהור ותלינן זה הרם שמצויה על העד שהוא מתמצית ט"ר ט"מ אנן דק"י לבדעת המהדרין לעיל בס"י ב' וכ"ש בוה שמצויה גם על העד ט"ט א"צ לבודק אה"ז ואפי' אם היה רגילה לראות אם בדקה עצמה ג"ס ומוצאה טהורה שוב א"צ בדיקה ואם אינה רגילה לראות רק לפרקם קבעה לה ווסת כדין קביעות ווסת לעיל כלל ק"ב (פס):

(יא) ואם אינה מוצאה דם אה"ב כשבודקה עצמה רק קרטין קרטין כמו חול וחץ אדום וימצא כזה ג"כ בט"ר. ובשעת ווסתת או לפעמים אחרים רואה דם בט"א כשאר נשים ואני מוצאת אותו הול רק אחר ט"ר טהורת דאייה דם רק הול שדרכו להילך בכליות וא"צ בדיקה בזמנים אס לא נמיוח כدلעיל כלל ק"א דהכא אבוי נימוח טהורת דכיזון שהוא עם ט"ר תלין שבא מן הכלויות ודזקא שאינה מוצאת רק קרטין אבל אם מוצאת הקרטין עם דם טמאה (פס ונס"ז) וכן אם מוצאת בט"ר החץ אדום ועל העד שភחה אה"ב מוצאה דם טאה ואם יש לה כאב בשעת הטלת ט"ר דינו בנויל (ס"ט סק"ח נטס פמ"ל) ובמוצאת קרטין בלבד ואטרין דטהורת אף"י בנימוח דזקא שנמצא אחר ט"ר ובט"ר כין דבלאי להרבה פיסקים לעילם טהורת לדעתה הב"י לעיל ס"י א' אלא דאו הוששן שטא הדר ט"ר למקור ואותי דם דזקא עתי דם אטרין אבל לא קרטין דאין דורך קרטין להילך במקור ויזור מסתבר למחלין שהם מן הכלויות אבל אם מוצאה קרטין בלבד מ"ר ונימחו ונעשה דם לא תלין שהם מן הכלויות אדרבה אמרין שהם מן התקור (ח"ז וכ"כ כו"פ כי ק"ל וק"ט פ"י ק"ל ס"ק ג"ס דלא כת"ז ס"ק ד') וט"ט אם יש לה כאב הכלויות שהם באחוריות בעד טים השורה נ"ל לאפשר לדעת שטוכרים וכאב כטה וע"ש בס"ט אפשר דיש לצד להקל אבל אם הרנייה הבא למטה מטקוור שם אינו מקומות חכליות וא"כ מה מקום לוטר שבא מהכלויות (ועי' כו"פ פס):

(יב) אשה שאינה יכולה לטהר נ' רביעי שנים שחדר מוצאת ע"ז בדיקה כהמים אדומים כשרירות בישר ויש לה חול שקורין זאנד (לייל חול גמ"ל) וקיים בדיקתה מרגשת כאב נдол במתנים ואחר הכאב מוצאת בזמנים הנויל ויש לה ווסת קבוע ובשעת הטלת ט"ר אינה מרגשת כאב רק שמצוות בחתם הכתם טאדי ויכול לנירוד הנויל כשהם לחים הם כמו מונלא ולאחר שנחיבש נתקשה הכתם טאדי ויכול לנירוד אותו מהברד צידד להקל בזון שדם ראייתה טונה ורואה מזאת כאב וגם רגילה למצוא בט"ר חול וחץ אדום ויש לה ווסת קבוע אע"פ שאינה יודעת שמצוות מוציאה דם וגם א"י אם המכבה במקום שהדם בא מ"ט בזון שטבה ובאב במתנים קרובים לכליות ונידי מטקוור (ס"ט סק"י קל"ל נטס מטו' פמ"ל ס"י קנו):

כלל קטן דין בלה הנבנשות לחופה ובעילות מציה ודין يولדת

(משמעות קניון קניין קניין קניין):

(א) אצרו הו"ל שלב אשה שתובען אותה להנשא דהינו מזמן שוכנת בדעתה וטבינה עצמה לחופה מחמת חימוץ לפעמים רואה מעת דם כחידל ולפיכך חקנו דאפי' לא הרנייה כלות צריכה לישב ז' נקיים בין נדולה ובין קפנה ואפי' בדקה עצמה בשעת הכיעה ומוצאה טהורת דלטא נאבר הדם מהמת קפנו. וט"ט בין דאיינו אלא חומרא דרבנן ונרע אפי' מכתם דעכ"פ מוצאה דם אבל כאן שלא הרנייה ולא מצאה כלות ולבן מדינה א"צ הפסיק טהורת אלא אפי' לא בדקה בזוס דחבייה להפסק בטהורת טונה טוים דטහורת דין אבל אין נוהגין שלא לחלק ולעלם צריכה לכתלה הפסיק טהורת הכל הנשים וגם מדינה צריכה בדיקה כל יוס ויום טויג לכתלה טיהו בדיעבד אם לא בדקה עצמה רק פ"א תוק ז' סני:

(ב) וכיון מידי מקטנה שלא ראתה מעולם ולא דעת זמנה לראות דהינו מחות ט"ב

מי"ב שנים אבל אם הניע זמנה לראות או שידען שראתה פ"א לדין שאז הנשים וב"ש בהולות טובlein עצמן רק לבעה ודאי דכל דין נדה עליון בגין לענין הפסקת טהרה ובין לעניין בדיקת כל זו נדיקתן בדין לובשה לבנים ובבדיקה הפסקת טהרה כבתוכלה אע"ג דרא"א לה לבדוק בעומק כ"ב עכ"פ הבדיקה עצמה היטיב כי נח האפשר וסני בזה אבל קינה בעלמא אינה בדיקה כלל (ג"ח):

(ג) אם ספרה ז"ג קודם שטבינה עצמה להופה אף"י קדרשה כבר אין עלין לה אלא צריכה לפסור ז"ג אחרים סטוך להופה. ויש לסתוק הטבילה סטוך לבעילת מצוה בכל מה ראוי דכל מה שהיא קרובה יותר לנשואין לבה הוותה וטהරת ומברך אין חיטוד זה דומה לחיטוד של חכעה ורותם אף"י בדיקה לא מהני משא"ב תוך ז"ג או אחר טבילה בדיקה מיהו מהני ולכון אם טבילה איזה ימים קודם הנשואין צריכה לבדוק עצמה בכל יום ויום ואפק"ה אין לסתוק ע"ז להרחק הטבילה מבעילת מצוה יותר מך לילות רהינו בשתבעל במוואי שבת תהיה הטבילהليل ד' ר"ל אוור ליום ד' ותבדוק בכל יום ויום ויתר טזה אין להרחק על סטוך בדיקה (ק"ט בסוף ג"ח דלע' כמיטמע מלמ"ל דעת נילוט ה"ל כדי נדיקס נכ"י) ומ"ט בדיעבד אם הרהika הטבילה יותר מזה ובדקה עצמה פ"א בתוך ז' ימים או אסילו ביום ז' עליה לה הטבילה אבל אם לא בדקה עצמה ז' ימים אחר הטבילה לא עליה לה הטבילה ולא הז"ג ראשונים וצריכה להזור ולטנוות ז"ג דרא"ג דאספה רעלמא יכולה לטבול א"ע כמה ימים קודם קודם שתודדק לבעה אף"י יותר מז' ימים וא"צ בדיקה שאני הבא דכל שהיא קרובה לנשואין איכא חשש חיטוד:

(ד) אם דחו הנשואין לנמרי מתוך קטנות והסבימוצד החתן והכלה שיחז בטעורים זה מות ולא ישאו זה את זה אע"פ שנהפסרו יחד למחר צריכה לסתור ז"ג מחדש דזה דומה לתביעה חדשה לאיש אחר וה"ה אם מתוך המריבה נהרצית הבללה להנשא לאיש אחר וכן עשה ונכנסה להופה עם איש אחר אסילו באותו יום צריכה ז"ג מחדש שהרי זה איש אחר ולא עוד אלא אם אחר שעשתה שירוד עט השני הור הראשון נהרציה לישאה צריכה ג"כ ז"ג ולא מהני בזה מה שבדקה שחרית וערבית בין דאייא חיטוד (ע"ז ע"ז):

(ה) אבל אם דחו הנשואין מהמת איזה סיבה או מהמת קטנות ומריבות וחזרו ונתרצו זה לזה בזה לא שי"ך חיטוד חדש ומ"ט היישן שטא לא אסקה עדעתה שתהא נזהרת יפה בבדיקה ולכון אם דחו הנשואין לנמרי ולא קבעו זטן הנשואין אלא אמרו כשנתוווער יחד או כשנchapser יחד או נקבע זטן לנשואין ואו בז"ג שאינה יודעת כללathy היה הנשואין לא אסקה עדעתה ולא נזהרת בבדיקה ואפק"י אם בדקה עצמה ומצאה טהורה לא מהני וצריכה לישב ז"ג אבל אם היה הדחה והקביעות הכל בטען אחד ב"ז שעוסקין באותו עניין אינה צריכה להזור ולישב ז"ג דמה"ת לא תھא נזהרות בבדיקה יפה בז"ג שבאותו טעם קבעו זטן הנשואין בתוך איזה ימים מ"כ ה"ק פ"ק ז' ומי נדקה כו' ומלהם עשרה כו' עיין ק"ט סק"ק ז' פ"כ טקסט'ך ליה העתק יפה לדכי כ"ג מ' וסמעין נג"מ כ"ל דנס כו' ליה ילה י"מ לפלא מ"ס סיפה סכל צלומו מעמד ה"ל ליה נזהרת יפה וכו' ומלהם טרם פטיטל מ"ט כל מ"ס סיפה סכל צלומו מתקדמו וכו' ומקנייהם סכל יטהו זה מ"ט זה וכמפטנו דליקת מ"פ"י מ"ס דקו נקס דזוקט כטנדמו וכו' ומקנייהם סכל יטהו זה מ"ט זה וכמפטנו סול דליך מניעס מדרס וכו' ה"ל כטני נקסו נקסה ה"ל מזען להזון וכמפטנו טיקצעו זטן ז' כטימפטנו ויסלמי ומל"כ ניוס לו יומיים סטליינו וקצעו זטן ז' סמס ליכט מ"ט מ"ט מניעס חרטה ולי נדקה צלומו סעה ומלהם טהולה טסולה (ל"ל כ"ק סיס סדרין) ה"ל דליך למיניהם מ"ט ליה נקסה לדעתה מוקדס סמך נזהרת יפה וכו' זטן טס דזוקט וכקיעות זטן ז' ה"ל סיס ניקד ליה חייטין גמילי עכ"ל מוכמ מזה דזוקט ה"ל טס דזוקט צלומו סעה):

(ו) וב"ז כשהבכימו החתן והבללה שניהם לדחות הנשואין אבל אם לא נדהו בבירור רק שלא הושוו באותו יום והבללה הוותת שההפסרו או שלכו לדין עד שיתרצה החתן אע"פ שהוא נטשך يوم או יומיים לא מקרי רהית הנשואין דהכלה סופכת דעתה דשםא יתפתח החתן ובודקת יפה (ט"ז ק"ק ו'):

(ז) ואם ספרה ז"ג אדעת זטן הנשואין שהוא מוגבלים לר"ח ניטן וכשהניע רה ניטן

ניתן לא בא ולמחרתו בא ציר מהחתן ראתיליד ליה אונסא בדרך ושיבא בחוץ יומ או יומיים א"צ ז"נ-אחרים אף לא בדקה עצמה ביום שבנותים אם לא עכרו עליה ז' ימים בלבד בדקה דודאי רטיא אנטישא ויהכה דעתה שתבדוק יפה ושלא תבא לידי חיטז (ט"ז) וט"ט כיוון ד"א דבזה יש לחוש להימוד (עיין ע"ז) לנ"ן יש להורות כשיבא הציר חבדוק עצמה מז (ק"ע):

(ח) ואם היה זטן מוגבל להגשוואין אלא שהחתן אמר שאפשר שיקרים הגשוואין ובן אם רצוי קרובין הכללה להקרים החתונה איזה ימים לפני יום המוגבל ושלחו להחתן שיקרים ויבא לוطن זה ולפי שפשוט היה בעיניהם שיישמע החתן לקולם והתחילה הכללה לספור ז"נ שייהיו סטוכיס להופה יכולה לסתוק אספירה זו לטבול סוף ז"נ ותבדוק עצמה בעת שיתברר לה יום הגשוואין ובידייעך אם לא בדקה עצמה באותו שעה ואיכא הפסד ששתתקלקלין האוכלין ויצטרבו לעשות חופת נדה יש להקל ובתנאי שתבדוק עצמה בכל יום אחר הטבילה כמו קודם הטבילה (מ"נ)

(ט) אם עשו חופת נדה או שפירפה נדה אחר החופה קודם שבא עליה לא יתייחד עמה אלא הוא ישן בין אנשים והוא ישינה בין הנשים והטנה ליקח קאנן אצל החתן וקטנה אצל הכללה ואין מהייחדין ביום בלבד קטן וקטנה דהינו בנסיבות טבן ט' שנים ואין חילוק בין בחור לאלמן ובין בתולה לאלטנה דاع"פ דטוהר להתייחד עם אישתו נדה שני הtems שבבר בעל ולא חקייף יצרו בולי האי ואס היות טהורה כשבשאה ולא בא עליה ופרסה נדה אח"כ אינה צריכה שיטור עוד דהא חיין דלא תקייף יצירה כיוון שלא בא עליה עד השתה והמתיר הבא עליו ברכה ובתקום שהטנה שלא לבועל רק אחר ז' או נ' ימים אחר הגשוואין אע"פ שראוי ונכון לבטל טנה זה ויש בו כמה איסורים ואוי לנפשם כי נטלו להם רעה מ"ט כיוון שהטנה נך אם כן אם פרסה נדה ודאי לצריכה שיטור דהא דלא בעל תחולת היינו ממשם הטנה וכן נוהני להאריך שיטור:

(י) מהויר גירושו צריכה לישב ז"נ ואם כניסה בחופת נדה וכן הנושא אשה שכבר בא עליה בזנות אע"פ שצריכה ז"נ מ"ט אם כניסה בחופת נדה א"צ שטריה כיוון שלאל עריה כבר (ע"ז ומ"ט נמס לדע"ז):

(יא) עבר וכῆסה בתויך ז"נ ונבעל עריה להטהיין ז' עונת שלימות ואה"כ תשלים מןין הימים שהפר: מ"ז נקיים שלה כדלקמן בדין לבישת לבנים כלל קי"ז ס"י י"ה אבל אם דחו הגשוואין דצריכה ז"נ אחרות שמא לא נזהרה בבדיקה יפה כדלעיל אם עבר וכῆסה ונבעל עריה למנות ז"נ אחרות אחר כלות ז' עונת שלימות ואה"כ תשלים מןין הימים של ז"ג כדלקמן (ק"ט דלט כמטענו ציין):

(יב) אע"ג רכל הנשים עריכן להמתין מיום הראיה עד שטפסקת בטהרתה ה' ימים עם יום הראיה כדלקמן בדין לבישת לבנים מ"ט בכללה אפשרו באלטנה אם מותך זה צרייך לעשות חופת נדה או ששתתקלקלו המאכלים וכיוצא בו מותרת להפסיק בטהרתה התקף כשתמצא עצמה טהורה וטכ"ש אם לא מצאה רק כתם (ק"י קל"ז ט"ז ק"ק ז' וט"ז ק"ק כ' וק"ט טס):

(יג) אם אירעليل טבילה בשבת מותרת לטבול. וט"ט טוב להקרים טכילהה אם אפשר (טס ט"ז ק"ק ג') וודוקא בתולה אבל באלטנה כיוון דאפשר לבועל בשנה בעילה ראשונה לכן לא לטבול (ועיין גמ"ל ק"י טל"ע ק"ק י"ה):

(יד) הכלות מותרות לטבול ביום בין שטובלת ביום ז' או ביום ח' כיוון שאין באות לחתן עד הליליה (טגנת ל"מ טס וק"ט וכ"כ נט"ל נס"ל נט"ל נט"ל נט"ל ק"ל ק"ק ט"ז) וודוקא אם טובלות קודם החופה אבל אם טובלות אחר החופה אע"כ שהיא טבילה הדיאשונה לבעל זה דינה בשאר נשים (קל"ז ט"ז ק"ק י'):

(טו) הבינס את הבתולה בועל בעילת מצוה ונומר ביאתו אף אם הדם שותם ופושר מיד אף באבר ה' אף היה קטנה שלא הגיע זטן לראות ולא ראהה ומ' אף היא בוגרת לא אמרין שכבר כלו בתוליה (ט"ז) ואף בדקה ולא יצא דם טמאה דשם ראתה טפת דם כחרדל וחbetaו ש"ז דאע"ג דדם בתולים הוא ואין הדם נדה כלל שאין זה בא מן התקור מ"ט כבר נהנו כל יישдал להחמיר ולהזכיר דם בתולים בדס נדה. וט"ט נהנו להקל אם לא גבר הביאה רק העורה בה ולא ראתה דם

הכמת הלכות נדה כלל קטו' שער בית הנשים אדם 298

דם אבל אם בא עליה ביאת מטש דהינו שהבניס כל האבר אע"פ שלא זרע צריין לפירוש מטנה אע"פ שלא ראתה דם וצריך החתון שיוזר שלא ישחה עצמו מלבעול ב"ט כדי שלא יבא ח"ז לידי קישוי אבר וכ"ש להשו"ל (ק"י קל"ג):

(טז) אחר הביעלה דין כשר נדה לעניין הרחקה אלא שמיחר לו לישן אותה מטה לאחר שעמלה מעצמלו ואPsiלו בסדין שהדם עליו וכן היא טורת לישן על מטה הדיזודהתו לו. וצריכה להפטיק בטהרה כשר נשים אלא דבזה ק"ל דיכולה להפטיק בטהרה ביום ד' אחר יום הביעלה שיחיה י"ט ה' ראשון ל"ג (ט"ז פס ס"ק ד') אבל אם פרסה נדה אחר הביעלה גם זו צריכה להתחין טלמנות ז"ג עד יום ו' לאחר הביעלה (ק"ט):

(יט) טורת לבועל בחולה בשבת (ולס"ע קי' פ"ג):

(יז) לאחד שבעל והוציא דם בתולים יטול ידין ויבורך כלל שם וזה נומתתו ברוןacha אשר צג אנו בנן עדן שושנת העמקים בל' ימשול זר בمعنى החוס על נז אילת אהבים שמרה בטוהר וחוק לא הפרה ברוך הבוחר בארעו של אברהם (פס):

(יט) يولדה אפי' לא ראתה דם טמאה נדה מה"ת בין ילדה חי או מת או נפל ומה"ת يولדה זכר ימי טמאה עליה ז' ימים אPsiלו לא ראתה וטובלת ואח"כ טופרת ל"ג ים ואPsiלו היא רואה כהן הוא דם טוהר ואם يولדה נקבה ימי טומאה י"ד ימים אע"פ שלא ראתה כלום וטובלת ואח"כ ימי טוהר שלה ס"ז ימים אפי' רואה כהן. וב"ז כשהראתה ביטוי ניזודה אbel אם ראתה בימי זבה שלהם ב"א ימים שבין נדה נדה צריכה לסתור ז"ג כדין זבה מה"ת. ובזמה"ז השבigen לכולן שהן يولדות בעוב וצריכות ז"ג וימי לידה שאינה רואה כהן אע"פ שהש ימי טומאה עולין לה ל"ג ובלבך שלא לטבול קודם י"ד לנקבת ואPsiלו אם טבלה קודם לכן לא עלתה לה טבילה אלא צריכה להתחין עד ליל ט"ז ויש מקומות שנוהגין שאין טובלין תוך ט' לזכר ופ' לנקבת אבל מקומות שאין להחמיר כלל וכן נהוגין במדינות אלו רק מיד שלא ראתה דם אחר ז' לזכר ו/or' י"ד לנקבת וטופרת ז"ג טורת לבעלת אבל אם חזרה וראתה לאחר הטבילה אPsiלו טפת דם כחרדל טמא אע"ג דמאריתא הם דם טוהר כבר פשוט הטענה בכל ישראל שאין בוועין על דם טוהר ודינו כשר דם לכל דבר (קל"ד):

(כ) הטפלת בתוך ט' לטבילה של אחר ראייה מטש (טלטוקי נטול כתף לדוף נטפלקס מקודס) בעניין שאין לספק שטאו נתבערה קודם הטבילה חיששה משום נדה אPsiלו לא ראתה מפני שא"א לפטיחת הקבר בלבד דם וצד לאחר שטפה ז"ג אPsiלו הוא קודם י"ד يوم מן הלידה טורת ואין הוושש שטא היה ולד קודם מ' יוס לא ננמרה יצירת הولد ולבן אין להוש שטא היה ולד (פס):

(כא) אבל הטפלת כטז בהמה היה ועוף או בטז דנים והגבים או שקעים ורטשים או שפיר ושליא או היזכה שקרעה וייש בו עצם עבשו בזמה"ז שאין אט בקיין בצורות הווששת לולד וא"כ היישין שטא היה נקבה ולבן אם ז"ג הדת בתוך י"ד يوم אם טבלה קודם ליל ט"ז אPsiלו במקומות שנהגו להחמיר שלא לטבול תוך ט' לזכר ופ' לנקבת במפלת מ"ט לא נהגו להחמיר (ט"ז קק"ד) ומ"ט ראוי לפירוש טמנה ליל מ"א וליל פ"א מושט זכר או נקבה (ט"ז קק"ד) (ולא סגנוני נמס כי' בזופלה ונל' כי' מקודס כל הילודים) אבל לפני טשי' הטז' סק"ב לר'ין א"צ לפירוש כלל בלילה מ"א או פ"א ואם הפללה חתיכה וקרעה ולא נמצא בה עצם אינה הווששת משום ולד אלא טשומ נדה (ק"ט):

(כב) שאר דיני يولדה כגון שהפללה התואמים או ولד בשליה או טומנאות ואנדרכוניות ווועץ דופן עיין בש"ע סי' קצ"ד:

כלל קטו'. דין דברים האבודים בימי נדה (ק"י. קל"ס):

(ט) ב"ז שלא לטבילה האשה מנדה ור' טבתם אPsiלו כבר ספרה ז"ג דין בגירה גמורה אPsiלו בטה שנים דכתיב ז' ימים היה נדה וקבעו ח"ל דר' ל' דלעולם היה נדה עד שתעשה מעשה אחר והיינו טבילה וטהרת אין אמר אלא תשמש וחבק ונשוק כשר ערוה והויל עשי הרחקה להז' ואיסרו לבעל ולה לערשות שום דבר של חיבת המרגיל לעכירה כגון דבריו שהוק וקלות ראש עמה אבל

חכמת הלכות נדה כלל קט"ז שער בית הנשים אדם 299

אכל מותר לההיחד עמה רלא תקופ יצירה יכול האי כיון שכבר בא עליה פעם אחת (כע"פ ל' וקע"י י"ד):

(ב) לא יגע בה אע"פ שאיתו מכון ליתנות ולא יושיט מידו לידה אפילו דבר ארוך שא"צ לינגע בה וכן לא יוכל ממנו אפילו ע"י זריקה טידו לידה אסור וייש מקלין לנרוק כלפי מעלה שלא לנוכה אשתו והוא פושחת ידה ומקבלת (כו"פ):
(ג) לא יאכל מקערה אחת דברים שתיכוף לאחד שהוציא מן הקערה אוכל תיכוף
בלא הפסיק כנון הרוטב או אף כשהותכין בשור להתיכות קטנות וב"א נוטל חמץ
התיכה תיכה בדרך אכילה ב"ז אסור אבל ליקח התיכה בשור מן הקערה כפי הלקו
על הטעלער וכן הרוטב שלקחת בכף ומניינו נטעלער מותר ליקח מן הקערה שאין
זה דורך חיבת ומ"מ אפילו על שולחן אחד אסור לאכול עמה אא"כ יש שום שני
כנון שכלים אוכליים על טעלער אחד וזהו מניה כל תהת הטעלער או טפה או
שיהיה שום דבר מפסיק בין קערה שלו לשלה דבר שאין משתמש לאורך אותה
סעודת כנון להם שאין אוכליין פניו או כןן שאין שותין פניו או שנילה המפה
מן השולחן ינית שם טעלער שלו ואם דרכם שאוכליים תמיד מן הקערה סני
כשהוא או היא יאכלו מן הטעלער (כע"פ נ'): :

(ד) אסור לבעל לשותה משירוי כסותה ששתה היה ואילו שהתה הצוי
ומלאו אסירות דעתך שותה שיודה אם לא שטפסיך אדם אחר ביניהם או שהורך
מכוס זה לכוס אחר אע"פ שהורך לכוס ראשון דכון שיש היכר לא מרנלא וכן
אם הלכה מותר דכון שכביר הלכה אין כאן חיבת ואס שתהה והוא אית יודע
ורוצה לשחות מכסול שלה אינה צריכה להניד לו שלא ישקה ואס שתהה כל הבות
מנוג יפה להדריה הocus אבל אין מותגן בכך וכן אסור לאכול שירוי מאבלה ואם
הפסיק אדם אחר מותר כמו בשתייה (ויכן כלל סקומות סיט נסח' ס"ס נחלנש פ"ז)
ויש מקלין אם משירית לו בקערה דוה הי היכר לאיסור דאל"ב היה לו לאכול
עטה בפעם אחת. וכן לדודוקא אם בשעת אכילה נהבונה לשיר אבל אם במקרה
שיירה לא שיך זה (כו"פ וק"ע) אבל היה מותר לאכול ולשותה שיורו דהיא
לא מרנלא ליה לעבורה משא"כ באיש שעדרו להרניל ונשיות דעתן קלות:

(ה) לא ישב במטה המתוודה לה אסילו שלא בפניה וכ"ש שאסור לשכב
במטה ויש אסרים שעם היא לא השבב על מותו (ע"ז) דנען משיזדי שתהה
דיש כאן הרהור טפי ומ"מ נ"ל דשלא בפניו ושלא בפניה מוחר עכ"פ בישיבה
(ע"ז מ"נ"י וס"ע). וכן לה"ה על כרים המוחדים לה דאסור אבל מותר ליגע בהם
אסילו בספרינס המלובלבים בדם נרתת וטב"ש שאסרים לישן בטחה אחת אפילו
שניהם מלובשים ואסילו אינם נוגעים זה בזו ואסילו יש לכל אחד מצע כב"ע
ואב"י אם ישן כל אחד במטה שלו אם המרות נוגעים זו זה ואפשרadam המרות
מחוברין בכחול וב"א ישן במטה דמותר (ע"ז ס"ק י"ה וע"ז ס"ק ט סמ"ה עלייו
ויכן דמיימת לו סוף ט"ק ול"ל של עז סל צין דומיל דקפסל ול"ע) ואסילו לשכב
על ספסל ארוך שמתנדנת אedor אבל אם הוא קבוע בכותל מותר ויש מהירין
אם אדם אחר מפסיק ווישב ביניהם וכן לא ילך עמו אשזו בענלה או בספינה
אתה אם הוא רק לשיט לנקות ולפרודסים ובויצא בהו אבל אם הוילך טער לעיר
לארכין מותר אסילו הם לבן ובלבך שישבו בהריך שלא יגע זה בהו ואם ארך
פססיק ביןיהם לא גרע מספסל המתנדנת דמותר (קע"פ ס'): :

(ו) לא יסתכל אסילו בעקבה ולא במקומות המכוונים שבה. והסתכל הוין ליה
בניס שאים מהונניות אבל מותר להסתכל בה במקומות הנלוים אף על פי שננה
בראייתה דהואיל דהיא מורתת לו לאחיז אינו בא לפבישול וכ"ש דמותר להתייחד
עםה בחדר אחד:

(ז) כל שהאשה עושה לבעה נדה עשויה הוין ממין הבות בפניו ולהניזו
לפניהם על השולחן אלא ע"י שניי שתניחו על השולחן ביד שטאל או שנייה
אסילו ביטין על הפססל וכיוצא בו וליתן הקערה עם הבהיר על השולחן אם
גב בנין הבית אוכליין מן הקערה פשיטה דמותר אבל קערה עם טאבל לבעה בלבד
יש לאedor דהו דומיא דמיינת הocus ומ"מ אם אין לו מי שיעשמשנו יש להקל
ובלבך

300 חכמת הלכות נדה כלל קטי' קייז שער בית הנשים אדם

ובלבד שלא תתן הטעול בקערה בפניו (עי' ק"ט) וכל תיקון המאכל לכ"ע מותר דין זה אלא דרך עבדות:

(ח) אסורה להוציא מטבחו בפניו ודוקא ליתן המכסה וכיוצא בו שהוא דרך היכבה אבל הצעת הכרמים והכסתות שהוא דרך טורח ואינו חיכה מותר ושלא בפניו הכל טוהר ע"פ שהוא יודע שהוא מצעת אותה (קענ' י"ה):

(ט) אסורה ליצוק לו מים לרוחץ פניו ידיו ורגליו ואפילו ליתן לפניו הקירטון עם המים והכלי שירוחז בו אסור ואפילו אינה נוגעת בו ואפילו דמים צוננים (קענ' י"ג):

(י) בשם שהוא אסורה לעשיות לו בכך הוא אסור לעשיות לה ואסור אף לשלות לה כוס של יין לש כוס של ברכת לש כוס אחר המיזח לה אבל אם שותים הם מאותו כוס ושהתה אליו אבחתייה ליתן לנו כה:

(יא) אשה חוללה והוא נדה אסור לבולה לינע בה כדי לשמשה ולהקיטה להשבה ולטומכה ואם אין לה מ"ש שישמשנה וצריכה הרבתה לכך הטענה להקל ואם הוא חוללה ואין לו מי שיישטנו וולתה מותרת לשימוש דכיון שהוא חוללה והלש לא רגילנה משא"כ כשהוא בריא אפילו שהוא חוללה יביסנה ומ"צ תזהר ביזהר שתוכל להזהר מהרחתצת פניו ידי ורגליו והצעת הטטה בפניו אבל מוגנת הבוס מותר שאין כזה היבנה כל כך כראיה (פס):

(יב) אם בעליה רופא ואין רופא אחר וצריכה אליו שיש סבנה בדבר מותר לשטש לה הדריך ובן לעניין הקות הדם (פס):

(יג) כל אלו ההרחקות צריך להרחקיק כי' שלא טבלה וכו' רשייל שנתקבזו הק Hollow מהרימיו שלא להקל כלל בימי לבונה (פס):

כלל קטי'. דין לביישת הליבורן (ק"י קי"ז):

(א) כבר כתבענו שקבעו עליהם כל בנות ישראל שאע"י רואית טפת דם בחדל יושבת עליו ז"ג וזה הנקיים בעין דוקא שהיה שלמים לילה ויום ולכן כל אשה שראתה בין אשה שראתה يوم אחד וב"ש כשראתה נ' ימים Dao היא ובה דאוריתא אם הוא בימי זוב והאידנא אין אני בקיין בימי זוב וימי נדה וא"כ בוה מדינה דאוריתא צריכה נקיים ומדינה תיכף באותו יום שפסקת טראות אם הוא עדין יום תוכל לבדוק א"ע כמו שנזכר דין הבדיקה וטאפור מיום הטהרת נ' נקיים ואמנם כיון דמדינה קי"ל דפולטת שכבת זרע בחוך ימי טפירותה בחוך ו' עונות ובין עונה הוא י"ב שעונות סותרת אותו היום דכתיב את הורת הוב ואשר תצא ממנה ש"ז מה ייבה סותר אף ש"ז כותר אלא דבוח קיל דאיינו סותר אלא אותו يوم דכתיב לטמאה בה ר"ל כטומאתו דמה ש"ז אין טמא אלא يوم אחד אף לעניין סתרה אין סותר אלא יוס א' ואיתקש זבה לוב בכל דבר דבל ו' עונת עדין לא נסחה הש"ז אבל אה"כ כבר הוא טפירה ואני אלא טיס בעלמא ואע"ט שפולטת איט סותר ולכן אם תשמש בדרך טשל במוציא שבת או כל يوم א' עד קודם הלילה וא"כ צריכה מדינה להטמן שרי סותרת כל אותו יום ואמנם חישבו שאמ ליל ד' يوم ד' אין עולה מן המניין שרי סותרת כל אותו יום ואמנם חישבו חיישין נאמר דלעולם מיום השימוש צריכה להמתין ד' ימים עם يوم השימוש חיישין שמא תשמש ביום א' בין השטשות ותהשוב שעדרין הוא يوم וא"כ כשתחיה למןות מיום ה' כשבת שהיא לדעתה ד' ימים עם השימוש שמא באמת היה לילה כבר וא"כ כשתפלות ליל ה' רגע קודם עת שיטושה הרי עדין הוא כהונך ו' עונות סותרת כל היום ולכן החתוון שלו תחילה למנות מיום השימוש עד לאחר ה' ימים עם يوم השימוש ובזה יצאנן לכל החששות ואטנס כי' שיקד אם שימוש אבל אם לא שימוש קורט לראיה במה יטיס לא שייך כל החששות ואמנם כיון שאין אני בני חורה ולא ידענו טעם הדבר להלק בין שימושה ללא שטשה ולכן לא סלונג רבנן ואפי' לא שימוש צריכה להמתין ה' ימים עם يوم שראתה בו ואולין לעולם בתה הראיה ולא אחר השימוש ואפילו לא היה בעליה בעיר זמן רב נהנין בן ואין לשנות וכל דין זה לא שני אם ראתה דם או כתם דלעולם צריכה להמתין ה' ימים קודם שימוש שטאפור ז"ג עם יוס שראתה בו (קענ' י"ה) זט"מ אפילו ראתה ביום א'

חכמת הלכות נדה כלל קייז שער בית הנשום אדם

301

סתוך ללילה אףילו אחר שהתפללה ערבית רק שהוא עדין יום נחשב ליום וביום ה' הפסיק בטהרה (ס"ק פ"ק י"ט):

(ב) ומ"מ כיוון דmediña אין צירוף להטמין אלא ר' יטימע עם יום הרואה וכן בלא שימושה כשייש עוד צד להקל כנון שאם תחתין מלחמות עד לאחר ה' יטימע תהיה טבילהה בשבה שלאחד י"ט ותהיה רוחקה הטבילה מן ההפשפה וכן מוטב לדחות הוمرا או ותתחיל לטנות מזום ה' לראייתה כיוון דבלא שימושה אין אלא הוمرا ואפיילו בשימוש יש להקל מטעם זה שהתחילה לטנות מזום ה' לראייתה (פ"ט טס) ועיין לעיל כלל קטנו לעניין הכליה:

(ג) וב"ז בתחילת ראייתה אבל אם התחלת כנור לסתפור ז"ג ונתקללה שראיתה דם או נתם מותרת להתחילה ולסתפור ז"ג תיכף כשפסקה ואנו תבדוק כדין וmonths לסתפור מזום המחרות (ס"ק פ"ק כ"ג) ואפיילו ראתה לאחר שבאה מבית הטבילה לביתה קודם שנודקהה לבעה מותרת לסתפור מיד בשתדר ולא נורין בוות אטו שימושה (ק"ט טס ג"ט מ"ב):

(ד) ביום חמישי תחל ראייתה קודם בהש"ט צריכה לבדוק עצמה הייטיב והוא הבדיקה של פטיקת טהרה ואפיילו בדיעבד מעכבות אם לא הייתה כדין שהרי היא בחוקת רואה ומה יועיל לה כל הבדיקות כיוון שלא היה בהש"ט בחוקת שבעך כנור הדם ואדרבה היא בחוקה זו שראה דם וכן אפיילו בדיעבד אם לא בדקה עצמה כדין. קודם בהש"ט לא עליה לה אותו היום אפיילו בדקה עצמה בהש"ט ומצאה טהורה אין עליה לה אותו היום לכיוון דהיתה בחוקת רואה שמא ראתה טיפת דם מהודל בהש"ט ונארב אבל בבדיקה עצמה כדין קודם בהש"ט ונמצאת טהורה היא בחוקה זו שלא ראה עוד ולעתם יתדר אדם בתוך ביתו לההטיר לכתלה שהחאה בודקת בזום הפסיק טהורתה בטוק דחוק ושזהא שם כל בהש"ט שבדיקה זו מוציא מידי כל ספק:

(ה) לכתלה ראוי שתבדוק עצמה קודם שהתפללו הקהיל ערכית דם כנור התפללו מעריב ע"כ אמרין שכבר נחשב ללילה זא"כ הייך לבדוק עצמה או שהרי הבדיקה צריך להיות ביום דוקא ופשיטה שצרכיה לבדוק קודם שהתפלל היא מעריב וכ"ש קודם קבלת שבת. ומיהו בדיעבד ששבהה או אפיילו פשעה ולא בדקה עד שהתפללו הקהיל מעריב וכ"ש בקבלת שבת כדין דרוא דורייתא אבל אם כבר נס היא התפללה מעריב וכ"ש בקבלת שבת כדין דרוא דורייתא אזילן להוمرا רלא תעכיד תרתי דסתורי (עיין מ"ה קמ"י ל' וכן כתוב ס"ק זקיעין טענ"ס) וטבל מקום בקיין שהקהל מהפללים מעריב בעיד. יום גдол ובוגדי יותר טוב שתבדוק סתום ללילה שהרי לכתלה ראוי שתבדוק סתום בהש"ט וכן בלילה הטעם טוב ונכון שתבדוק קודם מעריב וחניה עצלה מוק דחוק או שתבדוק עוז הטעם סתום לבול לא התפלל היא מעריב עד ערך שעיה קודם הלילה אבל בשבהה דעתה להדרlik נרות קודם ישיאטר הקהיל ברכו דאה"ב אסורה להדרlik שהיחיד גנור אחר הציבור והציבור מקידמיין הרבה לזה חניה עצלה מוק דחוק או שתבדוק עוד הפעם סתום בהש"ט ואם לא עשתה כן אם ראתה באותו יום זכר נחתם המעיין עליה לה בדיקה זו כדברי הסמור אבל אם ראתה גם באותו יום דאו בע"כ צריך שתבדיקת תהיה סתום בהש"ט לא עליה בדיקה זו בין כל אבל כבר נחנו בדיעבד אפיילו כבר התפללה נ"ב ואפיילו בע"ש בודקת א"ע כי הוא יום ולא מבעיא אם נסתרה בימי ספירותה אלא אף"י בתחילת ספירתה אם ראתה אחר ברכו או ששננה או פשעה מותרת להפסיק אחר ברכו (עיין ז"ט וק"ט פ"ק ו' וגמ"ז פ"ק ס' ו'):

(ו) אותן נשים בורות שאין בודקין בהש"ט אלא שאומרות שהיתה מתכונת שתחילה הנקיים שלה קודם הלילה ובודקין עצמן בלילה הם נדזה נמרות לכל דבריהם וצריך לפרשם הדבר:

(ז) בדקה עצמה שראית אם ראתה באותו יום דם מטיש כנופה כיוון דמעינה פתוחה אפיילו בדיעבד לא מהני. אא"כ בדקה סתום בהש"ט מזש ויש להחזר בו מזבא ענבים יהיה מוק דחוק כל בהש"ט (עיין ק"ט) ד"א דאפיילו בדיעבד לא מהני אם לא היה מוק כל בהש"ט אבל אם לא ראתה אלא כהם באותו יום אפשר להקל

202 חכמת הלכות נדה כל קי' שער בית הגנים א' אדם

להקל בדיעבד אם לא ברקה סמוך לbeh"ט טמש אבל אם לא ראתה באותו יום בזון שלא הוחזק טעונהفتحה באותו יום אע"ג דלקתיה לאב"ה צריכה לבדוק דוקא סמוך לbeh"ט מ"ט בדיעבד אם בדקה עצמה כדין אפילו שחרית ומצאה טהורה שני בכך (קעיף ז'):

(ח) כיצד דין פוסקת בטהורה תרחץ יריוכיה ובשיטה אותו מקום ותלבש חולוק לבדוק ישלא יהיה בו כהן ונעם חציע על מטהה כדין נקי ונס לבדוק הכרמים והכפות שישוו נקיים ואם אין לה אלא כתנות אחת וסדין א' לבדוק אותה היטיב ואם היה בכם גם צריכה לרוחצים ולנקותם ולאחר מכן נמי ימים ראשונים אם תמצאו בהם כהן דקייל דאו אין תולין ומסתמן אותן חנש ואם תצא לאחר נ' ותתלה שהיה בו מקודם שמא באמת ראתה ולכנן צריך שהיה נקי וכן אם היה בזרך ואין לה בגדים לבדוק הולוק והסדין ואם אין לה מים לרוחץ ירכותיה עכ"פ צריכה לרוחץ אותו מקום אפילו בדור שבספה או בימי רגליה עד שהיה נקי. וניל' דاع"ג שבתבנו לעיל כל קי' סיטן ט' שאשה יכול לבוש צבעוניים כדי להציג מכתמים היינו בימי טהרתה שהיא בהזקת טהורה אבל בשבועה נקיים אלו יהו לבנים כדי שאם הדאה עוד שיהא ניכר בחלוקת (עיין ז' נמס מלכי וכוקם) ומ"ט אין עיבוב אף אם תלبس צבעוניים ואם פשעת ולא לבשה בגדים לבנים ראוי

לכנפה (ועיין כל קי' נ' נמס ק"ט קעיף נ'):

(ט) אה"כ תקה בגד פשתן לבן ישן (כי סמלס סומ' קפס ויוכלה לקלקל עלה) או צמר נפן והבניות באותו מקום להורין ולסדקין עד מוקם שהמשמש ריש ותראה אם יש בו שום מדאות אדרטנית או שחור וניל' אפילו במראה געל בשעה ובשיטה כהאב יש להחמיר בבדיקה זו (לטע"ג דקייל זקימן קפ"מ דילוק ספיק כיוון דצל"ה כי נמס לט' נט' מסל"ס מינץ נמס סגנוליים דלון לטשי גמיסיות ולכנן עכ"פ נגידיקס זו טעדיין סיל' חמוקת יולח יט' לסטען כנ' נ') ואם יקשה בעינה מאר להבניות כ"ב בעוטק ט'ט לבדוק היטב בחודין ובצדקים בעוטק יפה כבוי כוחה אבל אם חכניות רק מעט ומקנות עצמה אינה מועיל כלל ולא הוי בדיקה כלל (קעיף ז') ואוהן הנשים הבודקות באכבע הן נרות נטוירות לכל דבריהם (ק"ט נמס גגונות ט'ז): (ז) כל הבדיקה תהיה לאור היזם ולא לאור הנר דאין ניכר כ"ב הצבעים דהינו שחירות בקומה ממטרת ובערב קודם חפלת ערבית ובדיעבד מהני אפילו לאור הנר (קעיף ד'):

(יא) במשפט בדיקה זו של פטיקת טהרה כך לבדוק עוד ביום ראשון של ז' ואם לא עשתה כן בבדיקה يوم ראשון תעשה פעם אותה כן בבדיקה שאר הימים או ביום השביעי. וניל' לפי מה שבתבנו בס' הסמוך לצריכה בדיקה נס ביום ז' וא"כ ראוי להחמיר נמי בבדיקה זו (קעיף ז'):

(יב) בכל יום מ' ימי ספירה צריכה להזות בודקת לכתלה פעמים בכל יום א' שחירות וא' סמוך לbeh"ט אלא שאם יקשה בעינה להבניות כ"ב בעומק יש להקל בשאר הבדיקות הוין מבדיקה הפסק טהרה שהזעב אפילו בדיעבד ובדיקה פעם אחת בתוך ה' ימים כدلעיל ובדיעבד אם לא בדקה עצמה ורק בהפסק טהרה ובזמן הראשון ובזמן השביעי אע"ז שלא בדקה עצמה בשאר הימים כיוון שבדקה ביום ראשון ושביעי וניצאת טהורה עליה לה אבל אם לא בדקה בכל ה' וביום ה' בדקה ומזכה טהורה אין לה אלא ביום ה' בלבד (קעיף ד') ובמקרים השש עיגון שאין האשה יכולה לטהר עצמה יש לסמוך על נדול הפסיק דס'יל דאפילו לא בדקה עצמה תוך שבעה רק ביום א' טכל ה' באיזו יום שהיה הוין מבדיקה הפסק טהרה עליה לה מאחר שבדקה ביום שעודם ה' וודוק שעכ"פ לא ה.biיה דעתה טלמנת אלא שלא בדקה אבל אם פסקה בטהרה או בשאר ימים הנקיים הסיטה דעתה טלמנות לנקיים כגון שברה שבעלה נסע למלא ולא חצירך לשובל בעת או שטצאה כהן בימי ספירתה ופסקה בטהרה ואמרו לה חברותה שצרכיבה להמתין ה' ימים ולא בדקה עוד ולאחר ב' או נ' ימים שאללה להכם והורה שאינה צריכה להמתין כב'ז' כיוון שהסיטה דעתה טלמנות אינם עולין לה וצריכה סיקת טהרה מחדש (ק"ט קי' קלו' קק' יט' נמס טז' נט'):

חכמת הלוות נדה כלל קי"ז שער בית הנשים ארטם 303

(י') האשה המרבה לבודק בין בימי ספריתה בין בימי טהורתה ה"ז משוכחת אבל הנשים העולמים למצוא ע"י בדיקה נקיות קטנים שהורות ואדרומות כנזכר בב"א סי' ו' מוטב להם שלא יבדקו כלל בימי טהורתה אם לא שמרגש ב עצמה ינת דבר לה אווי מהויבת לבסוף (ועיין זעיר חוקס פ"י כ"ל מלה פכתני פס) אבל בימי ספרידה צריכה: בדיקה ב' פעמים בכל יום (קעיף ד') ועיין בב"א:

(יד) ז' ימים נקיים אלו צריכה שיחיו רצופים שלא תראה בהן כלל שאם ראתה דם או כחט שטימה החכם אפילו בסוף יום ה"ז סתרה כל הימים וצריכה להפסיק בטהרתה ולהחוור ולמנות ז' נקיים דכתיב וספרה לה ז' ימים ואחר תפסיק משמע ספריה אחת לכל ה"ז ימים שלא תהא טומאה מפסקת (ויתן נטיס גולות טומנות טלית קומל' מלה לומו יוס וליק' נסזיל ע"ז) והນון שככל يوم לאחר שבדקה שחרית תאטר היום יום א' ובשני תאטר היום יום ב' וכן כל ז' ימים ואפי' בלשון אשכנז:

(טו) אם טעהה בטניין היטים ולא ידעה כמה הם אולין להומרה דהוי ספק DAOРИיתא:

(טז) הסוטא בודקת עצמה וטראה להברחה. ההורשת ששותה ואני מדברת או להיפך הרי הן כפחות אבל אם אינה שותה ואני מדברת וכן השיטה או שנטרפה דעתה צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות כדי שתהיינה טותרות לבעליהן הוקבע להן וסתה הרי הן כאשר כל הנשים לא הוקבע להן חוששות טלי' يوم וCONDOKOT על ידי פקחות (פס קעיף ק'):

(יז) אע"ג דקיעיל דתולין כהמ בכל דבר שיזכה לתלות מ"מ בני ימים ראשונים של זג לא תלין בשום דבר אם הבתם הוא יותר טכניים ועוד דבעין שתדע בודאי שפסק דם התקור. ומ"מ אם הוא מלאה שניין או מכה שזודעת בודאי שטוציאת דם יש לספיק על האחرونים ולהקל דס"ל דאף בני ימים ראשונים תלין. ודזוקא בשחיא מלאה שניין או מכה שכונפה יודעת ודאי שטוציאת דם אבל בדבר אחר לא תלין ומ"מ אם לא נתמאה מהמת ראה ממש רק מהמת כהמ או כל אחר בעילת מצוה יש להקל אף בניין לתלות בכל דבר דתולין בכתם (ק"י קי"ז כי"ט קי"ל קי"ק ע"ד) וכן דה"ה אם נתבאת מהמת איזה נקודה קטנה אדומה ושהורה דגש זה יותר מסתבר שלא נפתח התקור:

(יח) טעהה בטניין يوم אחד וטבלה ושתשה צריכה להטמיין ד' ימים עם יום השיטוש כדי שלא חלולות ש"ז ואח"כ תמנה יום אחד נקי וטבלה וה"ה אם טעהה ב' ימים או ג' תמנה אחר ד' ימים לשלום ז' נקיים אם يوم א' או ב' או ג' (ט"ז) וכן דט"ט צריבה לבדוק עצמה בכל יום אם לא תראה דם שהרי היא עירין בתוך ימי ספרידה אלא דאפיקו אם לא תראה איינו עולה לטמין ז' נקיים אבל אם כבר ספרה זג וטבלה אלא שלא טבלה כראוי ושותה ה"ז מובלות בכל עת דסתירה דלאחר ז' אינה סתירה (קעיף י"ג) ובודיעבד אם לא המתינה אחר ראייתה אלא ד' ימים אפי' בשמשה או כלל שימוש והתחילה לספור ז' נקיים וטבלה ושותה דא"ע לספור עוד תשלום הימים שהקדימה לטנות ולטבול שנית דשמא נתעכלה שלא להוציאו לעז על העובר וע"ש בס"ט ס"ק מ"ב טעמים נבונים:

(יט) אע"ג דעתינו אע"ג דשתירות תקנ"ה יפה אותו מקום במנך או בCOND להפליט כל הורע או הרחץ בימי המין והם יפליטו כל הורע אך כיון ד"א ד"א בקיין בזמן הזה אין לספיק על זה וכל הפורץ נדר בדברים אלו במקומות שנחנו להחדר ישכנו נחש (קעיף י"ג):

(כ) הלובשת לבנים בשבחת וית' או כי"ב תרחין בין ירכותיה ובא"ט בהטין שהטמו מעיש ועייט או בזונן אבלו כל גוזה ובלבך שתהייה נהרות שלא תרחוין בCOND שלא תבא לידי סחתה. ויש נשים נהנות שאינן לוכשות לבנים בטעאי سبحان ראו חטבול במוציאי שבת ותרחיק הטבילה טן החיפה ובט"ב ובזום אבל לא אפי' חזק ז' תלבוש ותצעע כדרוכה בשאר ימות השנה רק שתלבוש חלוק נקי ולא לבן מטהש אם אפשר (ט"ז קי"ט ספ"ל קי"ק ז') ולא תרחוין רק באותו מקום ובז' ירכותיה בין בהטין ובז' בזון (פס גע"ז וט"ז לל' כרמ"ל וגט"ח קי"ט קי"ל קי"ג):

כל ק"ח. דין זמן טבילה (כ"י קל"ז):

(א) אין הניה זוכה זולדת עולות מטומאהן אלא טבילה שאפילו אחר כהה שנים הבא עליה הייב ברת א"כ טナルו כראוי אלא הצעיה ובמקורה הרואוי דהיען במקורה שיש בו חשיעור וטבילה נדה ע"ג דאיינו מפורש בתורה פ"מ קבלו ח"ל דין לה טהרה אלא בטבילה מדכתי בשאר טמאים ורוחזו במים זה בנין אב לכל הטמאים. ועוד ק"ז ממנעה רכתיב והנוגע במשכבה ורוחץ במים והוא ק"ז היא עצמה שטעונה טבילה ועוד כתיב בכלי מדין בני נדה יהטה וכבלו ח"ל דר"ל במים שהנדה טובלת בהם ובזוכה כתיב אחר טהרה וכבלו ח"ל דר"ל אחר מעשה הטבילה הטהר ועוד שהוקשה נדה לוב ובזוכ כתיב בהדייא ורוחץ במים:

(ב) דין תורה הנדה צריכה טבילה בלילה לאחר שכלו ז' ימי נדה מדבתיב ז' ימים תהיה בנדתה משטו כל הו' ימים ואם טבלה ביום ז' לא עלתה שנאמר ז' ימים היהת בנדתה וכבלו ח"ל דר"ל היהת בנדתה אפילו טבלה ביום ז' אבל הזבה לצריכה ז' נקיים מדין תורה מותרת לטבול ביום הו' מדכתי בזבה וספירה לה ז' ימים ואחר טהרה קבלו ח"ל דר"ל אפילו לא עבר עליה אלא מקצת יום ז' הטהר ברודיל כל ק"ז וא"כ נשים שלנו דעתנן עליהן לחומרה דספק זבות מט"ג מותרת לטבול ביום ז' לספירתה שהרי גם הנדה דוקא ביום ז' אסורה לטבול אבל ביום ח' מותרת לטבול אפילו ביום מדורייתא ונשים שלנו כבר עבר עליהן לא פהות מן ח' ימים מראיתה ואפילו אם אמר שהיתה זבה הא זבה מותרת לטבול ביום ז' לנקייה מ"מ אסרו ח"ל שמא יטעה הבעל שהטבילה מתרת אותה תיכף ויישמש ובאמת אף טבילה מ"מ אסורה לבולה עד שעבר עליה גם יום הו' נקי ואם תראה ביום ז' אפילו סטוק ללילה סותרת כל ז' נקיים ואירינה לספוך ז' נקיים אחרים ונמצא שבול זבה שהוא במרת ולכון תיקו ח"ל שאפילו זבה ודאי אסורה לטבול עד הלילה והששו ח"ל עוד אפילו בנשים שלנו ואפילו אם טבול ביום ח' לאחר שכלו ז' נקיים דאו לא שייך שתסתור ספירותה ומותרת לבולה תיכף לאחר שהטבול מ"ט הששו חכמים שבתת תראה שאמה טבלה ביום והיא סבירה שהטבילה בז' וחתבול היא בז' ביום ואע"ג דין כאן איסור דורייתא מ"מ עדין נורת חכמים עומדת שהרי אפילו זבה בודאי אסורה לטבול מדרבנן ביום שמא תשמש ותראה ואסתור ואף על גב דהוי נורה לגורה כדי שלא להרגיל לעבירה חששו ולכון כל הנשים שלנו אסורה לטבול ביום אפילו ביום ח' או ט' ואפילו אין לה בת מבל מקום לא פלוג רבנן (וסל למלמו מטוס קלך צפה ונל' מעלו קפס מטוס נטיס להקלות סיינו למט מלכעת טגיימת פלט מדע זס חטא למלאת מצל צפה יודעת)

(כ"ג):
(ג) וכיון ד"א אלא מהבת השיש ולכון היכא דאייכא אונס כנון שיראה לטבול בלילה מהמת צינה או פחד מאנשי או שטונרים שעורי העיר או שיש פרטום נדיל וזאהה תעביהשת בנק (פ"ט נמס פ"ט ימ"ל) וכל ביזא בזזה מותרת לטבול ביום ח' ביום אבל בז' אפילו במקום דאייכא אונס אסורה לטבול דבזה יש חשש קרוב שמא תשמש קודם הלילה (כ"ג פ"ד) ואפי" אם תרצה לטבול בז' ולא הכא לביתה עד הלילה אסוד אבל ביום ח' אם טבלה סטוק להשיכה והבא לביתה בלילה אין למחות ביד הנוהני יותר כיון דין כאן אלא ממשום סרך בהה (ס"ד ס"ק ו):

(ד) במקום שהנשים הופפות ורוחצת בבית הטבילה מותרת לילך שט מבע" לרוחץ שאין כאן משום סרך בתה שהוא יודעת שעריבה לרוחץ ולהזוז אבל במקום שרווחצת והופפת בבית אסורה ליבנים לטבלה עד הלילה משום בתה שסבירה שטובלת ביום (טס):

(ה) אם א"א לה לטבול בה' ובט' מהמת אונס כנון שהוא יום אידם ובזואה בו ביום ז' יכולה לטבול ביום ולא בלילה או יכולה לטבול בז' ביום ותזהר הרבה להסתיר הטבילה לטבולה עד הלילה (פ"ט ס"ק י"ז נמס ז"ח) ואם תורה הדורה שטובל בז' סטוק להשיכה משום דבלילה א"א ליטבול ואע"ג דיכולה לטבול בה' מ"ט מובל עונה א' אין מוחיחין אותו (פ"ט טס נמס עט"ב) וכן הדין אם מהביישת שלא ירנישו בה בני אדם (טס):

חכמת הלוות נדה כל קי"ט שער בית הנשים אדם 305

(ז) עכירה וטבילה בח' ביום בלבד אונס עלתה לה טבילה וט"ט אסורה לשמש עד הלילה וחסתיר טבילה טבילה עד הלילה אבל עכירה וטבילה בו' ביום בלבדenos י"א דעתה לה טבילה והארונים מחמורים דצרכיה טבילה שנייה והיבא לאפשר טוב להחותיר (סעיף ט') ומ"ט דוקא שלא באה לביהה עד שתתחשך אבל אם באה לביהה קודם טבילה שהחשך צריכה טבילה שניית דבזה יש חשש קרוכ שבילה יבא עליה. וניל' לה' הדר בכפר וצריכה לטבול בעיר והל' ליל טבילה בליל שבת להטהרין לטבול בו' סמוך להשיכה משום בישול עונת א' ה'ה כאן ע"ג דכאן גרע דיש בזן פרך בהה שתדרע שטבלה בעור יום מ"ט אס הורה המורה אין מוחיון אותו רק שלא חבא לביתה עד השיכה (ק"ט ס"ק ט').

(ח) וכי' שטובלות לנדרת אבל אם כבר טבלה אלא שלא טבלה כראוי ואחר יום או ימים נזורה וטובלות שניית אם יש קצת דוחק טוורת לטבול אפשרו ביום רצולי האי ל"ג משום סרך בתה (ט"ז ס"ק ט').

(ח) אם בעלה בעיר מצוה לטבול בזמנה ע"ג דקי"ל דטבילה בזמנה לא טוצה דלכן האלמנות והבחולות אין נוהנות לטבול מ"ט בנשואה משום בטול פ"ז אפי' לילה א' ולכן אם איזע זמן טבילה שבת מותרת לטבול אם לא יכולה לטבול קודם לכן או שטבלה מקודם רק שטחטה ספק צריכה להזר ולטבול ולא נודע לה עד יום ו' וכן אם שכחה ליטול צפורה או שטבלה בליל שבת ומהחת ספק צריכה לטבול שנית בכ"ז מותרת אבל אם היה באפשר לה לטבול מקודם בראוניה עכבה או אחר לידה שדורך הנשים להטהרין כמה שבועות מהמת חולשת' ע"פ שלא ריאו דם או שלא היה בעלה בעיר ובא בע"ש בזה יש מקומות נוהגין להחותיר שלא לטבול בליל שבת דנראה כתחן (כללית נמי' נס' סנת כלל מ"ל) ובמקומות שאין מנהג ידוע יש להקל אפי' כשהסביר ספרה ז"ג כבר כמה ימים אבל כשכלו ז"ג שלה בשבת לכ"ע מותרת. ואם היולדת אינה יכולה למנות ז"ג מקודם מהחת שראתה דם לדין הכל טמא מותרת לטבול בזמנה. ואפי' במקומות שנחנו להחותיר דוקא כשטבלה משחicina אבל לטבול סמוך להשיכה מותר דברך שהוא משום שבות ל"ג בהש"ט וחנא לביתה משחicina וכדלאיל סימן ד' רק שהודה קודם שהחפלו צבור דאו אפילו שבות אסור (כללי' נמי' ס' ל' לק"ט זמי' ז'ז' ע"פ שהוא עדין יומ רק שלא תוו מבית האנילה עד שהשיכה יש להקל בזה לפי ראות השרה ושעת הרחק (ק"ט ס"ק ד') ואפילו במקומות שנחנו להחותיר בשבת מ"ט ב"י' יש להקל (ק"ט ס"ק ס').

כל קי"ט. דין חיצעה בטבילה (ס"י קי"ט):

(א) כל הטעוני טבילה צרי' שלא יהיה בו שום דבר' החוץ בין למים דכתיב ורחיין את כל בשרו במים וקבלו חיל' דר'יל שלא יהיה החוץ בין למים ולא טבעי' בכשר אלא אפי' בשערות החיצעה פוסלת ע"ג דכתיב בשרו מדכתי' את בשרו וכל את לריבו'את אח' את הטפל לבשו דהיינו השערות ולא מהני נ'כ' טבילה אאי' טבל כל גוף בפעם אחת לפיכך אם מצאה חיצעה בידה או בשאר מקום לא מהני שתחבול שנית אותו אשר כיון שלא טבלה בכת' אחת:

(ב) מדכתיב בשרו קבלו חיל' דדוקא מה שהוא בnaloi כבישר הוא דברי' שיבאנו מים אבל בבית הestersו תוך הפה ותוכ' האזנים וכיצא א"צ שיבואו בו המים שאפילו לא באו הרים חוך הפה וכיוצא בו סני ולכך א"צ שתפתח פיה אבל עכ'ם בעין שיש היה ראוי לביאת מים דכל ד ראוי לבילה אין בילה טעבתה. בו ולפיכך תזהר שלא העזום ענייה ולא העזום סיה ביותר עד שלא יהיה ראוי לביאת מים וכן בין הטעונים החיצעה פוסלת בו דע"ג דהוי בבית הesters מ"ט ראוי לביאת מים בעין (וכפ' מ' מה' מקומות כי סמל'ע זפס ליטע' דמי' מלכנן ועין זפס' דף ל'ז ע"ה ד"ס זלפ'ז):

(ג) ע"ג דחיצעה פוסלת מדאוריתא מ"ט הלכה. למ"ט דaina פסלת אלא דוקא בחיצעה הוא ברוב הנוג' או ברוב השערות ולא חשבין הנוג' והשערות כאחד (קמ"י ס' זכו דעתם סגנוניים מצל' סלמג'ס כתכ' לטעלות ס' כלל סגונ' צפ'ל רמקולות) רלוולם כל השערות הם מיעוט הנוג' אלא חשבין שערות הראש כפ'ע וכו'

306 **חובמת הלכות נדה כל ק"ט שער בית הנשים אדם**

וzen כל מקום כניסה שער כניסה בית השחי ושבננד הלב ושבאותו מקומות כאו"א נחשב בפ"ע (עיין פ"ט ק"ק י"ז טפלקוניס נסתפקו גז דיל' לכל ספוגות. מזגוף נמסניין כלמל) ואם יש בו חיציה ברוב השערות ע"פ שהוא מיעוט הנוף ומיעוט של כל השערות שבגנוו מ"מ הוציא מדאוריתא (ונעין לננות וק"ט ול"ע). ודוקא אם הוא רוכבו ומקפיד בין שהטובל מקפיד ע"ז לפעמים אע"ג שאינו מקפיד עכשו ונעם רוב בני אדם אינם מקפידין בזה לעולם כיון שהוא מקפיד עליו הוי חיציה וכן אפילו הוא אינו מקפיד ע"ז בשום פעם ונעם רוכב כ"א אינם מקפידין עליו אלא לפעמים הэн מקפידים טקרי רוכבו ומקפיד עליו וחיצין מדאוריתא (ונעין צט"ז פ"ק ב' גויסעה דכל כ"כ ומיין צפ"ט טולק עליו) נמצא מדאוריתא בעין תרתי שהייה רוכבו ונעם מקפיד אבל הויל גנוו דאבלו יש כאן רק חרדה לריעוחה בגין שהוא מיעוט ואפי' כל שהוא אלא שמקפיד עליו בדין הקפדה שכתנו או אפילו אין מקפיד עליו לא הטובל ולא שום בן הוא רוכבא הוציא כיון דבצד אחד שהוא לא אסור דאוריתא אבל מיעוט ואינו מקפיד אפילו מדרבנן אינו הוציא ומ"ט לכתלה לא חטול אבל מיעוט שאינו מקפיד שלא יבא הדבר לכל טעות. וניל' דבטוקס דאיילו אינו מקפיד חיצין מדאוריתא (ינמות ע"מ) וצ"ע לטה השמיתו כל הפסוקים דין זה: (ר) ולא מקרי חיציה אלא דבר שהוא מהודק בגין דלא עילתי מיא. לבשר בגין הטעויות והגיטים ובאנדר שע"ג המכה ולוחות של עצים שעושים רוסאים ע"ג מכבה (קעיף כ"ג) ורצעות או חותי צמר ופשחן שכורביין בהם השער בראש וכן בכל ביויצה בו אבל אס הם רפואי עד שאפשר شيיבא הרים לבשר ולשער אין הוצאות (קעיף נ"ג) ומיחו לבתלה אסור לטבל אפילו בדברים רפואיים שא"א בקיין איזה מקרי רפואי אבל בדיעד שכבר טבלה אם היה רפואי לפי ראות העינים עלתה לה טבילה, ובטעות של כף או זהב שאינה מקפרת להטירן בדיעד אם שימוש יש להקל אפילו בטהודק ולה ביש בו אבן טוב רוא מקפדה (ק"ט פ"ק מ"ג) וכן אם נמצא על בשורה גטי וכיוצה בו שמדבקת בדים על בשורה עלתה לה טבילה וכן בשעת הרחק שאין לה מי שיעמוד ע"ג בשעת טבילה לראות שלא יצא מן השערות חזן למים תרוך שעירה בחותי צמר וכיוצה בו ובלבד شيינוי רפואי שעבודאי יכול לבא הרים מתוך מקום הכרוך (קעיף מ') וכן אם לפעמים נמצא כינה או פרועש על בשורה לאחר הטבילה בדיעד עלתה לה אבל אלו הנקאים פילץ לין שדברוקין מאר בבשר ציריך להטירם ע"י חמוץ ולגזרן ואם לא הסירן אפילו בדיעד הוציא ומהו אם א"א להטירן אינו הוציא דהוי ליה מיעוט ואני מקפיד (מעיף נ"ג):

(ה) שתי שערות או יותר שהו קשורין קשור אחד אין הוצאות שאינם מהודקין אבל שערת אחת שנקשרה בין שהיא קשורה עם הברתת א' עם א' או קשורה בפ"ע הוצאה אם מקצתה עליהם כמו שנתנו בpsi נ' אבל שערות הראש ושבבית השחי שנדקקו יחד ע"י זיהה ואין קשותות אם הם מיעוט שערות אין הוצאות דהוי במעטם ואני מקפיד אבל ברוב אע"ג שאינו מקפיד הוציא (ק"ט פ"ק י"ז) אבל שער שכננד הלב ושבוקן הגדק זה בזה מהמת זיהה הוציא ושבאותו מקומות באיש אינו הוציא ונאה נשואה הוציא מפני שהיא מקפדת שלא התגנה על בעל זהותן נשים שיש להם כטין קליעות שערות דבקות ובז' ונעים בלילה ע"י שדר קורין (על ללקין) או (קללעונגס) אף' הם בכלל שערות הראש או רוכבו א"ח בגין שהוא סכנה להטירן ואם נבלע בהם החותין וא"א להטיר החותין אם אינם נראים מבחוץ אינו הוציא (ע' צק"ט) ואם קליעות הניל נעשו בידי אדם ע"י סטמים אם הוא ע"פ רופא מומחה שאומר שהוא רפואי לה אם אינה בכל השער אע"פ שהוא ברוב השער דעכ"פ אינו אלא מדרבנן דמתהמא בכל הנשים שיש להם חולי אין מקפידות ע"ז (דוועל דעוכלי יצע נקען פ"י י"ח) אפשר דיש להקל אבל אם הוא בכל השערות אפילו אינה מקפדת הוי חיציה מה"ת בדילען ס"ס ד' כן היה ניל אבל דעת בעל פ"ט ומ"ט דאיילו ברוב שערות הוציא אפילו בדיעד ובמלה דעתך ננד דעתם (ול"ע דמלפטל ליט' כלן פ"ק נפלוגט טלי סלמגס כמו דטגולות נמסניין גנוו ומ"כ סוי מיעוט עכ"פ וככ"מ כ' מס טהין כלן סכלע מס נגלוnis לו כלהגס' וחתמ' נ'

חכמת הלוות נדה כל ק"ט שער בית הנשים אדם 307

ולמ"ג כנגולניים לטעיות מטעים למוד מ"מ פליטתה דקפק לסטעות יהם ממשנות לנו. מן לו דמטעין כל הטעיות כלחת וול"כ אף טעות קרלהן קלוביס עדין טול הטיעות מותליים ולין כלון מה מעוט טיעות ואף דבצ'י סגיון טענת כל בטופקיס כלגולניים ומטענו לכליינס ימיד צדכי סל כמג טס לי"ל ולף דעתו לגיטוי כל גט'י כלמנס. וככ"מ טס כ' לדין הכלע. וכן"ת ל"ע לס פול כייד נגד גיס וועל לסיי כסס מונט מל כול ועין זמני זקובטם סטטיקות) (ק"ז ח):

(ז) **לפלוף** (מיוטות נולמת פעין). שהוועץ לעין החוץ אפלו לה ולפלוף שבען אין החוץ אא"ב התחיל להויר שזהו הסימן שבר נתיבש. כחול שבען אין החוץ ישחוועץ לעין החוץ ואס היה פוחתת וסגורת עיניה תדריך אפ" מה שהוועץ לעין אין החוץ. רם יבש שעיל המכה החוץ וריר שכתוכה (פי טוקול סגנון גיגליס) אין החוץ ואס יצא הריר מתוכה כל חוך נ' יטימ או לח הוא ואינו החוץ לאחר טכאן יבש הוא וחוץ ובז' אם הקיזה דם חוך נ' יטימ אין החוץ מכאן ואילך החוץ בז' שהגילד עליו עד שיתרפה כהונן או שהטר הנגיד לפיכך אשא בעלת הטעים צרי' לרוחן בתים עד שיחריך ואפ" בואב לה הרבה. מ"ט בדיעבד בכל אלו אם אפשר לטבול שנית יש להחמיר אכל היכא דלא אפשר יש לסתוך על הפסיקים דבז' אין החוץ מפלוף שהוועץ לעין דאפלו בדיעבד החוץ (קעיף ז' ח' ע' וגט"ל ק"ק י"ג):

(ז) **רטיה שעיל** המכה ואפלו שעיל בית הפטרים (קעיף י"ג) החוצים שהרי בעין ראי לביאת מים וצ"ע באם א"א להסiron דט"ש מפלץ ליז בסימן ד' דהיכא דא"א להסiron אין החוץ ובז' ברטה באינה מקפרת עין בא"ה סימן קט"א ובס"ט ס"ק ב"ז:

(ח) קוין התהוב בבשר או שאור דבר וט שוה לבשר זקרה נראת מבחווע וחוץ ואס הוא מנקה משוקע בבשר ואינו שוה לבשר אע"פ שנראה מבחווע דינו אין החוץ נראה מבחן וחוץ (ועין זק"ט טגניות גט"ן ק"ק ז' ול"ל נקולט) ואס קרט עליון קרום של בשור אע"ג שנראה תהה העור לכ"ע אין החוץ וניל דאע"פ שאין אלא טורפא ירכך המורסא היטב באם א"א בעין אחר (קעיף י"ה):

(ט) **לכלובי צואה שעיל** הבשר מהמת זעה אין החוץ אבל בשיש זעה מרובה על בשרו ומתייבש ונעשה גלד החוץ ובז' מלמולין שעיל הבשר (ג"ל כתמלוכלה צפיט לו נלק ומיטפוף צידי נפל כוין גיגליס) החוץ וכל מני טיט לדידן דאן אין אנו בקיאין בטיט היון ולבן אפלו לח החוץ (קעיף י"ג י"ג):

(י) **כל מני שעטפם לדידן שאין** אנו בקיאין החוץ אפלו לה אבל הדיו והחלב והדבש ומירות להים אין החוצים יבשים החוץ (קעיף י"ז) ורם שהתחיל להתייבש ולהרבך קצת שכשותלן בו אצעע נטשׁ והולך הוועץ ממנו ואפלו לח החוץ ואס הוא מכושל באש בין בין יבש החוץ (קעיף ט"ז):

(יא) **נשים הצובעות פנדום וידיהן לנוי או שטלאבהת** במלאת הצבעה והטייר נשארים יודיה צבעות ובז' הנשים העוסקות בקצתות וידיהם מלובלcis חטיד בדם כיוון שלל שאומנתן בכך אין מקודין הווי כמייעוט שאין טקייד וא"ה ובז' אם נחפהמו ידיה או בשורה ביזורה ובקדרה וכיוצא בו כיוון שאין שט מושך רק טראה בעלטא א"צ טבילה שנית (ע"ז ק"ק י"ז) אבל נמצא עליה דם והלב אע"פ שאומנתה בכך כיוון שהם בי דברים אפשר החוץ (כלmittel צגמים ל"מ וצמ"ל סימן קק"ה ק"ק ז'):

(יב) **טריינא צואה** ושאר דבר טינוף שתהת העזרן שלא בוגר הבשר דהינו מה שהצפורה עודף על הבשר ווצץ שיש מקפידין כיוון שנליי לכל אבל מה שבוגר הבשר כיוון שאין נראה אין דרך להוכיח ב"ב וו"א דזוקא צואה נדבקת אבל אינה נדבקת א"ח כלל (ע"ז ק"ק י"ט וט"ז ק"ק י"ז) אבל בכך אפלו בוגר הבשר החוץ שהכל מקפידין עז שלא יארו שאוביל מוותמת צפנוי וט"ט אם הוא דבר טיעט שאין מקפידין עליו אפלו בכך אין החוץ (ע"ז) ומפני שאין יודען לכיוון מה נראה ננד הבשר או שלא בוגר וננהו הנשים ליטול צפניהם קודם טבילה וט"ט אינה צריכה ליטול יותר מן האקום שניכר שיש תחתיו שהדרורית ודלא בהנשים שהחותכות מה שדבוק בבשר (קעיף י"ט וגט"ז טס):

308 הוכחת הלכות נדה כלל קי"ט ק"ב שער בית הנשים אדם

(ג) אם יש לה נפוח על מקום הצפון ובינה יכולה לא לחזק ולא לחטש אם נפוח כ"ב שאין הטיט שתחת הצפון נראה אינו חזץ ואף אין עליון קרום וחיטט מנולה ואם הוא משוקע בעומק שאינו נראה בשורה לבשר אינו חזץ כדרעל ס"י ז' בקי"ז (סעיף י"ט ודצ"ה):

(יד) הצפון עצמו אע"פ שהוא גדוֹל ועובר לטعلاה מן הכשר אף"ה אינו חזץ ובלבך שהיה נקי שלא יהיה תחתיו צואה וטיט. ומ"ט כיוון שיש מי שאומר שהצפון עצמו בין שהוא גדוֹל ועובר לטלאן בקצוין דמי ונטצא חזץ ואף שהוא דעת יחיד מ"מ בין שכבר נהנו נשים ליטול צפוניהם ולבן אפילו שכחה מליטול צפון א' וטבלה כבר א' נברה בעור שלא שטשה עם בעלה צריכה לחזור ולטבול אבל אם לא נוכרה עד אחר שיטטה אם אפשר بكل לטבול שנית טבול שכבר קיבלו עליהן הנשים חובה אבל בא"א לטבול שנית אפילו לא שטשה אלא שעבירה הלילה עם בעלה א"צ טבילה שנית שלא יצא לעו עליה שטשה נדה ובלבך שידעה שהיא נקי ואם מסופקת אם היה נקי ועכשו הוא נקי גם בויה סמכין לקולא (סעיף כ' דט"ז ודצ"ז וע"י זט"ט דט"ע):

(טו) ואם היהليل לטבילה בשכת ושבחה ליטול צפון אם אפשר שחטול ע"י נברי בידים או בשיניים ולא ע"י כל' טוב ואם א"א אם שכחה רק צפון א' או ב' חבדוקות עין היטב ותנקר תחת הצפון היטב וכלבך שלא תגרר מן הצפון אלא היטט לבך דהינו שחדוך הבשר למטה כדי שייה ריח בין הבשר לצפון אבל אם שכחה ליטול כל הצפונים דקשת הדבר לסמן לנקר בולן ראיו שלא שחטול ומ"ט המורה גם בו שטסמן על הניקור אם א"א ע"י נברי לא הפסיד ובלבך שחיעין היטב שלא יהיה בו שום טינוף (ע"י זט"ט זט"ט וע"מ זט"ט):

(טז) צפון התחולול בין טקצת מן הצפון שדרך לחטבה או אפילו הצפון עצמה שפיריש מן האצבע אם פירש רק המיעוט והרוב נשאר מחובר כיוון דכוודאי עתידה לחזק אותו מכך שפירוש א"כ הויל בחזק א"כ אותו בשור שתחת הצפון או אותו צד צפון שנשאר מהנבר על האצבע צריכין ע"כ שבחא בהם טים וכיון שאין כאן אלא סדק דחיק נפצא שלא יכול המים לבא לשם וא"כ זה התקצת שפיריש הויל החיצה לבשר או לצפון הנשאר אבל אם פירש רוב רובה מ"ט בכיר יש ריח גדוֹל ויכול המים לבא באצבע ובחלק הצפון הנשאר ולבן א"ח (כ"ל סלצות וכיולא צס כ' בט"ז מ"ק כ"ג וט"ק צדלוּם טבעתי קדני המלדי לסייע זט"ק זט"ק כ"ק כ"ז וכ"ט לטעת לסלופין נופל מעכז ונ"ג לדלדנס לטעם זס לפניו לדין יונזו חי' לחי' כללו ניטל כמל"כ המלדי טגעיא (ט"ז) ולפ"ז ניל' דאם יש רק סדק בפניתה בעלמא בצדchan לארכו דזה אינו עומד לחזק או אפילו לרוחב הצפון אבל אינו עומד לחזק אע"פ שהוא רק מיעוט גמור וא"א שיבא טים בינויהם א"ח וניל' דאם קליפות עור הבשר תלויים אינם חזצין דדין צפון שהרי המים יכול לבא שם והצד שמחובר לבשר לעולם לא חשבין לחיצה (ועדי' מילפין ט"ז דוע טלין טום מילס מkapil על קליפות אלו ולין לך כל' נטמן כי נטמן מטלין ומפיו מינען טלינו מkapil לדכ"ע לינו מול):

(ז) כל דבר שהוא בחלל הנוף ואין דרכו להתגלות כנון צואת החותם אפשרוibus אינו חזץ ואני טועון כי את מים כל' לא דוקא בשפת החותם בפנים וכן חוק העין ובית הסתרים וקמטים שדרכו להתגלות אבל בגובה החותם וכן מה שבתוכה האוזן בוגפה אע"פ שהיא יכולה להוציאו החוצה מבעניהם אינו חזץ כלל עיין בספרי ב"א ס"י יא' שהעתיקתי לשון תשובה מ"ע טימן ק"י וט"ט גם בוצואת החותם בדיעבד יש להקל (ס"ט מ"ק פ"ז לכ"ט זט"ק מ"ק כ"ק):

(יח) ניל' דנשים שיש להם שניים תחותמות אין חזצין אבל מה שסוחמן נקיי ההן ע"י רופא כדי שלא חכנס בו רוח חזץ וע"י בב"א יב':
שאר דין מס' קצ"ח נתבאר בכלל קב"א:

כלל ק'ב. דין חיפוי (מי קל"ט):

(א) כיוון דמן התורה אסור להיות החיצה בטבילה וכל דבר שהוא בחזקת טומאה אינו יוצא מהחוק אלא ע"י ברקה לפיכך מה'ת צריכה האשה לבזרק ולעיז'

חכמת הלכות נדה כלל ק"ב שער בית הנשים אדים

ולעין בבשרה ובשורה (כל טכ"ל נט"ע). סטוק לטבילה מטש שלא יהא עליה שום דבר מאום או ניטה קשורה. במקום שער שבת ובזה שני ועורא ובית דין הנקו שלא יהא שני במקום שערות בעיון בלבד שמש מצוי מאד אבק ושרוות דבוקים וקשרים ולכך תקנו: שתהא האשה חיפצת דוקא כל מקום כינוס שער שבת דהינו ראשה ובית השחי ומקום ערוה וא"צ שתבדוק אותה חברת אלא הוא עצמה עיון וחתמיש בידיה בראשה ובגבה:

(ב) ומה הוא החפיפה שתרחוץ היטב בזמנים חמימים דוקא ולא בשאר משקין ותסורך שער ראשה במרק היטב (ילט"י) ושאר מקום השערות תפספס בידים ותפריד השערות בידיה והסriqueה תהיה דוקא בשעת רחיצה בחטין שוה מנקה היטב אבל הנשים הוכרקות עצמן בכיתן בזובש ללא רחיצה ואת"כ בכית הטבילה רוחצת בחטין אינה יוצאת ידי החפיפה אלא תחוף ותסורך הכל בכית הטבילה כדלקמן או עכ"ט שתרחש ראשה בחטין בביתה ותסורך היטב סמוך לטבילה הנל בيتها ואם לא סרקה במרק רק שריחצה הישב בחטין ופספסה בידיה אם בכיר עברה לילה עם בעליה יש להקל שלא תחוור ותחבול (ט"ט) כדלקמן סוף טימן כי אך נ"ל שלא דמי רחותם הו ס"ס שטא סרקה מאחר שבקה ממרק מאשה אחרת ואת"ל לא סרקה שטא הלכה ברמב"ן טשא"ב הכא שבודאי לא סרקה וצ"ע:

(ג) אע"ג רתקנת ערוא לא היה אלא בחיפשת מקום שערות אבל כל הגות אוקטי אדרורייתא דפני בעיון לחזר וט"ט בכיר נהנו כל בנות ישראל לחוף ולהשתטף בחטין כל הנוף נטצא צריכת האשה לחוף ולהשתטף כל גופת בחטין מצד המנג להוף ותסורך ראשה ולפספס בידיה שאר מקום כנום שערות מתקנת ערוא וכשעת החפיפה גופה ושערה תעין בעצמה טראורייתא ואפילו בדיעבד אם לא חפסה ראשה אפילו עינה לא עלה לה טבילה אבל שאר הגוף אם עינה היטב ולא נטצא דבר חזין ולא רחיצה כלל עלה לה טבילה (קע"ט וצט"ק לע"ג סכני נסנו נלקון גופס חממין ולו' זיון סט"ס כגד נסנו כן כט' כט"כ סנ"י ולחס כן הפטל דרומס נמס סנסנו ליטן זי' נעל עפה כפלל לך צט"ק נס"ק י"ז נמס ט"ט מטען דעתחט נס ענילס) ואס' ישכח אם סרקה עצמה קודם טבילה או לא אלא שירודעה שביקשה מאשה אחרת להשайл לה ממרק ושאללה לה אם לא שטשה עדיין ולא עכבר עלה לילה אחת יש להחטיד שהטבול שנית אבל אם עבר עלייה לילה א' יש להקל רכון רדעה שהחפפה עצמה ודרכן הנשים לפספס בשערן בשעת חפיפה וליש פוסקים מהני כתו סריקה (ט"ט נמס טנ"י ק"ק ו'):

(ד) חפיפות שבמקומות שער מדינה אריך דוקא שלא יהא בימים קרירים מסבכים את השערות וטיהו אפילו בחטין הימה שני ובלבד שלא יהיו קרירים אלא שנהנו כבר לחוף אפילו כל הנוף בחטין ואסור לחוף השערות בשاري דכרים או בטלקן שיש הרבה דקרים שטבכין השערות ונהנו לחוף בטה שקורין זייף שזה מנקה השער ואם צו לה רופאים שלא לחוף ראשה בימים רק כי' או שאר משקן יש לשאול לרופאים אם אין טבכין השערות ואם אין בקיין או' הנסה עצמה תחול ג"ט אם מסכך שערות" ואפילו אם נתה אשה אחרת ואינה מסכך אינה טועיל שלא כל טבע שערות בני אדם שיין (ט"ט) ואס' חפסה בשאר דקרים ובדקה וראתה עצמה שאין שערות שלה קשרים וטבכין מותרת לטבול טבילה זו ע"י חפיפה זו וא"צ לחזר ולהחוף אבל לא חסוך ע"ז בשאר טבילות לחוף בדבר זה (קע"ט וצט"ק):

(ה) המנג הכשר שהחטיל לחוף מבעי ותסורך בחפיפה גם משתחשך כדי שההייה החפיפה ביום וכלייה ואו לטבול וכן אע"ט שחפסה בבייה בדין אעפ"כ תsha עטה ממרק לבית הטבילה ותסורך שס וכשעת הרחק שא"א לה לחוף כלילה או שא"א לה לחוף ביום יכולה לחוף ביום או בלילה ובלבד שהחוף בראי וללא מהר ללבת לביתה ועכ"ט מעסוק בחפיפה שעה א' ואס' בא בעליה בלילה ולא ידעתי מותרת לחוף בלילה ולטבול רהוי בשעת הדחק (ט"ט) ומ"ט חסוך החפיפה לטבילה בכלל מה דאפשר ונ"ל אכן היזדה ולא חפסה ביום מותרת לחוף בלילה ולטבול (וסת' נטולות ולו' פוקיס דוקט דלינק) (עין צ"י) ואס' לרשי אלו

חכמת הלכות נדה כלל קיב שער בית הנשים אדים

310

אינו רק מוטב לחשוף ביום חמ"כ תום דף ט"ח, ודוקא בחופה ביום כ' הרשב"א דהוקא בדיןuder בשטבלה דלשיטתו חסיפה צריך להיות דוקא בלילה ע"ש (ועיין נק"ט ס"ק י"ח):

(ז) חל טבילהה במצואי שבת שא"א לחופ שער ביום חמוף בע"ש ובמ"ש תחזר והחופ ותטרוק מעט עכ"פ וכן אם חל במצואי יו"ט (קעיף פ'): (ז) חל טבילהה בליל שבת או יו"ט או בט"ש שהוא י"ט שא"א לה לחופ סטוק לטבילהה החופ בע"ש או בערב יו"ט שהוא חול (קעיף ז') ואם הל ב' י"ט ביום ה' ו' וחול טבילהה בט"ש או שחלו יום א' ב' וטבילהה ביום ב' חמוף בליל טבילהה ומ"ט תרחש היטיב גם בע"ט כמו ביטן ו' (ס"ך ס"ק ו') וכן: (ח) כל מקום שאין החופה סמוך לטבילה ואם אם טובלה בליל שבת וחופה בע"ש צריכה ליזהר לאחר החופה טכל טינופת שלא ידבק בה ואפי' מונע מטבילה איכלן הנדקים ואם אי אפשר לה ליזהר כגון שאין לה מ"י שיעשה במקום אין לחוש ומ"ט תרחש ידיה כל פעם שלא הבא לידי חיצתה ותקשור שעורתיה או בעניין אחר תשטרם שלא יהבללו (קעיף ו') וכן אין לה לאכול בין הרחיצה לטבילה (קעיף ד'): (ט) ואם לא נהרה ועפקה בדברים הנדקים ואם נחנה דבר הראי לדבק לבנה או שהיה החינו מלוכלך בטיט או שהיה בידו תכשיל ולקחה אותו בידים או ערום וטבלה ולא עינה נפשה אע"פ שבדקה עצמה אחר הטבילה ולא מצאה עליה שום דבר חזוץ אט"ה לא עלתה לה טבילה דחוישין שטא היה עליה ובעולותה מן המים נפל מעליה אכל בדקה עצמה קודם טבילה א"צ טבילה אחרות (קעיף פ"ג מ"ט): (ו) אע"פ שכבר עיניה גנופה ושערה בשעת חופה מע"ש או ע"ט אעפ"כ צריכה בשעת טבילה לחזר ולעין ולבדק היטיב כל גנופה ושערה שלא יהא בה דבר חזוץ ותריח בית המתרים וכל קטנים שבגנופה בטיט חטן אם הוא ב"ט תחוץ אפי' בהטין שהוחטו ב"ט ואם הוא שכת תדי' בחטין שהוחמו מע"ש וכן ע"ט תחוץ שני' בטוב וכן תנקה עצה אונה וחוטאה דבר שמותר לעשות בשבת וו"ט (קעיף פ"ג ו'): (יא) במקומות שישראות לטבול בלילה אין להתר לחופ מע"ש ולטבול ביום שבת לתרי קולא בהדרי לא טקלין קולא לסרך בתה וקילא דהראקת חופה משכילה: (יב) בדיןuder אף' ללא אונס אם חופה ועיניה עצמה הזין וטבלה בליל יום אחר אפי' בחול עלתה לה טבילה אע"פ שלא עינה ובדקה עוד הפעם סמוך לטבילה אכל אם לא חופה כלל אע"פ שעינה וחופה מיד אחר הטבילה וסוכה במרקם ולא מצאה שום דבר חזוץ לא עלתה לה טבילה ואצל' אם חופה במקומות שעור ולא עינה בשאר גנופה שלא עלתה לה טבילה שעון הגוף הוא דורייתא (קעיף פ') וכן טעם הדבר דכ"ז שלא חופה ועיניה לא הייתה בחזקת שאין עליה שום דבר חזוץ אכל אם עיניה וחופה קודם טבילה עכ"פ הייתה בחזקת שאין עליה דבר חזוץ ודוקא שלא עסקה אחר העין וחופה בדברים התוציאן אבל אם עסקה בהם הרי חזרה לצתת מהזקה זו (דומם מעט למאט"כ זק"י ק"ל פ"ג נ"ק) ואם הרחיקת הטבילה מן החופה אם"כ יט'ם כ' חפט ס"ק ב"ג דעת רינא ה"כ אפי' בהול בדיןuder שהרי מצינו כן אף' לכתחלה בשבת וב' י"ט שטובלות במצואי י"ט ראשון אבל כשהרחיקת ד' יט'ם אפי' בדיןuder לא עלתה לה טבילה שלא מצינו שהקלו בזה חטמים כיווץ בו דבחל טבילה במצואי י"ט כshall י"ט א' ב' צריכה חופה במצואי י"ט ב' ודוקא כשהסביר טבלה אבל קודם טבילה אסור לה לסמוך על אותה חופה:

(יג) בד"א בשאר כל הנוף אכל בבית המתרים כדלקמן כלל קב"א ס' א' לא מכבי' לדעת הפוסקים (ייטנו) רהא דקי"ל ראוי לביאת מים בעין אינו אלא מדרבן אלא אף' להפסיקם דהוי דאוריתא מ"מ כיוון רראו הו"ל הדתורה הקילה בהם שא"צ אלא ראוי לביאת מים הקלו בהם נ"כ דאם לא עינה אותן אותן קודם לכן ואח"כ עינה ולא מצאה בהם שום דבר עלתה לה טבילה כיוון דאינו אלא טיעוט המפקד דאינו אלא מדרבן ולג' בזה (קעיף ט' פ"ע למל' נ"ג):

ומטעם

(יד) ומטעם זה נמי הקיים עודadam לא עיינה בבית הסתרים קודש טבילה וכ"ש לא המפה וגם לאחר טבילה לא עיינה אותה עד שנתעטקה בדרברים החוצניים ואח"כ נמצא בה מאותו המין חולין להקל ויש לההטיר (קעיף י"ג וט"ז טס):

(טו) הפעה ועיינה וטבילה ובعلיתה נמצא עליה דבר החוץ בין על בשורה ובין על שעורה אם היה הכל בעונה א' כגון שהפעה ועיינה בלילה וגם חיקף אחר החיפוי טבילה א"צ טבילה אחרת אבל אם לא היה הטבילה סמוך לחיפוי שהפעה תחולת הלילה וטבילה בסוף הלילה או אף' היה סטוד אלא שהפעה בסוף היום וטבילה חיקף בחולת הלילה נמצא שלא היה החיפוי והטבילה בעונה אחת צריכה לתחור ולהוחף ולטבול ואפי' עיינה סמוך לטבילה דאמיר שלא הפעה ועיינה שפир קעיף י'). ולכנן אם הואليل שבת וייט שא"א לה להוחף ראשה בחטין אסור לה לטבול ואפי' טבילה בדיעד לא מהני בדין טבילה ללא חיפוי והפרישה כ' הטעם דכוון שטבלה בזמנים קרים ומתקבין השערות ולכנן צריכה חיפוי בראשת ולפ"ז אם לא טבלה בקרים מותרת לטבול שנית רק שהעין חיטיב בכל גופה וראשה. וניל דאם מצאה החיצנה בגופה ולא בשורה אפשר יש לסמוך על טעם הפרישה שהטועם ממשום דקרים מתקבין השערות ולכנן אם טבלה בזמנים קרים לא אמרין דאנגלאי לטבער בשם שלא עיינה שפир בך לא עיינה והפעה ראשה דמה"ת שהרי גם לעניין הצעה השערות ולכנן אם טבלה בזמנים קרים אסור לטבול שנייה שהרי צריכה חיפוי וזה א"א בשבת ו"ט ודווקא כשהם קרים לגיטרי אבל אם הם חמימים כחמי חמה סני ואם הוא בחול אפי' טבילה בחטין צריכה להזר ולוחוף ואפי' לא מצאה אלא בגופה (עניין כ"ט ס"ק כ"ה) דחיישין שמא לא הפעה יפה וכן אם טבלה בחול בזמנים קרים אף' חיפוי וטבילה בעונה א' וממצאה טבעת ובוצאת בו שהיתה עלייה קודם טבילה וראי צריכה להזר ולהוחף דמתקבין השערות (ט"ט טס) (וגלוות ל"ע לגעט ספליטה לדין לפטל געט דגעט געט טלית ס"ק כ"ז טלית גופה נכעט לי' לא עלהה לה טלית ומ"כ נימל חיקף כטכניתם גמיס קليس נכתנו צעריות צעריקום עלות וטכנית סטמי וכטכניתם מעלה צעריות למטה נכתנו וולס כן סיליך חעללה לה טלית וגס טעם זה לא נוכל צילטוניס הלא טעם כיוון טלית סיליך סמייך לטניתה חייטין טים לא נטללה יפה ולכנן להם סמיס קليس ומולס וטללה גדיינד צלה חיפוי הלא טעינית סייעץ גומט וטללה להם סיה שטיפת ממוק לטניתה וגונס לי' יט נפקל ועיין נס"ט טקוטל געט ספליטה הלא טלי מילו לנו נפו נפקל נגד ספליטה וו"ע גמוקס לעל לינה דמתקין נחולי הפקל סיס לפקל ול"ע):

(טו) במקום דאפשר بكل (ק"ט) יש לההטיר כדעת הרמב"ם ואפי' היה החיפוי והטבילה בעונה א' וממצאה עליה דבר החוץ שתחזר ותחבול אלא דו"א א"צ חיפוי אחרת (קעיף י'). (ויה טוכית נס"ט לדין כפיפת סלמנטי נס"י סקוט דרומק לווי דסילינט מיעלי טניתה נחומי):

(יז) במקרה שאמרנו שצריכה טבילה שנייה אם נתעטקה באותו המין לאחר הטבילה פסק בש"ע דחליין שנדק בכה. אחר טבילה אבל הב"ח והיש"ך פסקו בגדולי הפטוסקי" דלא מהני דכוון רהזהה בהזקת טומאה אינה עולה מטומאה עד שתאותו ברי לי' שלא היה עלי דבר זה קודם טבילה (קעיף י"ה וט"ז ס"ק ט"ז) (מיקו מט ט"ז מי ימלח נפקל צלייקוי כתת ל"ל טעיקל ליקוי נס סול ליקוי כתת הצען ודחיי מליים זו לינה מלול מילגנן מס הלא צרכו סנקפיד וחס מינו טכיהם ונוול נליך לעיין מיט טכנתו תוקן ננדס דף ס' ע"ג ד"ס וטס ה"ה דס מהימן צחולין לי' חמל צלי ני טלית גגעתי ל"ד הלא קיוג לודמי ע"ט ומ"כ ס"ג קטת גולו דמקרים סגולין נעל טיחמאל צלי ני הלא פטיטח הך מותק טס דכי דעוזה כי ס' מטמע דקלות לודמי נקלין ספק) אע"פ שאינה יודעת אם היה עלייה בשעה מביבה כיוון שעכ"פ קודם טבילה וראי לא היה עלייה (כ"כ סק"ט):

(יח) בד"א בשאר כל הנוגף אבל בבית הכהרים אם לא עיינה וכ"ש אם לא חיפוי אותן קודש טבילה ואחר טבילה נ"כ לא עיינה עד שנתעטקה בדבר החוץ ואח"כ נמצא בהם כאחוי מן הולין להקל ואפי' נמצא בין שנייה שם מצוי להיות

(ט"ט לדין כמגניע גט"ז ס"ק י"ה) והטעם כدلעיל (ק"י י"ג):

312 חכמת הילכה נדה כל קכ' קכ' שער בית הנשים אדם

(יט) כשתל י"ט يوم ו' וליל טבילה ליל ו' וחופה ביום ה' ומחרת אונס לא טבילה בלילה ו' יש להקל שחתסוך על החפיפה ומותרת לטבול ליל שבת ואפשר דה"ה באומרת מותר שסבורה שמותר לחופף היום ולטבול ליל לאחריו או שהיתה טרודה בטומן ומהמת זה שכחה נאסר גם אם מחמת קטטין ו' אבל אם פשעה ולא טבלה אסורה לטבול בלילה שבת (ועיין נג"ה):

כל קכ' רין הטבילה (ס"י קל"ח):

(א) ביום זה לסתירת ז' נקיים לערך שעה קודם הלילה תלב לבית המריח או לביתה ותחזון צפוני ידיה ורגליה עד מקום ניכר רושם השחרות שזה אינו מתחבר לבשר וייתר מזה אפשריו דקדוק מצוה אין כאן ואה"כ תעסוק בחפיפה דהינו שתרחץ ורasha במים חמימים ואפי' במושרין או חמץ חמץ סני והטрок ורasha היטיב שלא יהיו השערות דבוקים ומקושרים ואה"כ תרחווץ בחתין כל מקום שער שבת ונריסי עיניה ותפסוף בידיה להפריד השערות הנדרקים ומקושרים ואה"כ תרחווץ כל גופה בהמן ותשטו בשתה חפיפה גופה ושערת גוף תרחווץ היטיב ורגליה מן האבק (מעי' מ"ז) וכפרט פרשות רגליה שנדקנו בו אבק אבל לא כנשיהם המתהסדוות לנור בסקין שווה מעשה שטוח ובעעה שחופפת ראשונה גופה חיעין היטיב בכל מקום שאפשר ובראש וכנבה חטש בידים לנדק אם אין שם חיצית דעין ובדיקה היא מדורייתא. ומ"מ א"צ שחברותה תבדוק אותה אלא היא בעצתה חטש בידיה ואם לא עינה בשעת הפיפה העין קודם טבילה ותדייה כל בית הסתרים שבנה וכל הקטנים שבגופה כגון חחת דריה ובין ירכותיה ותחת השחי ותרחווץ עיניה שלא יהיה בו לפולוף יכש מבפנים או מבפנים אפשרו לה ותסיר כל לחלווי צואה של בשרה מחמת זעה ותנקה צואת החותם וצואת האונס (כל"ג בקעיף מ"ג וכ"כ גל"ג) מה דאפשר אבל מה שיש בנובת החותם ובנובת האונס א"צ להוציא וצריבו שתחזוץ בין השנינים שלא היה שם שום דבר הוציא שאמ תמצא שם שום דבר הוציא לא עלתה לה טבילה (מעי' כ"ד וגט"ך) ולכן נהנו הנשים שלא לאכול בשום בזעם לנחת לטבילה מפני שהוא נכסם בין השנינים יותר ממאל אחר וause שחויצה שנייה חששosa שטא חשטייר מידי ומנגן יפה הוא אבל בשבת וו"ט נהנים לאכול בשור רק שחזרה לנקר ביזטר (מעי' כ"ד) ומ"מ אם שכחה או אפי' במיד ואכלה בשור אף' בחול א"צ לעככ הטבילה (ט"ז פ"ק כ"ה) ואין לה לעסוק כל היום בבזק ובשעיה ובשאר דברים הנדרקים שאיןו עובר بكل כרי שלא חדרך בה (מעי' כ"ד) ולכבוד שבת וו"ט אם אין לה מי שישמשנה מותרת ללווש (קל"ט מעי' ו'). ותזהר היטיב שתרחווץ תיכף ובין הרחיצה לטבילה תזרה שלא תאכל אפשרו בשבת וו"ט ותסיר מנופה כל בנדיה וכל חכשיותה כנומים וטבעות וכו' ואם יש לה שחין עכ"פ צריכה לרנק אותם היטיב ויש להחמיר שתסיר השחין לנמרי אם אפשר וחסיר כל רטיה שבגופה ותרחווץ היטיב שלא יהיה שם מוגלא ודם יבש מודבק בו וכן אם הקזיה דם שנגעל על מקומות כטין נלייד אם הוא לאחר נ' ימים כבר נתיבש וצריך להסירו או לרוככו עכ"פ ואם יש בגופה מין כינים שקורין פילץ ליז' צריכה לנדר באפורה ולרחווץ בחרין אם לא שא"א להטירן בשום עניין אין מעכב:

(ב) אחר שכל גופה נקי צריכה להטיל טים אם צריבה לך ותבדוק עצמה לגוזלים שלא תהא צריכה לעזר עצמה דאו אין ראוי לביאת טים ומ"מ בדיעבד אין מעכב (מעי' מ"ג):

(ג) אה"כ תלב למקוה המים הכשרה בתבואר בכלל שאחר זה ולא לטבול במקומות שיש חשש שיראות בני אדם שמתוך כך מותרת לטבול ואינה מדקדקת בטבילה. ומהיו בדיעבד אם ברוי לה שטבלה שפיר עלתה לה טבילה (מעי' ג'ג) ואם טבלה בגונדים הרוחניים בדיעבד עלתה לה טבילה שהטמים יבוא בהם אבל אם מהודקין על בשרה לא עלתה לה טבילה (מעי' מ"ז):

(ד) אריך לעמוד על גבה יהודית גדולה יותר ט"ב שנים ויום א' בשעה שהיא טובלת שהראה שלא ישאר משער ראה צף על הטעים ואם יש ספק שמא נשאר משחוץ אפשרו בדיעבד לא עלתה לה טבילה ואם אין לה מי שייעמוד על גבה וא'

חכמת הלכות נדה כלל קב"א שער בית הנשים' אדם. 313

או שהוא בלילה תברוך שעירה על ראשה בחוטי צמר או ברכוצה ובכלב שיהיה רפי או אפילו בגה רפי על שעורתיה בעניין ישיכול לבא שם מ"ס (כע"י מ"ז): (ה) אם היה טיפט במקום שטובלת לא תעמוד על גבי כל עץ ואפילו עשה טולם בשליבות רחבות ואח"כ קבע הנסולם במקוה אסור ואפילו היו הנפרים רחבים ד"ט שאין בו חשש שתהיירא לעמוד אסורה כיוון שהיה סעם אי' כל עץ ואפילו בדייעך י"א שלא עלתה לה טבילה. ופשיטה שאם הכניסו טفال במקוה ועמדת עליו וצבלה שלא עלתה לה טבילה אפילו בדייעך וכן מה שנוהנים בקהלות קטנות שטורידים סולמות שבביהם לתוך בארכים ועומדת על השילבות וטובלת אין טבילה. והן נדות נמורות ובניהם בני נרות (כ"ג וצ"ל"י כ"ג נט"ק ק"ק מ"ס) אבל אם קבעו מתחלה בטקווה נסרים ומדרונות ולא היה עליהם שם כל עץ מותר לעמוד עליהם ולטבול ומ"ט טוב להוש לכתלה שלא לעמוד על המדרונות ולהקן המקוה לטטה ברצפה באבניים ולא בנסרים ולא תעמוד על דבר שתפקידו שלא הפסול ולא תטבול כראוי וכן צרייך להשנית שאם עומדת על המדרונות וטובלת שישיה רחכ המדרגה לפחות ד' טפחים (ט"ז פמ"ת נ"ג) ומ"ט אם עברה וטבלה עלתה לה טבילה (כע"י נ"ח נ"ג):

(ו) ואם קרקעיה המקוה אינו מרצו ויש שם טיש אע"ג דרוב פוסקים מתיירין אם אין הטיט עבה אלא שנמהה במים מ"מ יש פוסקין דס"ל רחווץ וכן טוב שהחן בקרקעית הטקווה ענבי אילנות שאינם טקלין טומאה ואם א"א חאן שם נסרים ובלבד שלא יהיו עליהם שם כל עץ ומ"ט אם הטיט הוא טיט עבה לכ"ע העיצז צרייך ליתן נמורות או נסרים. ול"ג דבכל טיט צרייך לחזור ולטבול אם לא במקומות שאין שם מקוה אחרת דיש לסמן על המתיירין (ועין נט"ל) י"ד (כע"י נ"ג):

(ז) צרייך ליזהר שלא יכנסו צוררות וקסמים בסדק רגליה בין האצעות דאמ" בדייעך חוץ ולא עלתה לה טבילה דאע"ג דבית המשפט" א"צ ביאת מים מ"ט ראוי לביאת מים בעין (כע"י מ"ג):

(ח) לא תטבול בקומה זקופה מפני שיש מקומות שטסטרטין בה ולא יבא שם מים ולא תשחה הרבה שאידבקו סתריה זה בזה אלא שזה מעט עד שהיתה סתרי בית הערוה נ"א אין צרייך להרחב ירכותיה ולהרחיק זרועותיה מן הגוף יותר מראי אלא בדרך שחן מרוחקן בעת הליכה וע"י שתשהה מעט תגלה מעט החת הורד והוא כדרך שעראה בשעה שטניקה שכ"ז שיירז חז"ל שם ראים לביאת טים מ"ט אם שינוי כנוון שישתה ביותר או זקופה ביותר בין ר"א שלא עלתה לה טבילה וכן אפשר לטבול שנית ובעת הדחק יש לסמן על הטקלין (כע"י נ"ס ונט"ק טס):

(ט) צרייך שהיה המקוה נבוה טמעל לטיבוד חצי אמרת למחות ונחות מות נכוון שלא לטבול לכתלה. ומ"ט אם אין מקוה אחרת אפילו אם נכוונים כ"ב ואפי' הם נטוכים הרבה חוכל לטבול בעין זה שתשבב עצמה בקרקעית הטקווה ובבלבד שהיו הטים עולים וטככים כל גופה וזה יותר טוב מלטבול בשחה גדולה (כע"פ נ"ז וט"ק נ"ל מ"ז):

(י) אינה צרייך לפתוח פיה כדי שיכנסו בו המים ולא תקוף אותו יותר מידי נאם קפזה יותר טראיל לא עלתה לה טבילה אלא תדביק שפתותיה דיבוק בינוין שהיא ראוי לבא מים לחוץ הפיה (כע"פ נ"ט):

(יא) לא תעצט עיניה ביותר ולא תפתחם ביותר. ומ"ט אינו דומה לקפצת פיה ביותר בס"י הקודם שאינו ראוי כלל לביאת מים ומש"ה אפילו בדייעך לא עלתה לה טבילה. אבל הכא אינו מעכב כ"ב לבוא הטים בקמטים ומש"ה בדייעך עלתה לה טבילה. ומ"ט י"א שלא עלתה לה טבילה (כע"פ נ"ט):

(יב) לא חתן שערה או מעוות לחוץ פיה ולא תקוףין ידיה ואם עשתה כן בעין שלא באו מים בהם לא עלתה לה טבילה (כע"פ נ"ז) ט"ט אין להוש ולהסתפק שטמא סחתה פיה ושטמא פחתה עיניה או סחתה ביותר כי טי יכול להבחין בין עצמה ביותר או לא רדם באננו להוש לזה אין לדבר קץ (כ"ע נטס. כענ"ז):

(יג) אשה שאינה יכולה לטבול בעצמה וצרייך שהכחתה תסיע אותה ואחותה אותה לבתיה תדיח חברותה ידה בט מקוה דוקא שתהייה טופח להשפיכת ואו אין להוש

314 חכמת הלכות נדה כל קב"א קב"ב שער בית הנשים אדם

לחש אם מרפה ידה מטנה בשעת טבילה או לא אבל אם לא הריחת תחליה ידה לא חאהו בה כלל. ובוט א"א לה לטבול כ"א בטעות חברתה אם לא הריחת חלה ידה שני בשטרפה ידה כדי שיבואו המים במקום אחיזת ידה ואף אם א"א לה לטבול כלל אין לה תקנה ע"י שישביבות בסדין ויטבילה דין מקבל טומאה וזאת טובליין ע"ז (סעיף כ"ח):

(יד) צריכה לברך אקביו על הטבילה. ונוהגין שאין מברכין עד אחר שטבלה בעודה עמידת חוך הרים ולכתחילה תרביק ידיה למטה מלכה כדי להפסיק בין ערotta לבה ואם לא עשתה כן אין בכך כלום ומהוו עכ"פ צריכה שתתאבל לחוץ ולא הסתובל למים אם הרים צלולים משום לא יראה ערות דבר (קע"ד):

(טו). יש לאשה להיות צנואה בליל טבילה שלא ירגעו בה בני אדם וכי שאינה עושה בן נאמר עליה ארוור שכוב עם בהמה (קפי קל"מ):

(טז) תיקף כשיוצאה מן הטבילה תפנע בה חברתה כדי שלא יגע בה אהלה דבר טמא. ואם פגעה בהן תhalbת אם היא יראה שם תחוור ותתובל (פס):

כל קב"ב. דין הטביה (קי' ל"ח):

(א) אע"ג דכתיב בכל הטמאים ורחץ במים אין הכוונה שירחזו במרחץ אפילו יבואו עליו כל מיטות שבועלם עדין הוא בטומאתו וכן הנדה חייכים עליה כרת אפי' תrhoין בכל מיטות שבועלם אלא הריחיצה ר"ל טבילה בטוקה או מעין כדכתיב אך מעין ובודר טקוה מים יהיה טהור וקבלו חoil דאין כוונת הפסוק שלא יקבלו טומאה דזה פשיטה כיון שהם מוחקרים לкриע ותחובר אינם מקבל טומאה אלא כוונת הפסוק שהטובל בהן יהיה טהור וכל ריחיצה האטור בחורה היינו טבילה:

(ב) כתיב כי אם רחץ בשרו במים ובא השמש וטהר וקבלו חoil דכוונת הכתוב ללמד שצרכ' שתהיה טהרת הטמא בבת אחת ר"ל שייה כל גוף ושערו מכוסה בפעם א' במים ולכון הוקש הטבילה לטהרת בית השמש מה טהרתו ע"י בית השמש הוא בבת אחת דהינו רגע האחרונה של סוף שקיעת השמש ה"ג טהרתו ע"י טבילה צרכ' שייה בבת אחת לאפוקי אם יטבול כל גוף חז' מאבר א' או שער א' לא עלתה לו טבילה אע"ג שיחור ויטביל אותו אבר את' כיון שלא היה בב"א ועוד כתיב ורחץ את כל בשרו במים קיבלו חoil דר"ל מים שכל בשרו עליה בהם בב"א וקבלו חoil שהשיעור הוא אם יש במים כפי שיעור שיחזק אותם נומה שהוא אמתה על אמה מרובה ונגהה נ' אמות שבכל אמה תהיה ששה טפחים והצוי אצבע דכל אמות של תורה חשבין במסות גודלות לשיעור המים הוא מ' טאה ובשיעור הות יכול אדם לטבול כל גוף בבת אחת:

(ג) ומ"מ אם אין הנטה טחוקת אלא שיעור זה לא עלתה לה טבילה שהרי ע"כ אז צריכה שתהיה מלאה הנטה על כל נחותיו ואז כשתכנס בנטה יתפשטו המים להזין ולא ישאר בנומה שיעור מ' סאה ולכון צרכ' שתהיה הנומה נדולה יותר:

(ד) כיון דעתך הטעם של מ' סאה כדי שיוכל לטבול כל גוף בב"א ולכון אם יש כאן נומה שאין בגבהה רק שאמ תכנס האשה בחורה יהו המים מניעים לה טפעל לטבורה נ' טפחים דאו יכולה לטבול בב"א בלי שחייה מרווחה אע"ג שאין בעמeka נ' אמות רק שתהיה אורך ורוחב הנומה יותר מאמתת דהא עכ"פ א"א לטבול אא"ב יש במים שבנומה מ' סאה ואפי' האשה קטנה לא עלתה לה טבילה ואפי' אם יכולה לטבול בב"א אא"ב יש במים שבנומה שיעור מ' סאה כפי השיעור של אותה על אמה ברום נ' אמות ואע"ג ד"א (עיין גנויל) לדמדורייתא שני במעין אם כל גופה עולה בהם אע"פ שאין בו מ' סאה מ"ט מדרבן לכ"ע אע"י במעין לא עלתה טבילה בפחות וטב"ש ד"א דאפשר מדרורייתא לא עלתה לה ולכון אפי' כשייש ספק אם היה במקית או מעין מ' סאה ואפי' יכול לטבול בב"א אע"י בדיעבד לא עלתה לה טבילה לכ"ע:

(ה) יכולה לטבול בין בטוקה והינו מקום שנתקבץ שם מים ע"י גשטים ובין במעין אלא שהטוקה אינו מטהר אלא באשבורן ר"ל שהם קבועים ומכונפים וועט דין במקום א' בגין שהיא כאן נומה וירדו לתוכו מ' גשטים או שנוחל לתוכה מים מן ההרים אבל כשהן זהולין פירוש שאין מוגנים אלא שננטשין והולכין אע"פ שיש

חכמת הלכות נדה כלל קב"ב שער בית הנשים ארטם 315

שייש באותו מקום אף סאה ואפי' גבוח המים דרכבה פסול מה"ת דכתיב אך מעין וכור מקוה מים וכל אך הוא מעוט וקבלו ה"ל דatoi לטעט דרока מעין מטהר בוחליין אבל לא מקוה אבל הטעט כישר אפי' לא מוכנס אלא שנטשך והולך כנהרותיהם שהם מימי טענות. ובורות שחופרים בארץ עד שהמים נובעים יש להם דין מעין שהרי המים נובעים ממילא:

(ז) אכן יש ליזהר שלא תטבול בנחרות שאע"פ שהנהר הוא טן המינות מ"מ בשעת הנשטים ובנסיבות שלגנים שיורדים לתוך הרבה מי נשטים היישין שמא רבו הטינשטים על המים שיש בו מן המינות והוא דינם כמקוה ואיןנו מטהר בוחליין אא"כ יעשה בנהר היקף באיזה דבר בעין גדר כדי שהיה כמקוה אכן כיון שיש פוטקים המתירים בזה לכתלה ולכן במקום שם מקוה אין למחות ביד הנוהני לטבול בנهر לעולם בכל השנה דפ"ל דאפיקו את לפ"י ראות עיני רבו הנשטים על טן נהר באחת אינו כן אלא שבעת הנשטים יתרבו המקור להביא מים מתחתיו ולעלם חמי טuin הרוב (קעיף ז):

(ז) ומ"מ נהר שדרכו שבلد נידלו הוא מנשטים וכשאין נשטים פוסק לנמרי אע"פ ששאר נהרות שופכים מים לתוך בשעת הנשטים ומתיו על ידן ט"ט הואל דפסוק לממרי בשעת היובש אמור לטבול בו דרך וחילתו עד שייעשו בו מחיות (פס):

(ח) אינו קרי טקוה אלא שנתקבצו בו מים ממילא אבל אם ארט שפך לתוכו הווי שאובים ופסול מה"ת דכתיב אך מעין ובור מקוה מים מה מעין בידיشمיטים אף מקוה בידיشمיטים ולכך ספיקא לחומרה ואם היה כבר שם טינשטים הרוב ונחן לתוכו מים שאובים להשלים הישיעור פסול מדרבן וספקא לקולא (פס):

(ט) אם השheid מים לנומא יש בו דינים מרובים ואין לעשות זה אלא ע"פ מורה הבקיא בדיןיהם וכן הרוצה להמשיך מים לטකות טן המים או ע"י סילונות צריך לוה מורה ועין בש"ע ס"י ר"א סעיף מה ט"ז מ"ז ט"ט:

(י) כיון דטיעות שאוב אינו אלא מדרבן לפיכך מקוה שלא היה בה בשיעור מקוה ובא ומצאה מלאה לשיעור ולא ידענו טי מלא אותה אם הייתה רובה בהבשר דהינו כ"א פאן אולין, לקולא דהוי ספק דרבנן ואם לא היה רובה בהבשר או שנסתפק בו אם יש להסתפק שהנבראים מלאה כדי לרוחץ בה פסולה דרוי ספק דאוריתא ואם ודאי שישראל מלאה כדי לטבול בה כשר דרוב מצוין אצל מקוה להכשיר בקיין הן דמסתמא לא עשה אלא בשאלת חכם ואם היישראל בפניהם ואומר שבהבשדר מלאה ע"פ שהנבראים מחייבים אותו נאצן היישראל (קעיף ל) וכן טקוה שהוא של נכרי ומתקבל ממנו שבר אין להאטינו אא"כ יש במקוה לעולם עכ"פ כ"א סאיין (פס):

(יא) צריך שלא יהיה מ' סאה של מקוה בתוך הכליל שאין טובלים בכלים. כמו שאין טיבליין בשאובין דכטו שהוקש מקוה לטעין מה מעין בידיشمיטים אף מקוה בידיشمיטים לאפיקי שאובין והג' מה מעין הוא בಥובר לקרקע הג' מקוה דרока בಥובר לקרקע לאפיקי כלים (קעיף ו') לפיכך גנות הקבוע בארץ ע"פ שחפרה ונחתלה טין נשטים אין טובליין בה כיון שהיא שם כל עלי קורם שקבעו אבל אם לא היה עליו שם כלי קודם שקבעו לנו שקבעו עז או אבן ואה"כ חקקו כשר (ס"ג ס"ק כ"ה):

(יב) לפיכך הлокח כלי נדול לנוון חבית נדול ונקבע נקב לשופורת הנוד דהינו שנכנס בנקב ב' אצבעות ראשוניות מה"ר שבסת היד ויכול להזרה ב' אצבעות תונך הנקב בריוח בין שהוא עגול או טווע בע (קע"י ע') והוא בשילוי בעין שאינה יכולה לקבל מים כל שהוא דעתו נתבטל לממרי מתרות כלי וקבעו בארץ ונחתלה טמי גשאים כשר לטבול בו אע"י הושיבו על הארץ ואפי' ע"ג סיד ונפשים לא חשב שתינה אבל אם עירב סיד וגופים וסתמו חישוב סתימה אבל אם נקבע מן הצדר בעין שמקבל מן הנקב ולטמה שום מים פסולה אף שהנקב נדול מאד שעדיין נקרא כלי (ועיין צמ"ע ס"י ל"ה קעיף ז' וקעיף מ' ונת"ז פס). ואין חילוק בזה בין שנחתלה הכליל ע"י נשטים או נשמי מעין יורדים לתוך הכליל דין אחד להם אבל כי' שלא קבעה בארץ ע"פ שאנוקב לשופורת הנוד בתחתית הכליל פסול (קע"ז וקעיף מ' ונת"ז):

316 חכמת הלכות נדה כלל קכ"ב שער בית הנשים אדם

(י'ג) צינור שאין לו ד' שפות אינו חשוב כל' שהרי אין הטעים נשארים בתוכו אלא מקלחין להוציא ובלביד שלא עי'ה בוגה כו גומא קטנה אף' אינה מוחזקת אלא כל שהוא אם נעשה בכוונה הרי כל הצינור נעשה כל' עי' גומא זו וכל הטעים שייעברו דרך הצינור פסולים רהוי שאובין אבל אם לא עשה בכוונה אע'פ' שטחנת רקבון נעשה גומא בחוץ הצינור לא נקרא כל' וכשאין ולכון מותר לעשות מקומות עי' צינורות ומילונות של עין להמשיך טיס מן הגתר או טען אל הטקה ובלבד שלא יבואו הטעים לתוך המקופה עי' כלים או עי' אדם ונם שלא יהיה הצינור דבר התקבל טומאה כגון צינור של מיני מתקנות דאי אע'לו הצינור אינו מקבל מים פסול ולא יסמוד אדם לעשות מקוה אלא עי' תורה צדק הבקיא (ומגזול סע' ל'ז):

(יר) הרוצה לשאוב טיס מן המקופה לנוקתו וכשיישאוב בכל' טן המקופה אחר שחסרו בטקות טמ' סאה יש לחוש שמא יהרו מהכלי שטוציאין בו הטעים נ' לונין ואו יפסלו המקופה רק'יל דני' לונין מים שאובין פסולין מקוה ולכון יקוב הכל' ששואבין בו בשולי כל' שהוא ואו לא יחשבו הטעים שכלי לשאובין ודוקא בטקופה שנעישה עי' נשטים פסולין טיס שאובין שנפלו לתוכה אבל מקוה שבא לו מים מביאה שיש בו רוב הפסיקים ס'ל דאי' טיס שאובין פסולין במעין אף' אין בו מ' סאה אך יש פוסקים דאע'לו במעין פסול שאיבה ולכון לתחלה יש להחמיר דאע'לו במעין יש לנוקוב הכל' ששואבין בו לנוקוב אותו כבונם משקה. ובדייעבד אם לא עשו כן ונפלו שם נ' לונין ונפסלה המקופה ורוצה להכירה אם אפשר לפיקוק נקיי הנבייה בקלות טוב להחמיר ולעשות כן ומותר לפיקוק אע'לו במטלניות המקובל טומאה ואם יש תורה גדול בדבר או בריעבד שלא עשו נ' יש לסגור על החקילין דסוכרין דבמעין אין פסול שאיבה ואע'לו בטקופה שאינו עי' טען אם יש לפיקק שטא לא נפל נ' לונין בכ'א או לין לקולא דני' לונין שאובין אין אלא מדרבןן (סע'ג ע'ו):

(טו) נ' לונין מים שאובין פסולין המקופה בין שהיו מתחלה בגומא ואח'כ' מי המקופה ובין שנפלו הג' לונין שאובים אחר מי המקופה ודוקא כי' שאין בו מ' סאה אבל בשיש בו ט' סאה אע'לו נהן לתוכו יותר ממה שתיה שם בתחלה כאשר (סע'ג ע'ו):

(טז) מקוה שנשתנה מראה הטעים מהטה עצמן בשר (סע'ג כ'ז):
(יז) מקוה שהוא מוחזק שמיינו מתמעטין ולעמור על פחות טמ' סאה וצבלה בו לא עלתה לה טבילה כי' שלא ידענו כודאי שבשעה שבלה היה בו ט' סאה אבל אם לפעמים מתמעטים הטעים ועכ'פ' נשאר בחונו ט' סאה כשר הדבר לעין קודם טבילה אם יש בו מ' סאה ובריעבד עלתה לה טבילה (סע'ג פ'ה):

(יח) צריך ליוזר הרבה שישיה בטקופה ט' סאה בשופי גדול שם הם רק מצומצמים יש כמה הלווי דינים בעין הטבילה ומכואר ביד ס' קל'ח סע'ג כ'ט וכס' ר'א סע'ג ס'ב ס'ג ס'ד:

(יט) כל המתקאות שנראו שנעשו בידי אדם פסולין שהזקן שאובין אבל אם נראה שנעשו בידי שטחים כגון בנותות וחפירות שבשרה וכיוצא בו שנתלאו עי' נשטים ולא עי' אדם כשרין (סע'ג ע'ל וג'ק):

(כ) כבר נהנו בכל המתקאות להחטט טיס חטין ולהטיל למקוה אע'ג דיש אוטרין משום נזירות מרחצאות כיון שעכ'פ' טובלת בטקופה כשרה אין לנזר ומכ'ש בדורותינו שהחולשה יורדת לעולם והבל הולמים אצל העינה והחמיר חע'ב מ'ט אם טבילה כליל שבת שאסוד לרוחץ כל נופה בחטין אע'לו הוותם מע'ש צריך לדקדק שלא דיו אלא פושרין (סע'ג ע'ט):

ס' ר'ב נתבאר לעיל כלל ע'ג:

הלבת אישיות

בכל קב'ג. דין זמן נשואין ואו' אשא ראי לישא (חס' ע' כ' ה'): (א) יתרך שטו של הקב'ה שברצינו להטיב עם בריאותו בראש כל העולמות ולא

הכמת' והלכות אישות כלל קכ"ג שעדר בות הנשים אדם 719

ולא לתחנו בראה אלא לשבת יצרה לטלאות פni תבל למען יכירו כח מלכותו ולבן צוה יערכו וכוראו לפירות ולבנות וכל מי שאינו עוסק בפ"ר כאלו שופך דמים וכאלו מטעש הדמות ונורם לשכינה שתסתלק מישראל ועוזנו נдол מאד:

(ב) קידם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצח הוא והוא לישא אותה מכנסה לתוך ביהו ובוילה בין לבין עצמו והיה לו לאישה ואז נקראת אישת איש ואמ בא עליה חבירו חייב עליה מיתה ובין שנתנה תורה קדשנו במצותינו וצוה לנו שאם רצח האיש לישא אישת יקנאה אותה תבלה בפני עדים ואחר' בתורה לו לאישה שנאמר כי יקח איש אישת (ל מג"ס פ"ט מס' ליט' ליטות) וקיה הוא דבר הנקה וליקויין אלו הם מצות עשה מן התורה. וזה באחד מהם דברים שהאיש נקית בחוץ בכיסוף בישטר או בביאה ואמ קידש שלא בעדים לא היו קידושין אף' שניהם מודים (כ"י מ"ג) והקדש בביאה בפני עדים אע'ג דמקודשת מכון אותו מבנה, מרודות מפני שהוא דבר פריצת ואם קידש בכיסוף ולא שידך תבלה י"א

דני' מבין ט"מ ואין נורגן כן (כע"פ כ"ו):

(ג) קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצח הוא והוא נוחן לה שבירה ובועל אותה על אם הרוך וחולך לו וזה נקראת קדשה כדרצינו במעשה תורה ותמר. משניתנה תורה נארה הקדשה שנאמר לא תהיה קדשה מבנות ישראל לפיכך כל הבועל אשר לשם זנות בלבד קדושין אפ"ו היא ישראלית וקומה שלא ראה נדה מימה או ישבללה לאחר נדה לוכה מן התורה לפי שבעל קדשה (ל מג"ס טס) ואצל' שם היא נדה שהייב ברות ואצל' כוותה שקנאין פוגען בו אם הוא בפרהסיא ואבilo בצעעה ענסו מבורש יתרת ה' לאיש אשר יעשה כי ועון זה יש בו הפקד שאין בכלל עריות שבנו הבא מן הנכריות איןנו בנו ונמצא חוליך בן לע"ז וטהלל את קדשו כטש"ב כי היל יהודה קרש ה' אשר אהב ובעל בה אל נבר' (ח' נכל גימניליך לט כי סוף לט עד לנדון תלוכן. נת הל נכל עס ז' למיטומיקס גימניליך מטי' כי מסכם מענה כל סגולות כמטס'כ זנות וג' יקם נב' וסקל לט מן קדם נטהל עגל כי סגן סוף עגל ותקו כי חלן ל"ל סטנ'ג' ועיז'ן כל זה בפסקים שהאריכו לטעניות בדין האלו:

(ד) ולפיכך לאهل שניתנה תורה אין יכול לקיים מצות פריה ורביה עד שישיא אשה בחופה וקידושין בפני עדים ומזה גדולה הוא מאדר שאין טוכרין ס"ת אלא ללמד תורה או לישא אישת וש"פ' שת'ת בוגר בולם.ומי שהשקה נפשו בתורה בגין עזאי חזיד ונדק ביה ואין יצרו מתגבר עליו אין בידו עון אם אין נשא אשה ט' בזמה'ז ידוע שאין אדם בעולם שיש בו מידות היללו ולבן מצוה על כל אדם שישא אשה עכ"פ כשהוא בן י"ח שנים דאע"פ דבבל המצוות חייב בגין שנים קבלו היל' דעתה זו אין היל עד בן י"ח כדי שהיתה בפני ללמד תורה קודם שיעשא אשה (כ"י ט'). ומיهو אם עסוק בתורה וטרוד בה ומתיירא לישא קודם שיעשא אשה (כ"י ט'). אישת בת בוגר חמץ בטעונו ויתבטל מהת'ת ויצרו אין מתגבר עליו יותר לדת אחר ואם קיים כבר מצות פריה ורביה פטור מליישא אם יתבטל מהת'ת ואין יצרו מתגבר (מטוגת מס' מג' פ"י ט'):

(ה) אע'ג דמצד הדין ה' שט' שהניע לי'ח לכופ' אותו לישא אשה בדין כל ט'ע שבוטף לקי'מו. ט'ט בזמה'ז לאחר החורבן שהיתה דין לנזר על עצמן ולבן נוהנן שלא לכופ' (טס נס' ט' פ"י ט'):

(ו) כיוון שהטעם לישא אשה הוא משעם פ"ר ולבן אסור לאדם לישא אשה שאינה בת בנים כגון עקרה וokane וקומה בשכיל שנותנה לו מטען הרכה ומיהו אם הוא אין ראי להוליך או שיש לו כבר בנים הרכה וטהיירא מחתת מריבה בביתו מוחר לישא אשה שאינה בת בנים ולא ישב ללא אשה אם מתיירא שיצרו מתגבר עליו (כע"פ ט'): *

(ז) כיוון שיש לאדם זכר ונקבה קיים מצות פ"ר והוא שיהיה הcn והבת ראויים להוליך שלא יהיה סרים וายילוניות ואם מתו והניהם בנים דהינו זכר ונקבה משני בניו ה'ז קיים אבל אם ה'ז ב' בני בניו מהבן לנבדו או מהבת בלבד לא קיים מצות זו (כע"פ ד'): *

נשא

318 חכמת הלוות אישות כלל קב"ג שער בית הנשים אדם

(ח) נשא אשה ושאה עמה עשר שנים ולא ילדה מצוה לנרשא (ועיין ס"ע מה"ע קי"ד סעיף י'):

(ט) אשה אינה מצויה על פריה ורביה (סעיף יג):

(י) ולא ישא אדם אשה שיש בה שום פסול מטירות או היללה לכהן וכיוצא בו וכל המשפטות בחזקה כשרות ולעולם ישחדל אדם לשא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח ויבדק באחיה אם הם ירא ה' וצדיקים ולומדים כי רוב הבנים חולכין אחר אחיו האם לא יצא בת ת"ח ישא בת טי שהוא ירא ה' אף שאינו יכול למלוד וטוב יותר מי שהוא ירא ה' אף שהוא ע"ה מתח וטיזום שלשלת הייחוס ואיןו ירא ה' ובת טי שעובר עכירות ועובד על מצות אף שאינו עושה להבעים הוא שקיין ובנותיהם שקיין ועל בנותיהם נאמר אדור שוכב עם כל בהמה וכל הנושא אשה פסולה משום מטען חווין ליה בנים שעינם מהונין ומי שפסקו לו מטען הרבה לשיזוכין וחזרו בהם או שהענין לא יען כלתו מישום זה ולא יתקוטט בעבר נכמי אשחו ואע"ג שטוהר לישא אשה משום מטען אם אין בה ובמשפט פסול מטירות דוקא בשנותינו לו ברצון טוב אבל לענן כלתו ולענן עצמו משום מטען כל העוצה בן אין זונה עולה יפה ואין מצליח (קי' ג'):

(יא) לא ישא אדם לא ממשפחה מצורעים או נכניין זה הוא שהוחזק ב' פעמים שבאו ביניהם כך (פס סעיף ז'):

(יב) ע"ה לא ישא בת כהן ואם נשא אין זוגם עולה יפה אבל ת"ח אדרבה נאה וטשובה (פס סעיף ח'):

(יג) לא ישא כהור זקנה ולא זקן ילדה שדבר זה נורם לונות ומ"מ אין אפשר בברור אם שניהם מרווחים (סעיף ט') ועיין בספר חבירים מס' שע"ג עד ס' שצד' מדריע זוגנים ודעת דעתך שכח בצוואה ר' חסיד ט' כי שלא ישא אשה שעשתה בשם עצמו או שמו כשם החיו הוא דוקא כשהם בשלשים כגון אדם ששטו ראובן וההנו שמו ראובן ואם יכח עוד חתן זה התן שישמו ראובן או לא יצליח כיון שהוא ושלש וכן אשה שעשתה רבקה כו' וכ"כ להדריא בס' ח' ס' תע"ז והעולם טועים בזה:

(יד) אשה שכבר מתו לה ב' אנשים לא תנסה לשליishi שכבר הוחזקה להיות אنسיה מתים אבל נתירשה ב' אין בכך כלום וכן אם נהרג א' מהם וכיוצא בו או שהוא זקן י"א דלא הוא קטלנית ואייש שמתו ב' נשוי אף' בטיחה אחת כגון מן ההדרין אין חוששין (ועיין נס"ע קי' ט'):

(טו) המגרש אשתו כי' שלא נשאת לאחר מותרת לחור לו אף' זנחה מותרת דכתיב והלכה והיתה כו' והויה הוא קדושין דוקא אבל אם נתקדשה לאחר ונרשא אסור להזרה נדכתיב לא יוכל בעלה הראשון כו' (קי' י') המגרש אשה כדי שישאה חבריו אסור לישא אותה (קי' יט'):

(טז) כל אשה שנחנרשה או שנהאלמנה אכורה להתארם ופשיטה להנשא עד שתהמחיין צ' יום הוין מיום שנחנרשה או שנהאלמנה וחוץ טיים שנחארסת בו כדי שידע אם היא מעוכרת או לא להבחן בין זרע של ראשון לזרע של אחרון אבל מותרת לעשיות שירוכים بلا איזורין כמו שנהנין במדינות הללו וצריך המשדר לישבע שלא יכנס לבית המשפט עד שנייע הותן שלא יבוא לידי תקלת אפילו הוא אשה אינה ראוי לילד כגון קינה וקינה עקרה ואילו היה בעלה במדינת הים או פרים דלא פלוג רבנן (קי' יג'):

(יז) גרוו הבטמים שלא ישא אדם ולא יקרש מעוברות חבריו בין שהוא אלמנה או נרשאה (ולס זטמ"ס עיין ט"ע קי' יג) ולא מניקת חבריו בכל זטן הנקה דהינו כ"ד גורש ויא דאס נחכברה השנה אין חורש העיבור עולה למניין וע"ש בש"ע כל דין טינקת חבריו:

(יח) כהן אסור מהית בגרושה זונה וחללה ואסור בחלוצה מדרבן ואם נשא אחת מהפסולות מהרימין אותו ומחטירין שלא ישא ויתנו עמו וכיוצא בו בחומרות עד שיגרשנה (קי' ו') וע"ש איזו נקראת זונה:

אשת

חכמת הלכות אישות כלל קב"ג קב"ד שער בית הנשים אדם 319

(יט) אשת כהן שנבעלה אפילו. באינס אסורה לו אכל אשה ישראלי שנאנתה טויה לבעל יהודא אבל אם מות בעלה יהודא אסורה לכהן (ק"י ו' קע"י י"ה):
 (כ) נכרי הבא על בת יהודי וילדה ממנה בת אותה הכת פנומה לכהונה ולא ישנה לכתלה (ק"ל ד') אבל יהודי שכא על נכricht הולך כמותה וה"ה נכרי גמור (פס קע"י י"ז):
 (כג) מי שנירש אשתו לא תדור עמו בחצר אב' נהרים שלא להתייחד ואב' בחצר שאין משתחווין בו אלא לכניתה ויצא' שמא יבואו לידי זנות ואם היה כן לא תדור עמו בטהורי וכפר קטן נידון כטהור וכן באשת ישראלי לאחד שנישאת לאחר וכי' בטהור טפילה ודרך הרבים עונר ביניהם מותר ואפילו אין בכל העיר שום יהודי רק הם לכל מותר ואם נרישה מהחתה שאסורה עליו אע"פ שלא נשאת לאחר דינה כלו נשאת. וטי' נדחה מפני ט' היא נדחת מפני אב'
 אם החצר שייך לשניות או שדרים בשירותם ואם נשאת לא' מכני הטהורי היא והבעל השני נדchan מפני. ואם היה הצר שלה הוא נדחה מפני. ולא ישא ויתן עמה. כי' לה מלאה אצלו עיטה שלית לתובעו ומותר ליבנס לביתה אע"פ שנישאת רק שלא ישא ויתן עמה. ונירושה שבאה עם הטענה לרין מהחת איזה עפק מנדין אותה ומצויה לוון נירושתו יותר משאר עניים שני' וטבשוך אל תתעלם רק שיזון אותה ע"י שליח (ק"י קי"ט):

כל קב"ד. דין האסורים לבא בקהל ודין טירום באדם ובהמה ועומק (pls"ע סימן ס'):

(א) מטורים ונחנניים אסורים עולם עד סוף כל הרווחות בין זברים וכן בא נקכות שנאמר לא יבא מטור בקהל ה' ואיזהו מטור הבא מאחור מל' העירiot בין מתייבי כירחות ובין מחייבי מיתות חז' בין הנרת או מפני שאינו אלא פנים. ישראל שנשא מזרת או טזא' שנשא ישראלית הולך מטור לעולם וממור מותר לישא נירת דנרים לא מקדי קחל אבל ט"ט הולך ממור (ועיין פ"ע ד' כל מיניכם הלו):

(ב) כל המטהחות בחזקת כשרות ומ"ט תקנת מדינת ליטה שמי' שבא מארץ אחרת הן איש או אשה בחוד או בתולה צריך ראייה שהוא ישראלי (יעין נגיון וגנ"י ק"י ז' קע"פ ז'):

(ג) הקראים אסור להתחהן בהם וכולם הם ספק מטורים (קק"ד):
 (ר) פצע דכא וכרות شبכה אסורים ליישא אשה ישראלית שנאמר לא יבא פצע דכא בקהל ה' וטטרים בנזורת ואב' כהן פצע דכא מותר בנזורת לפי שאינו בקדושתו ואיזהו פצע דכא כל שנבעצעו הביצ' שלו וכרות شبכה כל שנברת הניד שלו ו בשלשה אברים אפשר שישבב הובר בניד ובביצים ובשבילים שבהם מתחשל شبכת זרע והם הנקריא' חוטי ביצים ובין שנבעצע אחד מני איברים אלו או נברת או נחטעה הרוי זה סגול (וזמולי קלזליים ממול נלה"ע ק"י ס' קע"ג) פטו ודוקא שנעשה ע"י מעשה אבל אם נולד כרות شبכה או ללא ביציםبشر ואם חלה מלחמת גוף ובטלונו מטנו איברים אלו מחלוקת בין הפטוסקים (פס):

// (ה) אסור להפסיד איברי הזרע בין באדם או בבהמה ה' ועופ' בין מטאים בין טהורין בין בא"ז וכין בה"ל ובכל הטערט לוקה מה"ת בכל מקום שנאמר ומוך ונתות כו' ובארצכם לא תעשו וקבלו חז'יל דר"ל כל מה שבארצכם דהינו בין אדם או חיה ועופ' לא תעשו ואפילו מסרtes אחר טהרט לוקה כיצד שכא אחד וכרת הניד ובא אחר נברת הביצים או נתקן ובא אחר וכרת החוטי ביצים וכיוצא בו ע"י שלא טרם הארון אלא ט' שהיתה כבר מסורט לוקה והטסרט את הנקבה בין כארם ובין בשאר מינים ע"י מעשה פטור אבל אסור אבל אשה מותרת לשחות טמים ורפואות כדי שלא תלך דכיוון שאינה מצויה על ספרה ורבייה ונש אינה עושה מעשה לא גרו הנטים אבל המשקה כוס של עיקרין לאדם ובהטה אפילו הוא כריס כבר ואפילו קיים כבר מצות ספרה ורבייה אסור ואין לוקן עליו כיון

320 חכמת הלכות אישות כלל קב"ה שער בית הנשים אדם

כוון שאינו נוגע באיברי הורע ואפי' לרופאה אסור לשחות אע"פ שאינו מכוון כלל להסתהם עי"ז מ"ט כיוון דהו כי פסיק רישא אסור (פס):
 (ו) מותר לישול ברבלתו של תרנגול אע"ג דמסתתרם עי"ז וכן כל כיוצא בו שאינו עוזה כלום באיברי הורע ולא נשחתו איברי הורע עי"ז אלא מחלוקת שהתרנגול מתאבל על שניטל הודו ותפארתו מכיה זה אינו מודדק לנקבה מותר אבל בדבר שימושה עי"ז איברי הורע אע"פ שאינו נוגע באיברי הורע אסור בזכרים שהרי אמור להישקותם כוס עיקריין כדלעיל ס"ה:

(ז) אסור לומר לנכרי לטרם בהמה שלנו שנם הנכרים מצונים על הטירוק ועובר על לפני עור ואם לקזו הנכרי מעצמו וסרסו מותר ואם העיריך היישראל בדבר זה או אפילו לא הערים אלא שהנכרי מכירו ומכוון לטובתו קונסן אותו ומוכרן ליישראל אחר ואפילו לבני הנדול מותר למטרות אבל לבני הקצין אינו מוכרם ואין גותנם לו (פס):

(ח) מותר ליתן בהמה לנכרי למחזית שכיר אע"פ שהנכרי בודאי יטרפנו לנכרי אדרעתיה דנפשיה קעביד ומותר לטכור לנכרי בהמות וחרנגולים אע"ג דהנכרי קונה אותם לטרפם ויש אופרין בכל זה ואיך יודע שהנכרי לא יטרס בעצמו אלא שיתן לנכרי אחר או לשלוחו לטרם מותר ראן שליחות לנכרי אע"פ שהנכרי עובר על לפני עור כו' אלףנ' דלפני בנכרי אין טווחרין (פס):

כלל קב"ה. דין להתרחק מן הערים (מ"ט"ז):

(א) לפי שראית ישמעתי מהרבה בני אדם שהם ע"ה וחושנים שבכל הקרוב קרוב יותר מותר להבקע ולנישקן כאלו היא אשתו והז' ומצוה לטרנס דادرבה בכל הקרוב קרוב יותר ציריך להתרחק שהרי הבא על אטו וכלהו בסקללה ועל אשת איש בהנק ולכון ציריך האדם ליהדר מאד וטבל שענן מאלו שלו נס בהן ואלו הן הערים מן התורה. אמו. ואשת אביו אף' לאחר מיתה אביו. אשת אח' אביו מן הערים בין האב. ואשת אביו ביןתן האם אפילו נולדה ע"ז ונותה. בתו. ובת בתו. ובת בנו. בת אשתו מבעל אחר. ובת בתה. ובת בנה. אם אשתו; ואם אם אשתו. ואשת חמיו. אחות אביו ואחות אמו בין אשתו קיימת אף' נרשה אשתו בין שהיא אחות מן האב או מן האם כל זטן שאשתו קיימת אף' נרשה אבל לאחר מיתה מותר. ואשת איש. כל אלו הם עריות מן התורה והבא עליהם יש טהן בסקללה ויש טהן בשירפה ויש טהן בהנק ויש טהן בכרת ועוד יש הרבה עריות מדרבנן דהינו הדורות שלפניהם ולאחריהם בנוון אם אמו וכן אם אביו וכן אם אביו אמו. וכן יש לכל הערים שנית מדרבן וכליין פבוארין באה"ע ס"ט' ט"ז ואשת חמיו אע"ג דיש מתרין כל האחרונים הסכימו לאיסר (פס):

(ב) המהבק ומנסק לאשה האסורה לו או שנחנה ממנה בקדוב בשער ה"ז לוכה וחשוד על הערים דכתיב לא תקרבו לננות ערוה ודוקא בשחבק ומנסק לשם תאזה אסורה מה"ת ולרבען מדרבנן והבא עליה אפילו שלא בדרך בין שהערת בה דהינו שהכניות העשרה היב מיתה או ברת ואפילו לא ראו העדים במכחול בשיפורת אלא שראו דבוקים זה בזאת כדרך המתנאים נהרג (ועיין צלט"ע ס"י ט"ז וגיאלים דעת ס"י קינ"ס נט"ז קק"י):

(ג) ציריך האדם להתרחק מהנשים מאד מאד ואstor לקדוץ בידיו או ברכניו ולרמו בעיניו לאחת מן הערים ואstor לשחוך עתה להקל ראשו כנדחה או להביט ביפויו אפילו אינו מההבר ואstor להריז בבושים שעליה ואstor להסתבל בנשים שעוטרות על הביבסה ואstor להסתבל בכגדיו צבעוני של אשה שהוא טכירה אפילו מונחים על השולחן וכן בכל התבשיטי נשים שטא יבא להרזר בה בין שטכירה פנעה אשה בשוק אסור להלוך אחריה אלא רין ומלקה לצדדין או להאריז ולא יעבור בפתחה אשה זונה אף' ברחוב ד' אמות והסתבל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתקוין ליהנות ממנה כאלו מסתבל בבית תורפה ואstor לשטוף קול ערזה או לראות שערה ואין חילוק בכלל זה בין קטנה או גדולה ואפי' פניה אם כבר פרסה נדה ולא טבלה הרי היא בכלל הערים ואפי' פניה שטבלה אסור להסתבל בדרך

חכמת הלכות אישות כלל קב"ה קב"ו שער בית הנשים אדם 321

בדרכ חאה וחנות וע"ז נאמר ברית כרחי לעני ומלה אתבונן על בחוללה אבל מותר להסחכל בפניהם לבדקה אם היא יפה שישנה בין שהיא או בעולה ולא עוד אלא ש ראוי לעשות כן שאסור לקדש אשה עד שיראה (ק"י כ"ה) ובאותו נדה מותר להבטל לבניה אבל לא בנסיבות המכוסות שכח ונתקבר דין כהלוות נדה:

(ד) אסור להשתמש באשה כלל בין נדוליה לבין קצנה שאם ייכא לידי הרהור ודוקא בתשימוש שהאשה עושה לבעה דבר חיבת כגון רחיצת פניו ידיו ורגלו אף ליזוק לו רק הטעים ואינה נוגעת בו והצעת הטטה בפניהם וטיגת הטום ואמננס נהגין יותר וסומכין ע"פ הפסיקים דכ"ז אין אסור רק בדרך דיבכה אבל התשימוש שאנו משחטשין הוא בדרך שירות ועובדות מותר ועוד שיש פוסקים דדוקא במקום יהוד אסור. ומ"ט בנסיבות שיש להושך להרהור פשיטה דאסור ולבן אסור להרהור ממשפחות נויות כמו במרחין לא טכני כישאי מכוסות יכולה בכגדיה דלא אסור ואפי' נשahn מכוסות יכולה שוטר נפשו ירחק מוה ומותר לאכול פקערת אהת ולהוישט מידיו לידה בכל הנשים אפילו עריות שלא אסרו זה אלא באשותו נרה שיש לו

קרוב הרעת ביותר ויש איסרין נס בזה (כ"ז ס"ג):
(ה) אין שואלין בשלוםacha ואפי' בגיןת לא יכתוב לבסוף וחדר שלום לאשחן אבל מותר לכתוב בתחילת האנרת וכשלום זונתו אבל מותר לשאול לבעה משלום זונתו ואפס היתה חוליה מותר לכתיב יודיעני מישלים זונתו (כ"ז ס"ג וצפקי מילוי) קיון לפ"ט כתוב נמס מכם ניחל ת专栏 עי' העدلין ל"ל דמיין זס ס"ט):

(ו) המחבך והטנשך אהת מהעריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהם כגון גנונת הנדוליה ואחות אביו וכיוצא בו ע"פ שאין לו שום הגאה זו מגונה ביותר ודבר איסור הוא חוץ מהאב לבתו ולבת בתו אפילו הם נדולות (כ"ז ס"ק ט"ו ול"ע) והאץ לאחות הקטנה בת נ' שנים שאין זה לחיבת ביה אלא קורבה אבל אם מנשך בשבייל ליהנות או אין היילוק בין בתו לאחות ובין נדוליה או קטנה (ג"ה):

(ז) מותרת האם לישן בקרוב בשיר עם בנה הקטן וכן האב עם בתו אם לא מתקדש כל זמן שאין הבת בושה לעטוד ערומה לפני אביה והאם אינה בושה לעמוד בפני בנה ערומה אבל אם הגינו לכל הזה או שנתקדרשו ע"פ שהם עדים קטנים אין ישנים עטהן אלא בכוכ奸 ואמ הגינו לכת בת ר' א' שנה ולבן בן ר' ב' שנה אפילו לא נתקדשה ולאינה בושה אסור (יט"ט) ואמ הם מלובשים מותר לשכב עם בתו אפילו הן נדולות ומשמע אפי' הן נשואות (ג"ט) וכן מותר לבתו ובכת בתו לעין ברישר אבל לשכב בחיקת ולעין ברישר אסור בנדולות אפילו פנוונות או נשואות אפילו קטנות דזה הו. בקרוב בשיר ואחות לאח לעין ברישר ולא ישכב בחיקת אסורה דמיורה (ג"ט צטס ס"ט):

(ח) שאר כל הנשים בין נשואה ובין פנוי אסור לעין ברישר אפי' אין מונח בחיקת והאץ לישן עטהן אפי' שעיניהם בכוסותם ובאותו לעין ברישר בפני אחרים אסור שייבואו להרדה (ק"י ס' גט"ז):

(ט) לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק בין שיש לה בעל בין שאין לה בעל ואפילו אנוסה או בהולה שנתקדרשה אבל בחוללה מותרת (ק"י ט'):

כלל קב"ו. דין איסור יהוד (ק"י כ"ג):

(א) אסור להתייחר עט עדות מהעריות בין הייבי לאוין וט"ש חיבי כתיתות זימות כ"ד ולדעת קרוב הפסיקים הוא מדורייתא בין ישראלית ובין נברית בין פנוייה בין נשואה וטכין שנידם מלכות טרדות אם היה ע"ז כי עדים חוץ מאשת איש ישראלית שאף על פי שאסור להתייחר עטה אם נהיה אין ליקין שלא להוציא לעז עלייה שונתה ונמצא מוציאין לעז על בניה שעם מטורים ומכ"ש שאין איסרין אשה על בעלה בשבייל יהוד בלבד (וetz"ע ק"י י"ה מעולג צהירת עיין חוקלה נז דעתלה):

(ב) במקומות שיש איש ואשתו עמו לא שייך שם איסור יהוד שהוא בוש מפני אשתו

322 • חבמת הלכות אישות כלל קב"ו שער בית הנשים אדם

אשתו וא"כ גם באנשים אחרים אין בהם יהוד שהרי אשה זו ובעל מושטרים אוותם וכן הנשים האחרות אין בהם משום יהוד שהרי אישה לא תזונה בפני עצמה א"כ גם הנשים האחרות בושים לנוגות אבל אשה לא תזיהר עם הגברי אף שאשתו עמו (קיי כ"ג סעיף נ):

(ג) אפשרו כי נשים ואנשים הרכה אסורה להתייחד אף שם כשרים דין או בחזקת בשירות כ"כ אבל כי נשים עם אנשים הרכה יותר וניל דה'ה עט כי אנשים לדעה זו (סעיף ס' ז"ט ולט"ל נדעת סלמג"ס) והט"ז כתוב דאף הרכבים מתר ב' אנשים עם ב' נשים:

(ד) אבל איש אחד עם ב' נשים לב"ע אסור ששתיין נוחות להתפות ואין בושה זו מeo ועם כי נשים (דוז מקלי סלנס) ואם לכוי נס בהן רשיי וסט"ג מתרין אפשרו איש אחד והרכבים ור"ת אוסרים וכ"ז לדעת הש"ע דפסק בהרכבים:

(ה) אבל יש פוסקין דאשה אחת מתייחדת עם ב' אנשים שאינם חזודים בדבר איסור דמתהטה הם כשרים וכיון שהם שנים אין זה יהוד אבל בחשודים אפשרו עם י' אסור והרבה נשים עם הרבה פרוצים דעת האחرون נוטה לאיסור (עיין זמ"ג ספק"ט טכמג דלפ"ז לין כי' זדין זו דנסים סלנס עט למיטיס סלנס דלט"ג זכט"ס חפלו מטה לסת יומל וגפליליס חפיי סלנס מקול לול טפ"ע ליזל לט"ט עטו דפסק כיינט"ס ולחונס סקמ"ג סוף סלנות ח"ג פסק כדעת גמ"ל ע"ט זטס ירושלמי דקסט ומלפ"ס כתוב לדין זו דנכטיס סלנס עט למיטיס סלנס ולע' ומיהו י"ל דהסמן'ג מפלס דוקל תלמידים מס' כתמים ומלהטי כן ציט"ט קדוטין) וב"ז בעיר אבל בשדה או בלילה אף בעיר א"י כשרים בעין דוקא כי' אנשים דהיישין שטא יצטרך א' לנקיין וילך מטנה ותשאר היא עם אחד ולפ"ז דוקא כשהילכו עתה לשמר אותה א"כ השני מהויב לשמר אותה אבל אם אין הולcin לשמר רק בהודמן בעלמא מותר אפשרו רק ב' אנשים דאם יצטרך א' לנקיין או נס השני ילך עמו ותשאר היא בלבד דהא לא היישין שטא ישאר א' עתה במודה דהא בעין דוקא שעיהו אנשים כשרים ולא יעבור במודה וכן בלילה לא טהני ב' אפשרו כשרים דהיישין שטא יישן אחד מהם ויישר החני עתה אע"ג דאפשר לו להקיע חבירו שהרי טיר' בכשרים ט"ט בני לבני מתייחד עתה אך האחرون מתחבו דאפי' אם אינם הולcin עתה לשומרה אסור אלא דוקא בגין אנשים ולכון נתפשט המנהג ודגשיס לוקחות עתנן תינוק או תינוקות בדרך דאן כשהצטרך הוא או התינוק לנקיין תלך היא עם החינוך וייש מן האחرون שאסרים גם בזה בדרך שלא טהני תינוק אלא בעיר אבל לא בדרך והט"ז מתר דבודאי לא היישין שתזונה אלא דהיישין כיוון שהם לברכם או יפתח אותה וכיון שיש קטנה עתה ימוש מטנה וכשתלך לנקיים ילו שניהם וישאר העגלון לבדו: פז

(ו) אשה שבולה בעיר אין הוישין להתייחד עתה מפני שאימת בעלה עליה ואם היה זה גם בה כוגן שנדרלה עמו או שהוא קרובתו ומשטיא כשקニア לה בעלה עט זה לא יתייחד עתה אף' שבולה בעיר ודעת רשיי דלכתחלה אסור אפשרו בעלה בעיר. וניל דרוקא בביתה אין בה משום יהוד דחוישת שטא יבא בעלה אבל כשתלך היא לבית אחר א"כ אין אימת בעלה על' שהרי בעלה אינו יודע היכן היא ואם הולכה ברשות בעלה וכ"ש כשבולה נחן לה רשות לדבר עם איש א' דבר סתר ולסגור הדלת פשיטה אסורו: יז

(ז) בית שפתהו פתווח לר'ה אין בו משום יהוד ואם פתווח לחצר שיש שם כי בני אדם דנה'שכ' ר'ה לטומאה צ"ע א"כ ה'ה לעניין יהוד וכיון אם דרך בעלה ייש ב' חדרים זה בוגנד זה וזה איש כחדרו והאשה בחדר שכוננו נ"ל דתלייה בפלונתא דלרש"ז אסור ולרכבים מותה ייח' והוא דפתחה לר'ה דטירת רק בז' ובתולת הלילה כי' שלא כליה רגל מן השיק אבל ב' או כי' שעות בלילה שכ' יושב בכניסה לא טהני פ"ס לר'ה (צ"ט זטס כנס"ג):

(ח) מותר להתייחד עם ב' יוכבות או אשה ותוהה או אשה זכת בעלה או אשה ובת חמאתה מפני שאלה הנשים שונותות זו את זו ואין מהיפות זו על זו (קעיף י):

(ט) אשה שיש עתה תינוקת קטנה שזידעת מה הוא ביאת ואינה טסורה עצמה לביאה

לכיה מחת קטנותה טוהר להתייחד עמה שאינה מונה לפניה לפי שהוא מנה בדרך: וכן וכן חינוך בן ט' שנה וכבר ביאנו ד"א דודוקא בעיר מהני אבל לא

(ג) מי שאין לו אשה לא ימלט תינוקות בין נברים ובין נקבות מפני שאמותיהם באות לבית הספר לבניהן ואף' במקומות דיליכא יהוד מ"מ אסור טושים שמתנורה בנשים וכן אשה א' לא תלטרת קטנים בין זו'ג מפני אבותיהם שיוכאו להתייחד עמה ואין המלטר צריך שתהייתה אישתו שרויה עמו בכיתת הספר אלא הוא מלטר במקומו והוא בביתה והט"ט כתוב דודוקא מי שאין לו אשה כלל כשאשתו במקום אחר טוהר וע' סוטקין הטלטרים למלט בנסיבות אחרות (ג"ט ס"ק כ"ה):

(יא) אסור לת"ח לדור בקביעות בחצר שיש בו אלמנה אבל טוהר להתקנס אפילו בבייה בדרך שאין בו יהוד בדרך ארעי (משמעות לסון שלחנ"ל סמץיג על סלענ"ס טולקל לפי צחלי וע' כתוב להפליא על הנוסך טלה חמוץ חכמים הלא טלה יתמכן עמה עכ"ל ל"ל נגיעה לטלה מותל לטלה לסתמכן גדר עיקש לפי נגימה גס נלעג"ד יומל):

(יב) טוהר לאב להתייחד עם בתו והאם עם בנה אף' לדור בקביעות ועם אותה הגירוי יהוד ארעי והחמיר תע"ב:

(יכ) מי שאין לו אשה לא ישוכר טישרת אלמנה אפי' יש לה בן עצלה שלא

בכל שעיה יהיה הבן שם והיינו אם הוא דר לבדו בבית:

(יד) לא נהשדו ישראל על משכבה זכור ועל הכהמה לפיכך אין איסור להתייחד עמן ואם נתירך אף' מיהוד זכור וככזה היה משובח וט"מ במדינה שבו הפריצים

יש להתרחק מלהתייחד עם החבר ודוקא יהוד בעלמא אבל לשכב יחד צריך להתרחק בכל מקום וב"ש ב' רוקין אסוחין לשכב יחד ויש לטחות ביד העשין כן:

(טו) אסור להיות סרisor להביא נשים להביו לניאוף שנאסר לא תנאף כאלו

בתיב הנאי (משמעות מ"ז ע"ג וס"ג למון סוף ס"י ק"ג) ול"ד להביו אלא אף' לנברי עובר:

כלל קב"ז. דין איסור הוצאת זרע לבטלה ודברים המביאים לידי כך (ס"י כ"ג):

(ד) אסור להוציא שכבת זרע לבטלה ועון זה חמור מאד מכל עבירות שבתורה وكכלו חז"ל שזה היה עון של דור המבול כתש"כ כי השחיתת כל נשר את דרכו על הארץ ר"ל שהוציאו בידי הורע ע"י חיים עד שנשפק על הארץ וזה היה עון ער ועונן שהיו דשין מכפניות ווורים מבחוין כדכתיב וידע אונן כי לא לו היה הורע בו' ושיהת ארצת ועליהם נאצ'ר ידים דמים מלאו וכאלו הרג הנפש ובגמרא ובפרט בזוהר מהמידין עד מאי בעון זה והעשה זה היב נידוי ואם לא נידונו מטילא הוא בנידוי מן השטמים וט"מ אם הוציא היצר היה זרואה את עצמו שא' אפשר לכוף יצורו המתייחס לבא על הנדה או על שאר עריות מוטב שייציא הורע להין ולא יבעול העורה ואה"ז ישוב ע"ז ע"פ תיקוני התשובה המבוואר ברוקח וככבי הארץ. והבואר לא בראש adam להשתמש בחאה זו כי אם לערות ולרבות באשה הבשירה לו כי לו לי היה תאוה זו כתאות שאר דברים ה' מהרואי שיוכל האדם להשתמש בכל עת שירצה והנסין יעד שתיכף בשזרע יוצאה לא יתאהה עוד הרי הנסין יעד שלא נברא אלא לפרט ורבייה ולבן המוציא זרע לבטלה או בעורה או בנו' הרי הוא כאלו הרג בניו ואין לך רשות שנקרה רע אלא המוציא זרע הוין מאשתו וכתיב לא ינורך רע וזה נקרה רשות רע:

(ב) הטעיה עצמו מדעה בידים או שאביה עצמו לידי הרהור אטי חז"ל שהוא בנידוי והחרור הרהורם רעים עבר על לאו דורייתא דכתיב ונשטרתם מכל דבר רע וקבעו חז"ל שהיא הזרה שלא יחרור אדם ביום שע"ז יבא לידי טיבאת קרי בלילה וגס עופר על לאו דלא תזרו וגס ואחרי עיניכם ואם יבא לו הרהור יסיע לבו לדברי תורה שהיא אילית אהבים ויעלה חן ואע' כשהוא בתרחין ובית הכסא טוהר

324 חכמת הלכות אישות כלל קב"ז שער בית הנשים אדם

יותר להרהר בדעת אם הוא צריך כדי לבטל הרהורם רעים (ק"מ כ"י פ"מ מ"ט סעיף קטן ט):

(ג) לפיכך אסור לאדם לישן על ערפו ופניו לטעללה עד שיטה מעת שזה הוא על פי הטבע שבשישכב כך יבא לידי קישוי אבר ויטמא בקרי:

(ד) וכן אסור להסתכל בכתה היה וועף בשעה שמזרקין זכר לנkeh וט"מ אלו המלומדים להרבע הכתות מותרים אפילו להרביעם בידים מפני שבמלאכתן הם עוסקים ולא יבואו לידי הרהור:

(ה) אסור לאדם שאיןו נשוי לשולח ידו בטבושו כדי שלא יבא לידי הרהור ואפי' מתחת טיבورو לא יכינס ידו שלא יבא לידי הרהור ואם השתיין מים לא יאחו באמה וישראל ואם היה נשוי ואשתו עמו והוא תורה מותר ושלא לצורך נקיון אף' נשוי אסור ליגע בניד וכ"ש להתחכך:

(ו) אשה שיש לה אותם ברחים וע"ז כמשמעותו עמה זורה מבוזע אסור אבל מותר לשמש עם קטנה אע"ג דלקתילה אסור לישא קטנה ט"ט אם נשא קטנה וכן אילונית מותר הויאל ומשמש בדרך כ"ה:

(ז) אסור לדובוב על בהמה כלל אוכף ואסור ללכוש מכנסים הרחוקים עלبشر ועל הניד כי כי גורם לידי חימום:

(ח) אסור לרהורע עם אביו ואחייו ובחנו ובבעל אחתו בטרחץ אם

הולפני בניו ערוה שדבר זה מביא לידי הרהור אבל בשערותן מכוסה מותר:

(ט) חסידים הראשונים ונדרלי הכתם החטאינו שלא נטהלו בטילה שלהם ואמרו המסתכל בטלחו קשטו נגערת אלא ירניל עצמו להסתכל בדברים קדושים והמקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו תלמעלה כתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ד':

בכל קב"ח, דין שלא להרבות בתשטייש וכי צד יתנהגו בשעת תשטייש
(ק"י כ"ס וצ"ט כ"י ל"ג):

(א) ראוי לאדם להרגיל עצמו בקרושה יתרה וכתשנת תורה ובדעת נבונה כדי להנצל מהכשל בדרכו ערוה וזה מהיה ולהתרחק מהשחוק ומהשכורות ודברי שחוק והיתול וכ"ש דברי חشك שבין הם הנורמים הגולים לעורה ולא ישב אלא אשה שטנה זה גורם לטהרה נדולה והשטרת המעליה לכ"ז הוא שיפנה עצמו ומהשכותו לתורה וירחיב דעתו בחכמה שאין תהשנת עריות אלא בלב פניו מהכמה:

(ב) לא יכול ראוי עם אשתו ולא יתבל פיו בדברי הבא אפי' פניו לבינה הרי הכתב אומר ומגיד לאדם מה שיחו ואמרו רוזל אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו עתיד ליתן עליו את הדין ולא יספר עטה בשעת תשטייש ולא קודם לכן כדי שלא יתן דעתו באשה אחרת אבל בעניין תשטייש יכול לספר עטלה כדי להרבות תאזו אם צריך לך או אם היה לו כעס עמה וצריך לרצותה שתתפיס יכול לדבר עמה לרצותה:

(ג) הע"פ שמותר אדם לעשות כל מה שרצה ולבעול בכל עת שרצה ומנשק בכל מקום שירצה חוץ מטוקום התויפה כי לא התירה התורה אלא בוגר יצהיר אבל צריך לנדר בעצמו ולכונת יצחו שהרי גם ייפת תואר התירה התורה בגין יצהיר ואעפ"כ הבן הנולד ממנו הוא בן פורר וטורה (ק"מ) ולא ירצה בתשטייש שדבר זה הוא פנים מאד ומעשה בירוח ועוד הש"ז הוא כה הנורם וטאור העניים וכל זמן שחצא ביותר הנוף כלה וחיו אובדים וכל הישטוף בכעילה וקנת קופצת עליו ובחו חשש ועיניו כהות ואמרו חכמי הרופאים אחד מאלף מות טשראי חולאים ואלף טרובל התשטייש ולפיכך יזהר האדם בוזה:

(ד) ומ"ט אסור לבטל העונה האטורה בהורה כמש"כ ועונתה לא יגער נדלקתן כי י"ח ואף כישיטש בעת העונה לא יבזין להנאותו אלא כарам הטער חובו שהוא חייב לקיים עונתו ולקיים מצות כוראו בפריה ורבייה ושיהזו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימים מצות בישראל ולהביא לעולם עבד ה':

(ה) לא יבעול אלא טרוצונה ואם אינה מרוצה יפישנה עד שהתרצה יהיה צנע

חכמת הלכות אישות כלל קב"ה שער בית הנשים אדם 325

צנוך מادر בשעת תשטיש ולא ישמש בפניו שם אדם אף אילו קטן א"כ הוא תינוק שאינו יודע לרבר וטה טוב שלא לשמש כשבני הבית נערים אף אילו בהפסק מהיצת אבל כשהם ישנים או אף נערים אס הוא בעין שאין מרנישים כלל מותר ע"י הפסק מהיצה:

(א) כתיב וברותי מכם המורדים והפושעים אלו הם בני ט' מרות (לי' כי ככל כס פוטעים ומולדים כענין אין יפ"ח וסגולות פ"י טהונעל נקל מולד ופוטע ולין קלפון מסמעה הכי) בני אונפה לא מכע" שאנס אשתו אלא אף" שלא אנט רק שאינה טווצה לכך מפני כעם שיש לה עליון ולבן צרייך לפ"ים מוקדם עד שתתרצה ותאהבו. בני שנואה שעונה אותה בשעת תשטיש אבל אם בשעת תשטיש אהבהו. ע"מ שקדום תשטיש שנהה שרי. בני נידוי בין שהוא או היא בנידוי. בני תטרוה שבועלasha או ומכוון לאחרות ושותיהן נשוי. בני מודת. דאמ"ר לא בעינא לך ואעפ"כ הוא משטש עמה ע"מ שרצוי" בשעת תשטיש. בני שכנות או הוא או היא. בני נירושת הלב שבדעתו לנרשנה כגון מאותן שנופין להוציאו ע"מ שהוא אהבהו. בני ערבותיא שנותן דעתו על אחרית. בני הצופה שתבעתני היא בפה והרי היא כוונה אבל אם אשתו מרצה אותו ומקשתה עצמה שיחן דעתו עליה אדרבה חייב לבעה דאו הייב בעונה והוין ליה בנים מהוגנים:

(ב) אסור להסתכל באותו מקום שכל המסתכל שם אין לו בושת פנים ועובד על האננו לכת וטביר הבושה פעל בנז שבל המתביש איטו חוטא רכתי ובעבור תהיה יראתו על פניכם זו הבושה וכתיב לבלתי חטאנו וכיש הנושך שם שעובר על כל אלה ועוד שעובר משושים בלחשקו את נפשותיכם והמסתכל באותו מקום הוין ליה בנים סוטין והמנשך באותו מקום הוין ליה בנים אילמים הוא למטה והוא לטעלה זו דרך עוזה והוין ליה בנים הנרים:

(ג) לא ישמש בתחלת הלילה ולא בסופה כדי שלא ישמע קול בני אדם אלא באטצע הלילה וט"ט מי שיצרו תקפו ניל דטוהר:

(ט) אסור לשמש לאור הנר ע"מ שטאל בטלית אבל אם יש מהיצה גבורה יט' בפני הנר ע"מ שאור הנר נראה דרך מהיצה שרי ומ"ט צרייך האפלת טלית ואפיילו אין שם אלא קצת אור. כגון שROLK הנר. בתוך השופרת שהנור מונת בתוכו אסור והתקומלים אוסרים אפיילו ע"י מהיצה א"כ שאין האור נראה לגמרי ואם הלבנה מארה עליהם אסור אבל אינה מארה. עלייה ע"מ שמאירה לטלית מותר ויאפל. בטליתו וכן אם הנר בחדר אחר והאר לחדר זה צרייך האפלת טלית וכן אסור לשמש ביום ואפי" ע"י האפלת טלית א"כ הוא בבית אפל ולצורך גדוול. שיצרו מתגבר עליו מותר ביום ע"י האפלת טלית:

(י) אסור לשמש. בכית שיש בו ס"ח או חומשיים העשויים בגלילה. ניל דה"ה שאר ספרים. מכ"ד ספרי קודש כמו מגילת אסתר עד שיעשה מהיצה בפניהם ואם יש לו. בית אחר אסור עד שיוציאנה אבל חפילין או שאר ספרים הנכתבים או נדפסים אסור עד שניתן כלי בתוך כל. ולרמב"ם דוקא אם אין לו בית אחר ונם א"א לעשות מהיצה אז מהני כלי בתוך כל (יד. ק"ר לפ"ג פע"ח) והוא שלא יהא השני מיוחד לנו אבל אם הוא מיוחד להם אפיילו מהה כחד חשבי ולבן צרייך לפרש עליהם עוד. סדרין וזה אם המזווה היא בפנים ע"מ שטונחת בתיק צרייך לכטולה עוד בכל. וניל דבין בטה"כ בנוון שכיר המתוו' בנייר ואה"כ הנינה בתיק שללה מותר שיחשב אחד לכל. בטה"כ בנוון שכיר המתוו' בנייר ואה"כ הנינה בתיק שללה מותר זכיסוי הזוכובית שנונחין להנינה על המזווה מהני להשיך כל אליו אבל לא מהני אם יעשה וינהה עוד כל זכוכית ע"ג דטכוסה בשני כלים מ"ט כיוון דנראה ובعروת בראי תלייה רחטנא כדוחייב ולא יראה בך ערות דבר לנין לא מהני עד שיכסה:

(יא) ומטעם זה נ"ב לא מהני מהיצה של סריגות שקורין ננארט לפני שהספרים נראין וטוב לכחות אבל לענן אור הנר ודאי לא מהני שהרי הנר מאר ואמ הספרים עומדים בארנו גדור שטחיזק ט' סאה והוא לפני חשבון אמרה על אטה ברום נ' אמו דתמי רשות לעצמו מוחר ואמ הספרי עומדים למעלה מיטט ויש מהיצה לפני המטה ע"מ שהם מנולים אפשר דמותר (עיין נט"ח קי' טע"ז צמ"ל ס"ק נ' וצקי' ממ"ל צמ"ל ס"ק עז' ועיין מס טכנתמי נгалנות נרכות כל נ' צמ"ל ס"ק נ' וצכלן ל"ה ס"י

826 חכמת הלכות אישות כלל קב"ח שער בית הגשים ארם

(ק"ג) ועכ"פ בית שיש בו ספרים ובני אדם ישנים שם או שיש שם אור הנר צריך כל אדם להשתדל שיעמיד מהיצה סביב המטה שקורין פארוון שיש לו דין מהיצה נטורה אבל מה שפטין על היריעות שבביב המטה אין יותר כלל שלא נקרא מהיצה כיון שהוא נר א"כ קשר אותם טلطטה שלא יניד ברוח מצויה דאו דין מהיצה עליו. ודין לעשות מהיצה זו בשבח עין כלל ל"ט במלאת בונה בהי אדם ס"ג:

(יב) אסור לשטש בטוקום מנולה שאין שם מהיצות וכן אסור לשטש אפילו בבית ערום אלא שכשה יהיה צנוע ואמרו חז"ל מעשה באחד שבבעל תחת אילן והלקחו:

(יג) אכמנאי אסור לשטש א"כ יש לו חדר מיוחד וככלך שלא יישן בסדרים של בעל הבית דאו יראה הקרי שעליו:

(יד) אסור לשטש מתחו בשני רענון או שאר צורות א"כطي שהוא חשוב בנים (ועיין גמ"ק כי לימ"ה ונמי תקע"ד גמ"ס טס):

(טו) לא יבעול והוא שבע או רעב אלא כשיתעל החמוון ולא יבעול מעומד ולא מושב ולא בכית המרחץ ולא ביום הקוה ולא ביום שיוצא לדרכ' והולך ברגליך אבל אם יושב בענלה או בספינה או רוכב לית לנו בה:

(טז) היוצא מבהכ"ס קבוע אל ישמש עד שיטין שיעור חצי טיל. (גיטין דף ט') ואשה שמניקת לא תשמש אלא בשעה שהתינוק ישן ואה"כ לא חניק עד שתשהה שיעור ב' מילין ואמ התינוק בוכה על כל פנים שיעור טיל:

(יז) המשמש מתחו על מטה שהtinוק ישן קבלו חז"ל שאותו חינוך נכפה ואמ התינוק בן שנה או אפילו בפחות והtinוק טונה אצל ראשו או שמניח ידו עלי לית לנו בה:

(יח) מטה שישן בה עם אשתו צריך שתהא דאה ומינוחית זה לצפון וזה לדרכם:

(יט) העונה האמורת בחורה שחייב האדם לאשתו אין שוה בכל אדם אלא שהחורה משרה הדבר לחכמים להבחין כל אחד ואחד לפי אומנותו שהאישה חספיה בוה ו אסור לנצל העונה אפילו בית עיבור והגנה ואם קיים כבר מצוח פור' והוא טוחלת עונתה מיותר לבטל אבל ככל קיים לא מהני מחלוקת ולפי שב"ז הוא מדינה ועיקר העונה הוא כשרואה שאשתו משדרת אותו בדברים או שטתקו שטח עמו והוא מכין שהוא בישביל שהוא רוצה בתשmiss יותר או חייב לקויס העונה ואפילו העונה שקבעו חכמים שלא לפחות הוא דוקא למי שנוטה ברא אבל מי שאינו ברא אין חייב אלא לפי מה שאומדין אותו שיבול לkiem ואס"ת"ח דמדינה עונתו משכנת לשבת ראייה בצוואת ר"י ל"ס מפרangan שזו לחולמידיו פעמים בשבת והעיקר הכל לפי מה שהוא אדם ועוד ניל דאפילו בכ"מ שאזכור לשטש כנוון ביום וכיוצא בו אם הוא ייצור מתגבר עליו ומתויא שיזicia ח"ז ויל מותר לשטש בכל אוסן ובן לא העתקתי העונות והרוצה לעין עיין בא"ח ריש ס"י רמ"א ובאה"ע ס"י כ"ז. ובע"ט אסור לאדם למנוע מאשתו עונתה ואם מנעה כדין לצערה עובר בל"ת שנאמר ועונתה לא יגרע ואס אינו יכול לבועל אם ראוי לרפואה צריכה להטמין עד שיתרפא ואס אין ראוי לרפואה ימץין שישנה חדישים ואס אם אינה רוצה למחול יציא ויתן כתיבתה ולא יעננה וועבר בכל יוס על לא תעשה:

(כ) הזטנים שאסור לשטש ע"ט בחבי הארץ זיל כנוון בלילה פכח ועצרת ור"ה כי אינו אלא לאדם שהוא טלא ביראה ולא יחתא ח"ז אבל אלו שיצרים מתגבר עליהם והם חושבים שהוא עין איסור תורה ועיין בא"ח חס ושלוט לידי כמה מבשלים מצוח נдолה לשטש אפילו בראש השינה וישROL למחר דעתך הרין אין איסור אלא ביראה ובכט"ב ובימי אבולות שלו או שלה:

(כא) כל אדם חייב לפקד את אשתו בלילה שיוצא לדרכ' ובלילה טבילה (ועיין גמ"ט דהה):

(כב) אסור להשתין מיט בפני מטהו. אבל בכלי מותר:

כין'

כלל קכ"ט. דין החופה וו' ברכות וו' ימי המשתה:

(א) כיון שהבנין האיש ארוכתו לחופה אין כאשתו לכל'ך ומנהג הפשט שקורין חופה מקום שטכניםים שם יריעה פרוסה על נבי כלונסאות וטכניםים תחתיה חתן וכלה ברבים ומקדרשה שם וمبرכין ברכבת אروسין ונושאין ואחר'כ מוליין אותן לכתחם (ק"י נ"ס) ולכתחלה לא יעשה חופה כשהיא נדה ד"א להופת נדה אין קונה לבי שאינו ראי לביאת רך אנו נהגין בט"ד דקונה (ק"י ק"ל) יושין החופה תחת העיטים לסתמן טוב שידא גרעם בכוכבי השמים:

(ב) נהגין שהחתן והכלה מתענין ביום החופת י"א הטעם טשום שהוא יומתליה רידחו וו'א שמא ישתרר וא"צ להחטענות אלא עד אחר החופה אף שהחופה בעוד יום נдол וא"פ לפ' הטעם שהוא יום סליחה אך אחר החופה הו' י"ט וע"ז בט"א ס"י חקנ"ט ס"ק י"א ובט"ז שם וניל' דאם אחריו החופה שעיה או ב' בלילה יש לסתוק על טעם ראשון וא"צ להחטענות רק עד צה"כ כי מאחר ישחטענית הנה אין טוחר כלל בנט' יש לומר טעיקרא לא קבלו עליהם להחמיר יותר מאשר פורים ובט"ז בשכט ובט"ז באב אבל בנימן זימרים שבין ר'יה טין עד שבועות וכיין יה"ב לסתכות ולע' בעורר מתענין:

(ג) מברכין תחת החופה ברכבת אروسין והיינו ברכבת שטברכין אשר קדשו כו' וצונו על העיריות כו' וקודם לה מברכין על הנטם של יין בפה"ג ואם אין לו יין מברכין על השבה וכדי עבר אפי' שלא כוס. ואח"ז מקדשין וקורין הבתובה כדי להפסיק בינה לכרכת נשואין והם ז' ברכות היידועים עם ברכות בפה"ג ולכתחלה אין מברכין ז' ברכות אלו אלא עד שהיינו שם עשרה גודולים עם החתן בין כשמברכין אותן תחת החופה או לאחר ברהט'ז ולכון אין לעשות חופה אלא במקומות שיש בו עשרה לברך כדי לברך שבע ברכות כי אלה שלא ברכות אסורה לבעה בנדת ובדיעד אפילו אם בירך בפחים ט"י יצא וא"צ להזר ולברך ואם א"א ב' אלא בטרוח גדול לא יברך וטוהר לבועל עד שימצא עשרה ואו יברך אפי' אחר כמה ימים ובכל סעודה וסעודה שאוכלין שם מברכין שבע ברכות:

(ד) עד כמה מברכין אם היה אלמן שנשא אלמנה מברכין אותן ביום ראשון ובסעודת ראשונה בלבד ואם אכלו ביום ראשון הרבה פעמים אין טברcin ז' ברכות אלא בסעודת ראשונה ואם לא אכלו סעודת ראשונה עד הלילה יש להסתפק אם יש לברך ז' ברכות בלילה ואפי' לא בירך ז' חקמ"ז הבאתי דבריו לסתמן סימן להקל (ג"ט סק"ס) ולפי מש"כ המג"א א"ח ס"י חקמ"ז הבאתי דבריו נ"כ אין ראייה ט"ז דהليلة נגרה אחר יום וא"כ היה נראה לברך בלילה ולדבריו נ"כ אין ראייה ט"ז ס"י שע"ה שכabbת הביש' דשם לא שייך זה ואם התחילה לאכול סעודת ראשונה ביום ראשון ונמשך הסעודת עד הלילה מברכין בלילה ז' ברכות ודוקא ז' ברכות אין מברכין אלא ביום ראשון אבל ברכות אשר ברא מברכין כל ג' ימים אפילו באלמן שנשא אלמנה:

(ה) בחור שנשא אלמנה או אלמן שנשא בתוליה מברכין ז' ברכות כל ג' ימי משתה ואלו ג' ימים מתחילה מיד לאחר ז' ברכות שברך בראשת ודווקא כשהיא שם באותו סעודת פנים חזרות שלא היה עדיין בסעודת נשואין אפי' היה בשעת החופה ושתטו הרכות אם לא אכלו שם עד עתה מקרי פ"ח ומברכין בשבלין ז' ברכות וכן בשכט וו' יט' היה כפנים חזרות בסעודת לילה ושחרית ובסעודת ג' אם החתן דורש היה כפנים חזרות ואיל' צרייך פנים חזרות:

(ו) ברכות התנים דהינו ברכה אהרוןה שמו' ברכות שהיא ברכבת אשר ברא אין צרייך ז' ומ"ט ג' בעין ודוקא כשתומניין אחרים אבל אם אוכל עם כ"ב אין מברכין וגם א"א שהשמטה במעונו וניל' אפילו אין פנים חזרות (ולכך לדעת סט"ע יתמען ללוולס מגכלין זיכס ז' כל טענס):

(ז) נהגין שאין אוטרים שכעה ברכות על כוס אחד שאין עושים מצות חנויות חבילות אלא לאחר ב"ה מניח הנטם של בהט'ז על השולחן ולוקח כוס אחר ואומר עליו שש

שש הברכות ומיניהם כוס זה על השלחן ולוקת כוס של בחטוי ואומר עליו בפה"ג וא"צ להזכיר כוס השהי אלא בעת שאומר הברכות. ואפי' לאשר ברא לחדוד לוקחין ב', כוסות וכשתברכין שבע ברכות אומרים דוי הספר וכשאין אומרים ז' ברכות אלא אשר ברא אומרים נודה לשפט (פס):

(ח) ז' ברכות אלו אין הסדר מעכבר ואם שכח ולא אמר א' מברך אותה כשוכר (פס ג"ס זמס מגמות מגע"ס):

(ט) כשהחתן והבללה הולכין לעיר אחרת אחר החופה מברכין שם ז' כל ז' אבל אחר ז' אפילו הולכו חיכוף אחר החופה ושהוו בדרך כל ז' אין מברכין וט"ז הולק בזה וכ' וכך דהיינו דהילו מ"ט אחר החופה נעשה אותו מקום שהלכו לשם מקום החופה וטהחילין ז' ט"ז שבא לשם וניל דאפי' לדבריו דוקא מקום הקובעים שם דירותם אבל אם במלין שלנים שם התן וכלה לא נקרא מקום חופה ואין מברכין ז' ב'. בני החופה שנחחלאו לחכורות אף' אם אוכליין בכתים שאינם פתוחים לטיקום שהחתן אוכל כולם טברכין ז' לא טבעי' אם המשמש ממש בכל הבית' א' ב' המשמש מצרפן אלא אף' אם אין שימוש א' לכל הבית' וא' אין המשמש מצרפן ט"ט כיוון שהתחילה לא יכול אותן שבשאר בתיים בשתחילה א' אותן של בני החופה כולם חשובים כאחד לברך ז' ב'. כיוון שאוכלים מסעודה שהתקינו לחופ', והشمיטים האוכלים אחר הסעוד' מהלוקת הפוסקים אם מברכין ז' ב' (ק"ג):

(י) מדינה טשיתחילו להטעס בצרבי סעודת נשואין ולהבינה עד ל' יום לאחר הנישואין טברך שהשתתה בטענו שאכלנו משלו ואם היו י' א' אומר נברך אלהינו שהשתתה כ' והם עונים ברוך אלהינו שהשתתה כ' והאידנא ערבה כל שתה וא' א' שהשתתה בטענו אלא בזמנן ימי משתה וכשותדים עמו אחרים ובאלמן שענשא אלמנה אומרים ב' ימים שהוא שמח עמה אבל בטחויד גירושתו א' א' שהשתתה בטענו:

(יא) הנושא בתולה צריך לשמות עמה ז' ימים שלא יעשה מלאכה ולא ישא ויתן בשוק אלא אוכל ושותה ושמה עמה בין אם הוא בחור או אלמן ואפי' היה מוחלת ט"ט אסור בעשיית מלאכה ואסור לצאת יהדי בשוק ומזה נשחררב הטהרה שאין החתן נכנס לבהכ"ג כל ז' כיוון שאין בנסיבות ימי משתה וכשותדים עמו שומר. והנושא בעוליה אם הוא אלמן לכ"ע א' י' שמה אלא נ' ואם הוא בחור י' א' דריינ' כאלמן ו' א' כיוון שהוא צריך לשמות ז' כיוון טברכין בשבילו ז' ב' ומ"ט בזה אשה יכולה למחול על שמתה (ק"י ק"ד):

(יב) נהגו שלא לישא נשים אלא בתקילת החדש בעוד שהלבנה בטלואה (פס): (יג) אין כונני בתולה לחופה בשבת לפ"י שע"י החופה זוכה במצוותה ובטעאה ידיה וה"ל בקונה קני' בשבת אבל מותר לבועל בתולה בשבת. ואלמנה אין חופה קונה בה אלא ע"י יהוד הרاوي לביא' ו' י' בא' ביא' מטה לפיכך אם בנסה בע"ש צrisk להתייחר עמה אחר החופה יהוד שרاوي לביא' היינו ללא שום שומר (עי' פ"ט פ"ט) קודם שבת או לפחות בין השימושות ואיל' אסור לבועל בשבת כדי שלא יהיה בקונה קני' בשבת (פס):

(יד) אין נושאין נשים בחה'ט אף' בלא סעודה (ט"ט ק' מקמי' מ"ט ק"ק ט') לפ"י שאין מערבין שמה בשמתה לא בתולות ולא אלמנות ולא מיבטין אבל מהויר גירושתו מן הנושאין אבל לא מן האירוטין אבל מותר לישא בערב הרגל א' חט' א' ב' דסעודה ראשונה אסור לעשות בלילה ראשונה (ווגמונן עי' מצעי פלקוונל' פני' לילים סמום ליטל מלכ' סלנג. דלימל נפקמיס דף ע"ה ע"ל וגטוכס דף מ"ט ט"ט מילגט' עי' כ' ומט לילית כ' ווילט לייל י' ע"ט למפונן סליגן פנקס לפני' פ"ט) ומצאתי ג' ב' בח'ט שנחtab בין בלילה י' ע"ט דעיקר שמתה יומ' א' והלילה גנרט' אחר היום רמתחלת ביום וננמרות בלילה ולכך המנהג שלא לישא בערב הרגל (ט' ט' מ"ט ק' ל' וכ' ט' ט' ט' ק' ק' ט'): (טו) דין בעילת מצוה של בתולה והברכה טברכין טבואר בכלל קט'ו סי' י'ח:

(טו) הנכוון לקידש בטבעת דוקא ולא בטעב (ק"י ל' ט' ז' ט') ומ"ט בשאיין להחתן בטבעת מקרישין בטבעת ולחתלה אין לקידש בטבעת שאללה מאשה שיש לה בעל בלי ידעת בעלה ונוהג לחייב נם בזה ועכ' ט' צrisk לשואל להחן אם בטבעת

הככתן הלכות אישות כלל, קכ"ט. שער בית הנשים א' ב'

הטבעת היא שלו אם היא שאלת (קמ. כ"ט מעיק' י"ח): וنم צרייך שיהה עב"ש ב' עדים כשרים אgal הקדושים: (ז) מצוה לshima התן וכלה ולידך לפניה ולומר שהיא נאה וסודה ואמור להסתכל בכלה ונונתין אף מקלה בראש החתן במקום הנחת חפילין וכן להרבען דכתיב לשום לאבלי ציון פאר תחת אמר והמנגן במדיניות אלו לשבר כס תחת החותה:

(יח) החתן ושותבינו ריל ריעים השםיהם עמו וכל בני החופה פטורין מן ההפlein משום דשביח שהוק וקלות ראש אבל רישי ב' הטעם משום דעוסק במצבה ולידין דאנו בלא"ה אינם מכובנים אPsiלו הכוונת הבתולה חייב בק"ש ותפללה והט"א סיטן ליה"כ ראם החתן מסב עמם דאו הוא מצווה המיקל שלא להתפלל לא הפסיד אסור לאדם לשחות עם אשתו שעיה אלא כתובה ובעליתו בעילת ונوت שכך חקנו חז"ל כדי שלא תאה קלה בעיניו לנרש ואונ"ג לבומה"ז בלא"ה אסור לנרש בע"כ וא"כ ל"ש טעם זה מ"ט אין לשנות כיוון דאם עבר על הדר"ג מנורשת ולבן אם נאבהה הכתובה צרייך לנחות אחרת ומ"ט בשעה הדחק יש לסמוך שמקבל קנא"ס בפני עדים [שיכתבו לה הכתובה ומיד כשייה פנאי ייכחבו ואם אינה יודעת היכן היא כתובתה כיוון שהיא בחוקת אבודה צרייך לנחות לה אחרת ואפי' אם מהלה כתובתה לא מהני (קמ. פ"ו) וכשהאב קיים ומשיא בתו כותבים ודין דהנעלת ליה טבי אבוח וכשאין האב קיים כותבין מביא נשא ואם שינוי ליל בה (ק"ג):

(יט) הנושא אשה צרייך לעמוד בעירו שנה. חטימה לשמה עמה שנא לא יצא בצעב נקי יהי לבתו שנה א' ושם את אשתו (לקוטי פלדים וחינוך מלוס מקפ"ב וכו' מחלוקת הס משלמי מלחמה: גזק) וט"מ נ"ל דהאשה יכולה למחלול: ב' אברך בוראי אשר נשמה בי השים, שוכני לנטר שער בית הנשים:

שער משפטין צדק, הלוות רבית

כלל קל. איסור ריבית ולמי מותר להלוות בריבית (מיין קי"ט ק"ט)

(א) יתריך יוציאנו אשר בראש עולטו בהסדר ויזה שיתנהנו בריותיו זה עם זה ביחס ורחמים וחסלה וציה בתוכה ק להלוות לעני לזכותנו לעזה"ב ולפי שנספו של אדם מתחות וחותך לממון לטיכך הויה אוחנו בהרב' לאין כדי להרהיינו טלהרבי ממונינו בריבית (ט) אזהרה על המלווה שלא להלוות בריבית שנאמר את כספך לא תחן לו בנשך (ט) אזהרה על להו שלא להלוות ישראל בריבית שנאמר לא תשיך לאחיך ריל שלא ינשך למלווה (ט) שלא להשית יד בין מלווה להו בריבית (ט) שלא להיות ערבי או עד או סופר שנאמר לא תשימן עלי נשך מלבד שכט א' ואחד עוכר. על לאו הכלול לפני עור. לא תחן מכשול שהרי כ"א מכשיל חבירו הא למדת שהמלוי בריבית עבר על ו' לאוין לא היה לו בנושה (טכן דין סמלות נזום גליגים) את כספך לא תחן בנשך ובתרביה לא תחן אכלך (ולין פילוק צין כספך ננטך מוכל כלכתי נטך כספך נטך הוכל כו' ולכך מלקון סכטוג הילך לנעוז. כספך נטך מילון) אל תקח מאחו נשך ותרביה. לא תשימן עלי נשך. ולאו הכלול שלפני עור. הלווה עוכר: בנו לאחיך לא תשיך. לא תשיך לאחיך; לפני עור. ערבי ועדים וסופר עוברים ב' לא תשימן עלי נשך; ולפני עור. והסרטור בינוים עוכר בלבד שהרוי אינם משים עלי נשך (קמ. פ"ט ט'):

(ב) הא דערוב' ועדים וסוכור וסופר עוכרים בלבד עור דוקא בעניין שאלויל הם לא היה מלווה אותו אבל אם גם בלא"ה היה מלווה אותו אינם עוכרים בלבד עור (טכן דין נטך לפני נטך נטך הכלם טליינו טזב' נטך דוקא טה"ט טינטס טטני טלייקו נטנערו). וט"מ אסור מדרבנן (ט"מ קיון טמ"ז צמ"ל כס נטס. סלט"ט וכ"כ טומ' נטנת דף נ' ע"ה) אבל הלווה אונ"ג דאם לא יהיה הוא ילווה המלווה לישראל אחר אם היה עוכר (מיין לחי' ומל"ט פ"ד מסל' מלוס):

(ג) בריבית דרבנן המלווה עוכר בכלל מדרבנן והלווה אינו עוכר אלא על לפני עור. (טס):

330 חבלמת תלות ריבית כלל קיל שער משפטן צדק אדם

(ד) כל המלה בריבית זו ככותב ומעיד עליו עדים שכבר באלהי ישראל ושכבר ביציאת מצרים שנאמר את כספך כי אני ה' אלהים אשר הוציאתי אתכם מארץ מצרים ור' של שני המשניה בעולם ובידי העושר והכבוד וזה המלה בריבית עובר על דבריו מראה עצמו שאין ביכולתו לפנהו ולהעשו זולת זה ולכן עונשו מדיה כנגד מדיה שנכסיו מהתוטטים כך הוא קבלה ביד חז"ל (קע"ג נ'):

(ה) אפילו מבני וב"ב אסור ללוות בריבית אע"ג ראנן טהרי דאף בלבד היה נתן להם מתנה ואין מקפיד עליהם אט"ה אסור כדי שלא ירנילם בו (קע"ח) והחוללה מעותיו לופר שעם של נכרי ומלהות אותם בריבית הקב"ה יסרע מטנו אף מבני ואם היה גוב בזה דעת האנשים אך הש"ת המשניה על כל איש ואיש יהוא חופש הררי קטן הוא יודע וטביר בשקו. ובכל אמרו חז"ל בהרבה מקומות מעותיו נדול מאד:

(ו) מה"ת מותר להלוות לנכרי בריבית ולחות מהן כדי לנכרי תשיך. ובזמן התנאים אמרו הבטים °כדי שלא למד ממעשיהם ולא החירו אלא כדי היו. ואmens בזמה"ז התירו לנטריו שבלא"ה כל מחייתנו ופרנסתנו מהם ולכנן מותר לנטריו (קע"ט) אבל ראוי לכל איש ישר הולך אם אפשר לו שימנע את עצמו נס מהלואת נכרי וישך על הי' יהבו. וכל פרט דיניהם אלו וטעם הלא הם מפורטים בספר הפסיק. ע"ב אין רצוני להאריך בו:

°(ו) מוטרים מותר להלוותם בריבית שלא תשיך לאחיך משמע אחיך שהוא אחיך במצות ואע"ג שבודאי עדרין נקרא אחיך שהרי אט"פ שחתא ישראל מ"מ האחייב נבי ריבית והי אחיך ערך אבל זה אין אתה מצוה להחוותו וא"כ ביוון שאין אלו מוזהרים עליו גם הוא אין מותר מליתן לנו ריבית וא"כ אין כאן אס"י לפניו עור אבל אמור להלוות טנו בריבית שהרי הוא מוחר על זה וא"כ הלוות טנו ונתן לו ריבית עור משום לא תשיך וטשומ לפניו עור (קע"ג ז' וגט"ז סק"ג) ויש מהMRIין בממר אבilo להלוותו ואם אפשר להשמט טנו טוב להחמיר וכ"ש בה רשעים דשבקי היהירה ואכל'i איסורה אבל לא יצאו מן הכלל יש להחמיר מפני אבל הינוק שנשכה בין הנברים ואין יודע מתרות ישראל כלל אין לו דין מותר כלל ומזכה להחוותו ואסור להלוות לו בריבית ומורת שיש לה בן מנכרי דק"י לדרבן הולך אחר האם וישראל מעליא הוא אט"פ שלא נימול וא"כ דין בתינוק שנשכה אבל בן מוטר מן דגנריות ולדה כתומה והוא נכרי גמור לכל דבריו (ס"י קע"ט וע"ז מס' לדב"ז פ"ה ס"י רמי):

°(ה) הקרים בזמה"ז י"א שдин כדין תינוק שנשכה ויא דגרועים אט"י ממMRI וهم בעכו"ם גמורים (ע"י ט"ז ס"י קע"ט וצמ"ע פ"ה מ"ל מלוס כל' ר' מ"כ צס לעניין מועל וקליחס וכוטיס וכט"ז צפ"ק ס' סלנש לנטיה לחיות דכומי הפליגו לקולא דכומי צס נגוי וכט"ל לחי' צדקה מנדס פ"ז מ"ל' נמי"ט ד"ס מפני סכ' צס סלמנ"ס ליט"מ ליט"ו מטה"ל צמ"ה):

(ט) מותר להלוות בריבית לצורך ס"ג א וט"ט המלה עושה איסור דמה ט"ג שיך אליו וכן אסור להלווה לצורך הקהיל ב"א לצורך נדול דאו נחשב לפ"ג (ק"ס ס"ג) ואם הקהיל צרכיהם מעות ימכרו עור היין או שאר דברים (ל"ל טלח יטיש לטומ לבוס ר' עסקב לנטוי יין לך זס) ליחידים לזמן יזומים יזועים והקונס יהנו שט"ח ע"ז וא"כ ימכרו הקהיל השט"ח למי שיתן המעות מיד (קע"ג פע"ס) וכן נהנו היתר להלוות מהנכרי אע"ג דהם כשלוחי הקהיל (ע"י ס"י קק"ט קע"ג י"ז) ולוין בריבית לצורך שבת או סעודת מצוה (ה"מ ס"י רמי"ב צמ"ה סק"ג צס ס"ל וילומלמי) (צטול יען מגולל צדוק נלכנית דילגנן וכט"ג ה"מ ס"ק ס"ק סכ"ל וצמלה תפקל ר' להדרין טפי צלויין צלנית צסיטל הכל נל' צליוק ומלול נגמון מוסל"ה ז"ל טהראזומל סול סמיוחיניס ללוות לפי צלנית נלוק סכת כדיליח צנילס ר' ט"ז נ"ג לו עלי ר' מצען נל' צליוק וצ"ע צילומלמי וכט"ל צס יומלמי):

(י) כותר להלוות מעות של יהוטים או של הקדש עניים או של בהכ"ג בריבית הרבען דהינו קרוב לשכר ורחוק להפסר דהינו בשיהיה הפסד יהיה חל הכל על התקבל ואם יהיה ריווח יהלוקו ונקרא יתום לעניין זה כי' שלא הנדריל היהום לעטוק במעותיו

חכמת הלכה בית כלל קל'א שער משפטי זדק אדם 131

בטעותיו כאשר אנשיים ואפי' הוא נודל אלא שאין יודע להתחסוק בשלו אבל אם יש לו אב אלא שאינו רוצה לפרשו אין לו דין יתום. וכן אלטנות ע"ג דמכתמא אי' להתחסוק בישלוןananeshim ט"ט בזין שהם מתחסוקות כאשר נשים אמר (ק"ט קע"י י"ט וט"ז וט"ז) ואם יש טענות בין הלווה והיתום (ונגלי טס נט"ז וט"ז) ומיהו יש מקומות שנחנו שלא להלוות אף' בריבית דרבנן אלא בדרך יותר מאשר מיעות הדיזוט (ט"ז ק"ק כ"ז) והאפטורופום שהלווה מעות היתומים בריבית קוצואה אם הלווה נטל לחלקו בכ' ריווח כמו שהתנה לחתם להם מותר ואם לא ניתן להם חיב ליתן דהוי כאלו התנה ע"ג דבאים אחר כל שנעשה הלוואה באיסור אסור ליטול אפסילו מרוחה הלווה הרכח בטכואר לקמן בדין עיסקה כלל קמ"ב אבל אצל היתומים אמרין הרי הוא כאלו לא התנה ואע"ג שלא התנה נ"כ להתריא הוא כאלו התנה להither ולכון יש אמרים שהיתומים נוטלים החצי טבל מה שדרוחה המכבל ואפי' יותר מהקצתה רק שינכה שכיר טרחא כיון דהוי כאלו לא התנה כלל וא"כ אמרין דהוי כאלו התנה שיקח החצי (ע"ז ק"ק י"ז) ור"א שא"צ ליתן להם רק מה שקיים ואס לא הרוחה אלא כמו שהתנה לחתם י"א שא"צ לחתם להם אלא החצי (ט"ז ק"ק נ"ה) ור"א שיש חכל כמי הקצתה ואפי' לא יטול הוא שום ריווח (טס): (יא) עבר האפטורופום והלווה מעות היתומים בריבית קוצואה והאכיל ליתומים ר'ל שלא הרוחה כלום ונתן משלו (ע' ג"י) י"א דפטורום משלים אפי'ו לכשינדלו לפי שהם לא התנו באותו ריבית ולא לקחו מיד הלווה אלא הלווה נוחן לאפטורופום שהתנה עמו והאפטורופום נוחן ליתום ונם האפטורופום פטור לפי שהלווה לא ניתן לאפטורופום על דעת שיעב לעצמו אלא כדי שיחן ליתום והאפטורופום הוא סרסור דחטא ואינו בחרות השבה (סעיף כ') והש"ז ס"ק ל"ב כ' דיצה בדינין ואם יש בינויהם טענות ע"ש סעיף י"ט כ': (יב) יש מתרין להלוות על ספרים ללמדם בהם או מקומות בהכ"ג ולישב עליהם ע"פ שאינו מנכח לו כלום بعد זה משום דהו צורך מצוה ומותר להלוות בריבית לצורך מצוה. ודוקא בשאריות המשכנות על המלווה אבל כשלוחה ב' אהירות על שאר נכסיו ולא יוכל להניע למלה שום הפסד אסור (סימן קע"ז סע"י ה' וכט"ז סק"ע). ומ"ט יש להחמיר להלוות דוקא בגיןה כדלקמן כלל קל'ה ס"י ד':

כלל קל'א. דיןizia ריבית דאוריתא וαιות דרבנן ודין ריבית מוקדמת ומאותרת (ק"ט קמ"ה):

(א) בכלל דבר שהוא מוסף לו בפרעוני מהמת שהלווה לו יש בו מושם ריבית דאוריתא בין כסף לבין אוכל בין אוכל בכסף בין כסף לאוכל בין כסף לאוכל בינו שאר דברים בכסף ואוכל בין כסף ואוכל בשאר דברים בין שאור דברים זה בוה דעתן דכתב נשך כקה נשך אוכל כבר רבוי קרא דכתב כל דבר אשר ישך לרבות כל דבר ובפחות משוה פרותה ובהלואת קרקע כגון שהלווה לו המשגה נפניהם שיחזר לו ששה י"א דהוי ריבית דאוריתא (לט"ה) ור"א דאינו אלא דרבנן (טומ' ולט"ז כמונות מי' ולין) ודוקא קרקע בקרקע אבל אם הלווה בכסף ונוחן לו ריבית קרקע לב"ע הוא דאוריתא (ס"ע ונ"י ליס ס"י קמ"ה) ואפי'ו במלאתה יש בה מושם ריבית כאשר נגמר כלל קל'ו. ובצד א' בריבית כנון המלווה להברתו והתנה עמו שבאים שיצטרך לסלך מס יהיה רבית ואם לא יצטרך לסלך אין כאן ריבית כלל וכן כל ביזא בוהו ועיין לקמן כלל קל'ה ס"י ר"א נהלקו הפסיקים י"א דהוי ר'ק ור"א דהוי א"ר (ע"ז ס"ע למס' קע"ל לפסק דסוי ל"ק ועיין נט"ז סימן ק"ע סק"ג וכט"ז סימן קע"ג ס"ק כ"ע):

(ב) אם קצע לו הריבית בשעת הלואה לב"ע הוא ריבית דאוריתא כרכתי באת כספך לא תמן כו' משמע בשעת נתינה אבל אם הלווה לו סתם ואה"ז כשהתבע הובנו קצע לו ריבית ממשום שהרחביב לו ומן הסבנתה רוב הפסיקים דاعפ"ב הוא ריבית דאוריתא (קמ"ז סעיף ז' וט"ז ק"ק ה') ודוקא שאמר לו כן בשעה שמרוחה לו זמן Dao הוא בשעת הלואה אבל אם כבר הרוחה לו זמן ובא בתוקן

הומן ואמר דור בחציריו בשביל מעותיך שם בטילותacial כ' השך דלא הו אלא אדר (קמ"ט):

(ג) מה"ת אינו אסור ריבית אלא דרך הלואה כדכתיב אם כסוף תולה כי לא תשימן עליי נשך וחבמים עשו הרחקה משמרת לדבר ואמרו כלל לריבית כל שהוא אנגר נטר אסור פירוש כל שמרוחה בשבייל המנתה מעותיך בין שבא לו החוב בדרך הלואה או בדרך מקה וממבר או דרך שכירות או דרך מלאכה בין שמקדים לו ריבית קודם הלואה או לאחר שהחויר לו הלואה ע"פ שלא קוץ עמו בשעת הלואה וכל זה נקרא אבק ריבית (קמ"ל קו' כתף ט') ואם יש לו טובת הנאה מן ההלואה אם התנה עמו מתחלה או אפילו לא התנה אלא דבלאה לא היה עושה לו לט"ד דעתכת הנאה ממון הו ריבית קוצעה (קמ"ק כתף) ועיין לקטן כלל קלו ס"א ב':

(ד) ואפילו אינו קוצץ עמו ריבית אלא שמלוה לו מעות בעין שאם ירוויה יתנן לו ריווח ואם יפסיד יהיה הכל חל על הלואה ונמצא שהוא קרוב לשכר ורחוק להפסיד אסור מדרבן והעושה כן נקרא רשע (גמל ויכמן פ"ס וכט"ע סי' קע"ז): (ה) אפילו אם אמר לו בשעת פרעון אני נתן לך בתנה ואולי בריבית דרבנן ואפי' לא קוצץ בשעת הלואה אסור לקבלו אבל אם לך מתנו ריבית אפי' ריבית דאוריתא וצריך להחוירה כדי לזה מועלת מחלוקת לפניו מיד רדיו נכל גול ואפי' בתנה ע"ט להחויר אסור בריבית (קמ"ט כתף ס'):

(ו) ודוקא שבאו המעות לידי בתורה הלואה בזה אסור ליתן לו בתנה בשעת פרעון דמחיי בריבית אבל אם בא לידי בורות מבר כנונן נתן לו טעות על סחרה בדרך שנונהן מעות להעמיד לו חטין וגוציא בו ובשעת שנונן לו הסחרה נתן לו יותר טבה שפסק עמו אם נתן לו סתם ואינו טובי שהוא בשבייל עיכוב מעותיו מותר דאמרין אוווי הוא דקה מוזיל נבי ר"ל שטוכר לו הסחרה יותר בועל טבה שהנתנה עמו (לטון לטון סגנ"ל כתף סגנ"י כתף קמ"ק) וזה אם היו המעות בידיו בדרך מקה וממבר להחעסך בו דבזה שיר' נ"ב אוווי קא מוזיל שלוקה ריווח בפחות טבה שהנתנה עמו בן נ"ל אבל אם נתן לו סחרה בהקפה על זמן ועיבב הזט"פ ולא סילק בזמנו ואה"כ נתן לו יותר בסתם ואינו מוכיר לו שהוא משום העכבות האעות נ"ל לאסור דבזה לש אוווי קא מוזיל ועוד בגין שוקף עליו במלוה יש לו כל דין מלוה (וילגוט ס"ג כתף זט"ל מיל מס נדיל מקו"ע צלו בידי ולח"כ הוקף נו צמ"ז כתף ד' וכן נילקה לטפל דין זה למד לרבע"ל מענטס לדעיכת דיסקט זואי לטני הקיל וטאפוليس טפי נ"ל מוזיל מחייב נצך ועיין צג"י ליט כתף צנ"ס ועינן צמ"ע פ"ה כתף י"ה צטס מהליכ"ל לדוקל מלהמו מין פקולס מתיל הסמן"ס מיל ניל כטפלם לו דוכון לדילך למיימל חזולי מוזיל לגדי היקול ועיין עוד צמ"ע פ"ט כתף פ"ה): (ז) ואם המלוה והלואה שניהם ת"ח אם הלוואה לה דברים של מאכל וננתן לו יותר על מה שלוה מתנו עד חומש מלגנו כנונ ק' בק"כ ה"ז מותר דכיזן דיזודעם ריבית אסור הדבר ידוע שלא נתן לו אלא בתנה ויש מתירין עוד בזה אפילו בתנה תקופה כר' מוחר בגין שהוא דבר מאכל לדבר מועט בודאי אינו אלא בתנה גמורה ומ"ט לא ירגנו ת"ח עצם בכך מפני המון העם שלא ילמדו מהם (קמ"ע י"ג):

(ח) ולא מביעא דבשעת פרעון אסור דמחיי להדייא כריבית אלא אפי' ריבית מאוחרת אסור. כיצד הרי לאחר איזה ימים שכבר פרע לו שליח הלואה למלה דרונו אפילו הוא דבר מועט ואפי' הוא דבר דלפעמים אפילו לא היה מלוה לו היה שליח לו דרונו אם פירש לו ואמר בשבייל מעותיך שהוא בטילות אסור למלה לקבלו (ס"ג כתף ז') וכן אם אפי' לא פירש בשבייל מעותיך אלא שליח לו בסתם בתנה מרובה דמבהה מלטה שהוא משום הלואה ואפשר דאי' היה רגיל טקדם נ"ב ליתן בתנה מרובה אפי' הוא אסור אפילו בסתם רדיו כטלי דפרהסיא שנבר ליקמן אסור (ס"ג כתף ט') וכן אפילו בתנה מועטה ובמהם אלא שירודע דבלאה לא היה נתן לו אסור וכ"ז. במלוה דאי' יודע מחשבת הלואה ואיזוקי אינשי בראשיעי לא

חכמת הלבות רבייה כלל קל"א קל"ב שער משפטי צדק אדם 333

לא מחייבין וכן מותר לקבל דבר מעט בסתרם (עמ' נמל"י) אבל הלויה אם דעתו הוא טשומ הלויה הכל אסור ואפי' מופלג טן הלהויה יטימ הרבה כיון שמתכוון משומ ריבית אבל המלה מותר לקבל מופלג ימים הרבה מן הלהויה אפי' מתנה מרובה אל' שאמר לו בפיו שבסביל מעותיך דאו אפי' מופלג הרבה הרבה אסור (פס נט"ז סק"י):

(ט) וכן הרין בריבית מוקדמת מצד הרוי שנית עינוי ללוות ומשרר לו רונן וו

היא ריבית מוקדמת ודינו שווה לריבית מאוחרת (פס קע"פ ז'): (י) ולא מביעיא בויה דמונו של מלוה מתרבה אלא אפי' דנאה בעלמא אפי'

דבר שהויה עונה הלויה בלא"ה אסור למלוה לדחות טלה בלא דעתו דנאה שסומך עליי שבשביל מעותין שכידו יסבול לו אבל מדעת הלויה וכרשוטו מותר כיון שנם בלא"ה היה עושה לו זאת ובכלד שלא יהיה דבר של פרהטייא כגון לרוד בחצירו ולהשתמש בעבדיו כדלקמן סי' טז (קע"ז):

(יא) ואפי' ריבית דברים אסור כיצד אם לא היה רנייל להקדים לו שלום אסור להקדים לו ולא יאמר לו הודיעני אם בא איש פ' מתקום פ' וכיוצא בו ואסמכותו אקרא כל דבר אשר ישך אפי' דיבור (קע"ז יט' יג'): (יב)

אמ' לא היה רנייל בויה מקודם אסור כי' שטעתו בידו (קע"ז ז'): (יג) אסור לומר לחבירו עשה עמי מלאכה היוס ששה דינר ואני אעשה עט'

שבוע אחר מלאכה ששה ב' או מלאכה שהיא יותר בכירה כדלקמן כלל קל"ז סימן ג':

(ד) י"א דטוטר נ"ב לומר לחבירו הלווי ק' והוא על חודש ואני אחזר ואליך ק' והוא על הודי' דזה דומה לאומר לחבירו עשה עמי מלאכה זו היום ואני אעשה עמי מלאכה זו למשך דמותך ו'יא דאי' דומה למלאה ואסור (ומטען דזס קוי ל"ק) דחתם אין כאן הלויה אלא שהייב לו שכר מלאכתו ומה לי אם זה סורע לו בטעות או שעושה מלאכה ששה נ"כ כךأكل הכא אין הלויה חייב לה כולם בעבור הלויה ומה שהזר ומלה' לו הוי ריבית ולב"ע אם מיתה שלולה לו כפל או על זמן יותר ארוך הוי ר"ק (פס ועיין נקונעלם סקמ"ע ולקען כל' קמ"ץ פ' טז):

(טו) דמלוה לחבירו ק' שיתן לו ק"ד בגין שלנות מהו רובל סינ' ע"ט שיתן לו ק"ד והמקח עכשו ב"ד רובל כסף וכשהוא משלם לו המקח ב' רובל כסף ונמצא שהק"ב נ"ב אינם שווים אלא ב"ד רובל א'ה הוי ריבית דאוריתא דבתר שעת הלויה בלבד אם הלויה לו ק' ב' או ע"ט שנתייקר א'ב' לא הוי אלא ריבית

דרבן ועיין לפקן כלל קל"ד (קע"פ יט'): (טז) דמלוה את החבירו אסור לשלוח להנות טן הלויה אפי' בדברים שהמלוה

איינו נהנה והלויה איינו חסר כלום אם הוא דבר של פרהטייא כגון לעשות מלאכה בעבדו אפי' הואبطل או לדור בחבירו חנם אפי' הוא חצר שאינו עומדת להשכיר וגם המלה אין' דרכו לשכור ואפי' להשכיר פחות טשו' אסור כדלקמן סי' קל"ז

סי' א' והוא כל דבר של פרהטייא אסור בגין לקנות עכשו בכח'ן לקרותו בתורה ושאר כיבודים אפי' אם הלויה איינו מחייבן כלל לכבודו בשביב המלה דהרואים יחשדו שעושה בן בשביב הלויה אאי' ידוע לכל שבלא'ה עושה כן ואם הלויה

מחכין בשביב הלויה אסור (קפ"ז) ואם הדבר ידוע שקדם הלויה היו אהבים זאי' ב' שעשו משאילים חצר זה לזה כשביריכים לפעמים מותר אף לאחר התלויה (ולמ"ל מוקל) ודוקא דברים של פרהטייא אבל מותר להשאיל כל'ו ובהתומו אם היה

משאילו בלא'ה בין שאינו דבר של פרהטייא ובלבב שיעשה מדעת הלויה ושלא יתכוין הלויה בשביב הלויה (פס) ועיין לפקן כלל קל"ז סי' א' מעין דר בחצירותו: (יז) היה המלה בעל מלאכה והתנה עם הלויה שככל מלאכה שתנה לידו יין אותה למלה או איפכא שהלויה בעל מלאכה והתנה עמו המלה שיעשה לו מלאכה

בollow כבואר שם סי' ד':

בכל קל"ב, דין ריבית בסוף בסתוף עי' הלויה באיזה צד מותר (ק"ט):

(א) לא אסורה תורה אלא ריבית הבא מיד הלויה למלה כדכתב את כספך לא תנתן

334 חכמת הלכה ריבית כלל קל"ב שער משפטי צדק אדם

תacen פ"ו, וכן נבי אוזרת הלה כתיב לאחד לא תשיך. משמע דוקא מלאה למלה או משליח לה לשילוח מלאה ואין הכוונה שהלה איןנו נתן בעצמו הריבית למלה אלא ששולח לו ע"י שליה זהה ודאי אסור מדאוריתא שאיפלו שהלו ע"י קופת ריבית. שבין שהלה לה מן הטלה א"ב הרי המלה מתרכח מטענו מן מעות הלה (עיין מל"ט פ"ה) אלא הבונה שאן הלה נכון ריבית כלל דאית' שהלה מתרכח טענו לא איכפת לנו לפיקד מותר לאדם לומר לפיקד אסור להזהר וליקח פיסוי מהז בשלחו ואסור מררבנן ורוב פוסקים מתיירין בו (ק"י ק"ג קע"י יג) וכייש שלא יקרים לו הלה לנוכח מתחנה דרך שכירות שישתדל לו הלה מלאה והוא הזור וניתן לטלה מתחנה ה"ה או פחות או יותר קצת ריבית נמור ה"ז (ק"ג) ור"א דאפי' חזר הלה ונחטו מותר דהא מדינה לא ה"י חייב הלה לשלם להם כלום ומאי דיהיב לי שנד טrho ייחיב לו מעותיו לב"ע אסור מררבנן ליעצ"ל) אבל אם הבשיח הלה לשילוח להחזר לו מעותיו לב"ע אסור מררבנן ואם אמר הלה כל מ"ש שיתן לפ' כדי שליה לי איינו מפסיד בזה נהלך הראשונים דיש אסרים ויש מתיירין (עיין ז"י ומלאי טס) אבל אם אמר כי' שלא יתן לך פ' טעות שאתה מלאה לוathan לך כל חדש דינר אסור דמקבל עליו ריבית וכי' שאן הלה פורע לו הקרן יש ע"ז חוב ריבית נמצאת נס אחירות הקרן עליו (ע"ז קק"ז):

(ב) אם אמר הלה מלאה פלוני יתן ריבית בשבייה אסור דהו בשלחו (טס) (וכ"ל דלינו מלה מפני קעלמת יציבות עין קיקוטין דף י' ע"ג צמוק' ד"ה דליהוק) ור"א דלהמתירין להה לפיסים לה שיתן בעבורו ה"ה דאפי' אמר הלה מלאה פלוני יתן בעורי מותר (מל"ט פ"ס וכי' טס רמא"ז טס) דכיון דאין הלה נוחן טשלו כלום מותר ובא אל הלוני מה וטול דינר מיד פלוני שאמר שיתן לי מותר ב"ז דלא זכה בו עדין מותר (מל"ג נמס לטכ"ה טס):

(ג) ואם אמר הלה מלאה פיסים לפלוני שיתן לי ר' דינר ואלה לך ע"ט שאן הלה אומר תן לפלוני כדי שלוני ונמ כשתונן אותו פ' מלאה איינו אומר כדי שהלה לפלוני אף' האסור כיון שהלה אומר לפלוני שיתן לי מהוי בשלחו ולא עוד אלא שאסור מלאה לומר פיסים פלוני שיתן לך ר' דינר ואלה לך דכיזן שרוצה בתקנות ה"ל באלו מהנה מלאה בשליחותו (ק"י ק"ג ט"ז קק"כ וע' גמל"מ). ואם אמר הלה מלאה לה אלה אלה לך מעות ע"ט שתקבל ממנו מתחנה אם הוא אדם חשוב שאינו מקבל מתחנה בלבד פיסים אסור (ע"ז ק"ק ט'):

(ד) ואם אמר הלה מלאה לה פיסים לפלוני שיתן דינר לפלוני אף' להקדש או לנכרי או זורק לים ואלה לך הוי ריבית קוצחה ומוציאין מהמלות להה בזון שהוא קצת עמו ליהנו לפלוני (ט"ז ק"ק י"ט) דהיינו שלא אני זואי לידיו הטלה ולא להשלחו ולא פרע בהן חובו מ"מ מה שנתן על פיז הרוי הוא כאלו הגיעו לידי והוא יתן לפלוני או זורקו לים ואין הילוק דה"ה אם הלה אמר כן לטלה ומשום זה הלה לו (קע"פ יג):

(ה) מותר לומר להביו הילך וזה ואמור לפלוני שלוני ואפי' לבן הטלה מותר לבן ודוקא כשהוא גדול ואיינו סופר על שלחן אביו אבל בקטן ע"ט שאינו סופר על שלחן אביו מ"ט אם לא היה לו הוא מיטל על האב. לפרשנו וכ"ש בסופר על שלחנו אפי'לו הוא גדול אסור דהו כאלו נוחן מלאה עצמו ומהו ר' א דודוקא בשאיין התקבל נוחן מודה לראל"ב מהז בשלחו (קע"י ט"ז) אבל יש מתיירין נס בזה (כ"כ נטipse מקובלת נסיד' נס פליעכ"ל נס ד"ס ולמי לדל' טלי ל"י גמילוץ כי' עיין גנ"ה קי' ז') ובלבך שידי' גדול ואיינו סופר ע"ש אביו:

(ו) ובז' בשלה להקה ההלואה מיד הטלה או משלחו או שלחה לו שטר למלה אבל אם ראותן שליח שלחו שמיון שליה בליך ולוי מכיר אותו שהוא שליח ראותן או שכח לו ראותן שמיון הוא שלחו להה שמיון טלי בריבית על שם ראותן ואפי'לו נתן לו ג"ב שטר והחט עצמי בפקודת ראותן ט"ט אין כאן ריבית כלל שחרוי וה אפי'לו צוה לו ראותן שליה בריבית קי"ל דין שליח לדבר עברה

הכמתה הלכתית כלל קל"ב שער משפטי צדק אדם 335

עבה וא"ב אינו שלוחו כלל והז' באלו השליח ליה לעצמו וחזר השליח ומולות להלה והלה כישנותן הריבית לשלהי הרי אינו נתן הריבית שיחוק לעצמו אלא ליתן להמללה והז' כאלו אומר חילך ווין ותולה לפולני דהיינו לשלה דמותר בدلעיל סי' א' וכשהשליח נתן הריבית למולות ע"ט שהוא הלות כיוון שאינו נתן משלו כלום אין כאן איסור כלל (ים טקטיין גזע בט"ז נס"ק ק"מ נס"ק י"ל עיין גמל"ע פ"ס ולק"ע) וכי' בהלואה ע"ט או שהשליח חתום עצמו בפקודת המשלה שאין השלה משתעבד למולות (עיין ס"י ק"ע גט"ז סק"ג) ותולה לא כתוב למולות שלולה לו בראשית רק סתם שלולה לו והיינו בהיתר ונכ לא אטר לשלה חן לי ואני פורע לך רזה אסור לכ"ע (עיין מל"ע טס ומש טנכתוב גג"ה) אבל אם השליה נתן למולות שטה בחז' הלות שנכתב בו ויזביה חז' ריבית מיד הלות למולות שהרי המולות מתרבה והלוות נחסר ובאה מולה למולות וזה ע"ז שליה המולות ואפי' אם שליה המולות עשה שלא בידיעת המולות ד' ולכנ המשולח' שלוין מעות בירידים וגונתין שטה שליהם בר"ק עוכרים על איסור דאוריתא והרוצה לעשות כן ביארתי יפה כב"א בצד יעשה בהיתר:

(ז) מותר ליתן שכר להבירו שיטה ערבי בשכiloו אעיג דמותר כאלו הוא המולות ומה שווה נתן לו שכר מהוי כריבית והוי כריבית מוקדמת מ"ט מטור דין זה אלא שכר טרחותו מה שמהחיב עצמו בעד חבירו ואפי' אם לא יתרצה המולות בערכו בלבד אלא דוקא שיטה ערבי שלוף דזע וא"ב באחת הוא המולות מ"ט מטור כיון שהוא לא ביקש ממנו שיטה שלוף דזע רק עדבות בלבד ואמנם כיון שהוא שלוף דזע לא התירו אלא דוקא בשקדים לו השכר קודם אבל לאחר שהלוות לו אסור ליתן לו שכר דכין דעתשו הוא באחת המולות מהוי כנוטל שכר על מעותיו (נסימן ק"ט גט"ז סק"ג טס"ק לוקל וטס"ק גנטס"כ מוכך מוס ולו ללו לדבלי ריעט"ה צפיט' מכו' דף כ"ט ע"ז ד"ס ה"ל פ"ל פ"ל פ"ל טנטקמי גג"ה ס"י ז') אבל אסור לו לבקש ממנו שיטה שלוף דזע ודוקא בהלואה אבל אם מבקש מהבירו שיתן שטה בחבירו بعد סחרה שקנה וגונת לו סחרה בוה יש תקנה שיאמר הערב להזכיר אני קונה ממך הטהורה כיון שאני נתן לך שטה ע"ז וא"ב מה שננתן להבירו היא בחרות מקה שקנה טמו (ט"ז טס):

(ח) השותפים שהוצרכו ללוות מעות מעובדים ביריבית צרכין שיבואו שניהם עה"ה או אם יש מנהג בין הסוחרים שכאשר יחתום א' שמו וכותב ושותפו נתחייב בזה השותף די בזה Dao שניהם הם הלוין אבל אם א' מולה על שמו בלבד א"ב הוא הוזר ומולה להבירו כריבית ואם שניהם עוסקים בשותפות וא' מהם גוטל מעובדים ביריבית ומניהו לעפק השותפות יכול תקופה למלאות הפרעון במקה שעיריך לחת ריבית ומהותר יהלוקנו כי לא נעשה כאן הלואה מעולם אלא הרוח וההפסד מניע לאותו סך ממון של הלואה והריבית הוא בכלל הפסדר אבל אם א' מניה להבירו ממון והבירו מתחסך בשותפות לחוד זה המניה הממן נטל ממון מעובדים על ריבית לצורך השותפות אין לו ליטול מהשותפות לפרעון הריבית כיון שהוא אינו מתחסך אלא הבירו לא יוכל לומר שהריבית ממעט חלק ברוח אלא היל' כאילו מניה מכיסו אותו סך לצורך השותפות ואם לוה א' מישראל בעסקא וננתנו לשותפות שפיר יכול ליתן הריבית מן השותפות בדרך שעשו ממעות שלו או שלוה לשותפות בעסקא וגיל דה"ה אם א' מולה לשותפות ממעות שלו או שלוה מאחרים על שמו ע"פ היהר וקוקים עיריך להלוות המחייב להבירו על דרך יותר דוקא או שהבירו יתן לו בתחלת השותפות או כי' שירצה שטה ע"פ יותר זוקקים על סך כפי שימוש שעריכים ללוות תמיד ויתן לו רשות למכור הוקקים שלו לצורך השותפות כשייצרך (ועיין ס"ז ס"י ק"ע גט"ז סק"ג):

(ט) כבר נהנו להל וhab בותח ר"ל שוה לוה אדורמים ומהoir לו אדורמים ואעיג דלפ"מים טתקרים ונמצא דהא ריבית עכ"פ מדרבנן וא"ב מצד הרין היה אסור א"ב שייעשו דמים דהיינו שאמ' תיקר האדרום זהב אויל לא יתן לו אלא מעות כסף כפי המכח שהויה בשעת הלואה כמו שנזכר לסתן כל"ד בדיון ריבית אוכל באוכל מ"ט סמכו העולם על דעת הפטוקים דידיינר והב כיון שהוא יוצא בהוצאה אין לו דין פירות אלא דין מטבח ובטבע מותר להלוות לו מטבח לשלים לו אותו מטבח

336 חכמת הלכות רבית כלל קליב שער משפטין צדק ארכס

טבנעו או אחרת דאף שלפעמים נתיקר אין היוקר והול תלי בו אלא הפטירות הם זלים וווקרים (פי' קמ"ג) ול"ג כיוון שאין דואיס לעיניהם שהאדם והב' היוקר והול תלי בו ולא בפירות ולכנ' יותר טוב שיזהר הלהה שכשיצטרך ללוות ארוטים זהה לו עכ"פ ארום והב' אחד וא"ב דינו כדין הלוות טאה בסאה כדלקמן כלל קליד בכלל דינו ופרטיו דאך יש לו מותר לכ"ע ג' ובין הדין בבאנק נאצען ובמדינתינו קוראין אסיג וכן ברטי"ם האלענדער (וכ"ל טיט"כ סטוקקיס טליין סיוקל חלי' צס טל' צפיפות סיינו טענאגס טיש טהיל נמכר כך וכך לטיעות נעד ר"ט לו צעד מודוס זט' כמו טענאגס עד סיום נציגו וגעיל ליטלי טהיל נמכר כך לטיעות צעד ר"ט ולכנ' יט' לו כל דין מעכט מטה"כ גמלינטינו וכמלינט פכל מוי"ג סכל גמלינט לסתיג לוי סול לסייע טפלקינג סול מעכט וטכטף נמסכ ליפויות ולינו קלין זט') :

(ז) כנבר נהנו בק"ק ווילנא וסבירותיה להלוות בריבית בדורך היתר על עניין זה שכותבין בשטיח זיל' השטיח. משפטנות שט'ה על החתום דטעליד ע"ס מאה זוקקים בטף צרוף מה שהורה החתום דטעליד שיש בידו וברשותו סך בטף הניל' וקבל בקנא"ס ונחן הברירה לבעהש'ט או ליתן לו סך הבסק הניל' או לשלם עבורם סך אלף והוא ר'ח ניסן כותבין והומ"ט כותבין שהוא יום שנעשה הלהואה כגון שהלהואה אותו ר'ח ניסן כותבין והומ"ט ר'ח ניסן והלשון אין מדויק שההיר הוא כך שהלהואה מודה שיש לו כסף דהינו שאין בו צורה וחושבן כל זוקק שהוא עשרים והוא שכך היה שווה הזוקק בוטן שנתקן ההיתר וזה אף שעכשו שווה יותר (כי זוקק סול מליק וסול עכסי ערך פ"ז זט') ט"ט חולcin בוה אחר המנהג ולהלוות מוכר אותו بعد עשרה והוא כי כיוון שיש לו בביתו רשות לאדם לטנור מטלטלאן שיש לו אף שווה מנה בדין וביון שמודה שיש לו נאמן ומקבל בקנא"ס ועיין נתחייב הלהואה סך הזוקקים למלה ונחן הברירה לבעהש'ט שהוא המלה כשירצתה חייב הלהואה ליתן לו הזוקקים אלא שנתרצה הטלהה שכאשר ריצה הלהואה ליתן לך בעד כל זוקק ערך הרוחים שפטוסק עמו או פטור אותו מן הזוקקים והוא שבותים ויעלה רוחים לשנה כך למאה ר'ל כיוון שכבר קנה המלה הבסק והיא שווה הבפל עתה נתרצה ומזה להלהואה הבסק כesislk לו במטוطن עם ריות ולכנ' צריך לבתוב כך ונחן הברירה לבעהש'ט או שיתן החתום סך הכתף או שיתן עבורם סך אלף והר' וגט עריכין ליוזר לכתוב ויעלה רוחים לשנה כך וכך וכן לפ"ע לחצי שנה או לפ"ע לכל חודש דהוי כאלו מרוחיב לו וטנ' לשנה ואם יקרים לו מועות מוכר אותו בזול אבל אסור לכתוב ויעלה רוחים לחודש כך וכך וכן לפ"ע לכל חודש שלא י"ה אלא שמייבר לו סחרה דאסור לו בתנאי זה שם חנן לי עכשו או לאחר חודש המקה י' והוא ואם תבלק לב' חדרשים המקה י"א והר' ריבית כאשר נבואר בדין ריבית שע"ז מקה וממכר ומה שבותים והומ"ט ביום הלהואה הוא איןו מן הצורך שיוכל לכתוב והקנה לו בקנא"ס מהו שהר' כותבין ים שנכתב בו נ"ב בשטר וא"ב יכול לכתוב והומ"ט לשנה או איתת שירצוו אלא שבותים כך ממשום דלפעמים מקיף לו סחרה بلا רוחים על וטן רק כשייעבור הזמן או יהשוב לו ריות ולכנ' אם רוצים לחשוב רוחים מהו היום לנין כותבים שהומ"ט באותו יום ואין ממן כלל קל"ט סיטן י"א

י"ב: ה

(יא) היתר זה של זוקקים הוא פירח באיר וטוב לפניו ה' ימלט מוה ולדעתי לא התירו אלא بما שאין לו במה להתרנים שהרי הלהואה אין לו הבסק וגט המלה יודע שמשקה' ואין זה אלא כנוגע דעת עליון כמו שהארכתי כב' א' אך יש היתר שהוא בעצמו היתר של זוקקים וזוכל להעשה ע"פ דין בהיתר נמיר דהיען טמה שרוצה ללית ויכתוב בשטר בקנא"ס שמכר לו מעכשו הסחוורות או מטלטלי כמי הרשימה שביד בעהש'ט بعد סך בך וכן אסילו שווה מנה בדין וביון שיש לו רשות למוכר לאדם כרצוינו ושאמ' לא יעדם לבעהש'ט בזמן פרעון או היב לבעהש'ט כפי' שיחפשרו וזה היתר נמור אלא שהט'ז בסיטן קס'ז מהמר שלא לוטר בתלה הלווי אלא תיכף יאמר הלהואה למלה יש לי סחרה שווה שני מאות ואמברך לך בעד ק' והוא להעמיד לך להazzi שנה או לשנה כפי' שידצ'ו ואם לא

אעמד

חכמת הלוות ריבית כלל קל"ב שעדר משפטן צדק אדם 337

اعמד לך אויה הברירה בזיד שתקח נך זיך והיש"ד בנקה"כ מתייר אפיקלו אמר בתהלה הלווי (ונען נקי ספמוך) ועיין עוד היתרים להלוות לקמן בדין עסק כלל קט"ב, ונוסח שט"ע:

(יב) המלווה להבירו לבל הנאותיו ואינו מקבל ממנו ריהם אלא שהחנה שם י策ר לסלק מס המלך אע"ג לאפשר שלא יצרך לסלק והיו צד א' בריבית אסר (קע"ז פנוי ח') וכן אסור לומר להבירו הא לך עשר דינרין ופרטני מטה. שני היב להלוי י"ב דינרין אע"ג לאפשר שיפטור עצמו ב"י. דינרין דאע"ג דהלווה מותר לקנות החוב מן המלווה עצמו בפחות מה שהיב לו בטבואר כלל קל"ט ס"ט אבל בשנוון לאחר פחות מהובו כדי שהוא ישלם למיליה כשייעו הום הוי ריבית גמור (ס"י קע"ג סעיף ד' ונס"ד ס"ק י"ג) וכן כל חוב ברור שעליו כגון שצורך לעשות אומנות למלך ששווה ש' והוא לאחר איזה זמן ואיל הרי לך עכשו ר' והוא ותחול אתה לאומנות המלך כשי策ר אסר וכן ראובן שמשכן בית לשמעון באלה והוא על הי' שנים ונתן ללו' התק' והוא עכשו ע"מ שלו' ישחרר לו הבית אסור (פס' וקי' קע"ז פנוי י' וגע"ז טס) אבל מותר לומר להבירו הרי לך ר' והוא ותשדר לטלטני מן אומנות הצלך (פס):

(יג) המלווה מעות להבירו לזמן והחנה עמו שאם לא יטרענו לוזט'ף הריני היב לך מעכשו לזמן העיבור כך וכך אם התנא היה שישליך לו במעות אפיקלו קנו מידו בעין שאין בו אנטכח אסר מושם העמת ריבית אבל אם החנה עמו שישליך לו. בפרוחתו כפי השער שיח' או א' בסחוורה וכיוצא בו טוהר וכן המוכר פחוורה להבירו בס' והוא כפי השער אפיקלו אין לו או אם יש לו אף' בפחות טשווין דברין דיש לו טוהר לוול בדרכו בדין ריבית שע' מכירה והחנה עמו שאם לא ישליך לו לזמן חצי שנה יתחייב לסלק לו بعد הסחוורה ק' והוא וכן מידו והגע הוזן ולא פרעו היב ליתן לו מאה והוא דהואיל דמכר לו סחוורה ויטליך לו במעות או שחנות לו מעות ויטליך לו בסחוורה לא מהוי כריבית שהרי אין כאן אנדר נטר כלל אלא קנס ותיכף בשני הוזן נתחייב בפעם א' ק' והוא ואפי' אם מתנה עמו שיטחן לו הקנס עד כלות שנה מוחר שחרי אינו טחין לו אלא הקנס אבל אסור להחנה שאם לאו יתן לו סחוורה להצ' שנה יtan לו ק' והובים לשנה והמלוה מהוייב להמתין כל התק' והוא עד שנה שחרי זה ריבית נמור דאנדר נמר (ס"י קע"ז פנוי י"ל ומפני י"ט ומקפי ה"ל הפלס סלוני מוטל ס"כ זנקס"כ ס"י ק"ס ולבט כת"ז נק"ק כ"ג) ואפיקלו להסברים (דס"נו לטע"ס) דכשפסק על שער שבשוק אסור ליתן לו אח"כ מעות לקמן כלל קט"א ס"י ה' הכא שני ביון שהוא דרך קנס אלא דאסור מושם העמת ריבית וכן בMOVED לשו' פחוורת אף' הערת ריבית אין כאן (ט' טס ס"ק ל"ק):

(יד) אבל אם החנה עמו שאם לא יפרע לו לוזט'ף יתן לו כל הדרש וחדרש כך וכך אע"ג דב' דרך קנס ואם היה פורע לו בזמן אין כאן ריבית כלל מ"ט הויא' וכותב ליתן לו דבר קצוב בכל חדש אסור ויא' דהוי ר' ק' ויא' דאיו אלא איז אבל אם לא ב' לו ליתן קצבה בכל החדש כגון אם לא אפרע לך בתשרי ס' וזה אשלה לך בחשווון ס' לבי' אינו אלא אישור דרבנן (ס"ז ס"ק ל"ג וט' לד' ל"ט לתקופת מיטוס סעלמת לינימ' כמט"כ נס"ע סעיף י"ד):

(טו) ובין המלווה על הטשbon ובשעת הלואה אל אם לא אבדנו לזמן פרעון היה שלך מעכשו (געין טלה' יס' ז' טקמכל כדחי' צמ"ע ס"י ע"ג סעיף י"ז ונס"ז טס ס"ק מ"ט מ"ט כ') והמשבון שות יותר מזמן היה כיוון שמתנה עמו כך בשעת הלואה מהוי כריבית וכותב הש' דהוא דוקא לדעת האסורים בנותן מעות ומתקבל סחוורה וצ"ע אבל אם כבר הלווה על המשבון ועתה אומר לו אם לא פרעהיך זהה המשבון מעפשו שלך מותר דין זה אלא קנס (טס וטע"ז ס"ק ל"ד ל"ס):

(טו) המתהייב מתנה להבירו ומתנה עמו שאם יעכ' מליתן לו המתנה לזמן פ' יתן לו בכ"ה. שייעכ'ך וכך מותר שחרי אינו חייב לו כלום ואין זה אלא כמוסיפה על המתנה אבל אם כבר נתן לו שט'ח על המתנה לסלק לו לזמן פ' דינו בחוב בעלמא ואסור לדוסיפה אם לא בדרך היתר לפיכך העושה שידוך עם בנו או בתו ובשעת השידוך פוסק לנדו'ך וכן מותר להנתן שם ימתין לו בפרעון יתן לו

338 חכמת הלכות ריבית כלל קליג' שער משפטן צדק אדם

بعد כלל חדש או שנה כך וכך דהוי במתנה אבל אם כבר פסק לו ונבחב ההתקשרות והחנאים דאו כבר אין יכול להזור בו אסור להוסיף אם לא ע"י היתר (ק"י קע"ו קע"ג וקע"ז סס וצק"י קע"ז קע"ג ע"ז):

(ז) הטלה את הבירוי נתן לו שטר שאמם לא יסלך לו לזמן המוגבל ישלם לו החלטה והניע הזמן ולא פרעו והלך המטרה ולזה מתקומות אחר בראיות בין טנבי או טישראל בדרך היתר ואפי התנה עמו שנוחן לו רשות ללוות על ריבית מ"ט אטור ליקה טמנו הריבית (ק"ז צק"י ק"ע מ"ק ג') (ול"ע מ"כ מס דלפי נטען מפקין מינש וקטה טנלי דס"ה לינו ל"ק וט"ל דמעלי סכמנס עמו לטמייל לו סלייגת קוי קליג' וסוי ל"ק):

(ח) המפקיד מעות אצל הבירוי והנפקד נשא ונתן בתם הנפקד הייב באונסן וא"צ ליתן להמקיר מן הריווח שהרווח כלום ומ"מ אם הנפקד רווצה לחזור לו ריווח עצמו מוחאר כיון שלא נתנו בתורת מלאה זהה לא התנה עמו כלום (קע"ז קע"ג י"ט):

(יט) אסור להלוות כ' והוא על אחריות הסחורה ההלכת בספינה או משאר מקומות שייש אחריות הדרכ' והמלוה מקבל עליו כל האחריות עד ישובה ונגר זה יתן לו הלווה בכיאת הסחורה כד' והוא אסור דלא יצא מידי הלווה דכוון דעתן מעות ומקבל מעות הוא אבק ריבית אבל מותר לחזור לכך וכן למאה מ' שמקבל עליו אחריות הדרכ' שאין כמו הלווה כלל אלא כעין ממכר ובאילו אם נתן לו עכשו כך וכן למאה וכשיהיה הפסדר יצטרך זה ליתן בעודם כד' וכן מאות והוא בריבית הדבר ידוע שלא ניתן מה ריווח בשביל דבר מועט שקיבל אלא מפני שקיבל עליו הפסדר ומה שניתן לו מתחילה כבר קנאש מקבל תלה (סוף סימן קמ"ג וקע"ז וס"ז):

(כ) הנוצר למשות על שעה חרוא ויש לו ביבו אלא שנאכד המפתח וכיוצא בו ואמר להבירו חן לי כד' וכן מועות עד שאמצא המפתח ואתן לך יותר אע"פ שלא הזכיר לשון הלווה וגם הזכיר לו בהדי' עד שאמצא המפתח וא"כ הווי במקה ומטכר שמכור לו הטעות שבכיתו بعد מעותיו אפ' הו ריבית דאוריתא. ולאו דוקא מעות דה"ת תבואה בתכואה דכוון דהו הבעל מן א' לא הו כיון מבדחה והוא ר'ך כיון שניתן לו יותר (ק"י קע"ג קע"י ו' וע"נ צ"י צפ' סוז' דף פ"ט וע"נ ליקמן נדין ל"ג' טע' מיל'ס ק"י י"ה י"ג):

(כא) י"א דמותר לומר להבירו הלווי ק' והובים על חדש ואני אהויר ואלוך ק' וזה על חדש דומה לאומר להבירו עשה עמי מלאכה זו היום ואני אעשה עמך מלאכה זו למהר דמותר (סימן ק"פ) וע' ליקמן בקונטרס הסט"ע וע' לעיל כלל ס"י י"ד:

(כב) אסור להלוות להבירו ע"ט שאמם לא ישלם לו לזמן ס' ניתן לו פירות כשער של עכשו אע"ג דמותר לפ██וק על שער שבשוק כדלקמן כלל קליג' הכא כיון שבא ע"י הלווה אסור (וע' ליקמן כלל קליג' ס"י י"ה):

דין הטלה על המטבח והוסיפו במשקלם מבואר בש"ע ס"י קס"ה:

כלל קליג', מה יש בין ריבית דאוריתא לריבית דרבנן (סימן קמ"ה):

(א) כלל ריבית דאוריתא נקרא ריבית קוצחה ואם לך יצא בדיני זיכוי וחיזיך משטע לא תקה ואם לקחת אהדר לי כי היבי דליך וגזה"כ הוא אע"פ שאין כאן גול שהרוי מרצונו ניתן לו אבל אין ב"ד יורדי לנכסיו ואם כבר החזר הריבית ע"פ ב"ד או מעצמו ואח' חור ותפס משל להה بعد הריבית יורדי לנכסיו דהא הויליה גול וכן אם בתחילת להקה ר'ך בע"ב של להה (קוז' מפקות מס' פלועת דלפי' למ"ד דסוי דלווייטל מינו יולח צד"י נון טהניון מטוגן) וכל ריבית דרבנן נקרא אבק ריבית דאוריתא דאסור להו ליתן ולמלוה לקבל מ"מ אם עברו אינו יוצא בדיני אבל אס בא לצתת ידי שמים היב לדחויר מלבד ריבית מוקדמת ומאותרת חביבואר כלל קליג' בס"ה ח' ט' דאפי' לצתת ידי שמים אינו היב לדחויר אבל אם לא נתן הלווה מדעת או אפי' אם הטלה הוציא כבר מן הלווה ע"י דיני נוים או ע"פ מעות ב"ד יוצא בדיני אבל אם כבר נתן הלווה מדעתו ורצינו ואח' חפס הלווה

חכמת הלכות רבית כלל קל"ד שער משפטן צדק אדם 339

טעל המלה מוציאין מן הלהה ונותנן למלה שהרי מה"ת אין כאן ריבית והוא נתן לו מדעתו הד"ז טבונו של המלה ונמצאה זה נולו ואם נתנו לו שטר על הא"ר קייל שטר העומד לנבות לאו כגבוי דמי (קמ"ל קניף גג"ל) ובכל דבר שאנו אף" א"ר אלא אסור משום הערמת ריבית מהויב לסלק (מיון קמ"ג קניף נ' וסיגין קט"ז קניף י"ד):

(ב) זיבא רהוי א"ד כדלקמן כלל קל"ז ס"א י"א שאפילו אם לא פיע עדרין וחובע הלהה שניכה לו מהובו שייעור הריבית לא מנכינן לי שם אתה מנכה לו חז' פאלו מוציא ממנו ודומה למשכנתא בכלל קל"ה ס"ט ו"י"א דודוקא במשכנתה דהלהה מוחזק בהמשכון והקרקע ת"י היא והלהה מסר לו על דעת שהירות יהו שלו ע"ב נחשב סילוק בלבד טעות באלו מוציא ממנו משא"כ בשאר מקומות ובכ' הרמא דכן עיקר (כ"י קמ"ז קניף נ') וכל אבק ריבית דבשטרא מנכינן לה ולא טנכינן לדין דשטר העומד לנבות לאו כגבוי דמי (כ"י קמ"ל ט"ז סק"ס):

(ג) הבא לעשות השובה מעצמו בלבד כפיה ב"ד ולהזיר הריבית אם הוא דבר שהוא בעין מקבלים ממנו וצריך להזיר לו הדבר כמו שלקה ממנו ולא תמותת כספו (קניף ט') ואם איןו בעין ורוב עסקו ומהיתו הוא בריבית אע"ג שהוא חייב להזיר כדי לצאת ידי שטחן ידי שטחים ט"מ כל המקבל ממנו אין רוח הכלמים נהה הימנו כדי שלא לגעול דלה בפני בעלי תשובה ואם הלהה חייב לאחרים ואין לו במא לפניו מותר לקבל כרי שיפרע לבעל הוכו (כ"כ ס"ז זמ"ג כ"י קמ"ז זטס ק"ח) וידין הזרה עיין ב"יד ס"י קמ"א סעיף ה' ט' י':

(ד) לך ר"ק ומת אין הבנים צריכים להזיר לדידיה אותן רהמנא לא תקה מאתו בו ולא לבנייו וע"ז נאמר יcin רשות שהוא האב וצדיק ילכש שם הבנים אבל אם הוא דבר מסוים כגון פרה וטלית וכיוצא בו כל דבר שהוא בעין אם עשה אבין השובה אלא שלא הטפיק להזיר חייבין בניו להזיר משום כבוד אביהם שלא יאמרו זה דבר שלקה פלוני בריבית דכיז דעשה תשובה חייבין בכבוד אביהם אבל אם מת בלבד תשובה א"כ אין חייבין בכבוזו נמכואר בדין כיבוד אב ולכון א"ג להזיר (כ"י קפ"ל קניף ו'):

(ה) שטר שנכתב בו ריבית בין דרבנן ונכתב בו الكرן לנבר והריווח בלבד נובה בו את الكرן ומני שבא לידי יקרענו (סת לינו גמוקס טומילט טיענלייט עליו) דחייבין שטחן יגהה הריבית ועוד שהרי הטלוה עובר בקיים השטר אבל אם איןנו מבורש אלא שכלל الكرן עם הריבית איןנו נובה בו אף" الكرן דגזרען שטחן הריבית בתורת קרן ואם הלהה מודה י"א דגוכה (ועיין זמ"ג כ"י י"ג) ומ"מ א"ג הלהה ליתן שום דבר מהריווח שהריווח כטעה של הטלוה אף" הריווח הרובה אלא שראוי לקנסו ליתן מהריווח לעני העיר (ט"ז ק"ק כ'):

בָּלְלַ קָלִידַ. דִּין רִיבִית אָוָל בָּאוֹל בְּנוֹן שְׁלוֹה סָאה בְּסָאה (כ"י קס"ג)
וְדִין אָוָל בְּכֶסֶף ע"י הַלוֹאָה בְּנֵנָה שְׁהָלוֹת לוּ מְנָה וּמְסָקָעָה לְיִתְן לוּ חִיטֵּין בְּשַׁעַר שְׁלֵעַבְשִׁי (כ"י קמ"ג):

(א) כאשר שאסור מה"ת ללוטות כסף כריבית בן אסור מה"ת ללוטות דבר מאכל בריבית כדכתיב נשך אוכל ואטנם אינו אסור מה"ת אלא בענין שמרתבה אצל הטלוה וכן שאה חבואה או שאר פירות ליתן לו לומן פלוני יותר מסאה והכטמים אסרו כל דבר שלפעמים יתרקי השער ולכון אסור ללוטות סאה ע"ט שישוד לו לומן פ' סאה אע"פ שאיןנו נותן לו יותר ממה שלוה דשתא יתרקי ונמצא עכ"פ מתרבה אצל הטלוה וכן כל דבר שדרבו בכך חז' מן המתבע כסף שלעלום הוא במקה א' ולא מביע' אם קובע לו זמן אלא אפילו אינו קובע לו זמן ורשות בצד הלהה להזיר כיצד שידיצה ויכול להמתין עד שיהה בשער של עכשיין אף"ה אסור אלא צריך שיעשנו שומא כמה היא שוה עכשיין סאה וזה שאם יתרקיו לא יצטרך ליתן לו סאה שלוה אלא יסלק לו בדים ואם עכרי ולא עשה דברים ונתייקר נותן לו הדים שהזו שווים בשעת הלהה ואם הוול נותן לו הסאה שהלהה ואם שינה עבר

340 חכמת הלוות ריבית כלל קל"ר שער משפטן צדק אדם

עבר נאבק ריבית (קמ"ג, קעיף ט) (וין לס מותל לנוות דילג און גדר נס וטול מעכבות מהמל לער כל קל"ר):

(ב) ואך יש לו מטבח במותו הטען בכיוו או אף שאינו בכיוו אלא בפקודתו ביד אחד בעיר או אפילו בעיר אחרת אלא שיש למלה דריך לאו העיר השבין כאלו הקנה הלווה לה מה שיש לו להמלוה ונחלתה לו ואיך אם נתיקר הרי ברשות המלה נתיקר שהז' כאלו הוא בקדון ביד הלווה והז' דומה כאמר להכדו הלוני סאות חיטין עד שאמצא המפתח ואתן לך מה שיש לי בכינוי חודי אין כאן הלווה כלל ומותר והז' כיוון שהחותר ללולות נגר מה שיש לו זהה שיש לו נקנתה למלוה ובין שזה לה ממן הרוי הור ייש לו ואיך מותר ללולות על פאה אחת אפיו אף סאן בב"א ואצל לו קני בואה דלא חמירו בו הכתמים כץ דאסטר זה אינן אלא מדרבן ואף הוא עס הארץ ולא ידע בהותר זה מותר ומ"ט לכתחלה היה דעהו שטקה לה ונאמן הלווה לומר שיש לו מעת מה הטען ואם אין לה כל מאות הטען יתן לו המלה במחנה מעת מהו הטען או שטקה לו מעת ותשס אורה בדים כפי השער ואז נקנתה לו והוי כיש לו ומותר (קעיף ט, גט"ג וצ"ק) וביש לו אף אילו אם קבוע לו וטן ואל שלא יקבל ממן עד הזמן כיוון שיש לו מותר (ט"ז ק"ק י"ח):

(ג) ודוקא שיש לו מאות הטען אבל אם לה דיסים וייש לו שעורים או שאר מיניהם מהני ואפיו הם בשער או ואף יצא שעדר של שניהם דאע"ג דבריא השער מזור בזען ישלהה על מן אשר דלפצעים אין שום אסור (קעיף ט, גט"ג וצ"ק) וכי"ש דלא מהני אם יש לו מעת מזמן אע"ג דיבול ל Kunot בעדם היטים לא מהני (ט"ז סק"ס דלמ' גט"ג סק"ק זי):

(ד) וזה דמותר ביש לו, דוקא במלוה בסתר אבל אסור להנתנו עם הלווה שאם יתיקו ההיטים ישלם לו היטין ואם יולו יתן לו דמים כשער של עכשי דחווי קרוב לשבר ורחוק להבגד ואסור כי"ש אסור להנתנו שיסלק לו מעת יותר מידי השער דחווי ריבית נמור (ט"ט):

(ה) והוא אסור פאה בטאה דוקא במקום שאין בין שער קבוע כלל אלא שהוא מיבור בנק זה בנק אבל במקום שיצא השער אע"פ שהשער משתנה תבז' (כימן קעיף ט"ז סק"ג) כיוון שעכשו יש שער קבוע ויכול הלווה להשיג בכל Kunot בשוק בתוותן או בהקפה ולכך אף אין לו לה כל זא זא מעת אין לו (ט"ז סק"ג) פוחר דחווי כיש לו ולכתחלה נכוון שידעו המלה והלווה שיצא השער אע"פ שאננס ידוע בגהה כדי שלא יתכוונו שניהם לאיסור ובידי עבר אסור לא ידע כלל רק שייצא השער היב לשלם לו דהא באמת לא נעשה כלל איסור בהלווה דהא באחת יצא השער (קעיף ג' וט"ז סק"ט) והחצ'ן סק"ג אסור בלי ידע שניהם:

(ו) והוא דיבול ללולות על שער שבשוק היינו הלווה יכול לפרק לו אימת שידצת אע"פ שקבע לו ומון דהא דקבע לו ובין אין אלא לחוילת הלווה שאין המלה יכול לניטו בנהים אבל אם בא לפרק לו תונז ומנו פורע ולכך מותר אבל אם אמר לא לקבל הבודען קודם הזמן אע"פ שאינו אומר לא אקבל פרעון עד שעת הזיקר אסור דאע"פ שאינו ידע שישיקר השער או אס"ה אסור לדמי להלוני כור חיטין עד הגורן ואפיו אם נתיקר השער אין היב לשלם לו. ודוקא דקבע לו וטן סתת לחוילת הלווה אבל אם קבוע לו ומון מהמת שיש לחוש שיזל אחר התלווה קודם הזמן אפיו לא אמר לו לא אקבל עד זמן הפרעון אסור לכ"ע דכיוון קבוע לו וטן מיטום, חישש שיזולו יובל המלה לומר לא אקבל חובי קודם וטן כי בין הדין בכלל דבר שקבע המלה להויה הזמן ורזה לפרקו תונז הזמן שמהירא. מפני אייה הזיקר דאיין יכול לפרק קודם ומנו לרפתה המלה ואיך דומה טמי. כאלו אמר לא אקבל הפרעון עד הזמן ולבן אסור (ט"ז ק"ק י"ח):

(ז) מלוה אדם את אריסיו (פי' סיט לו קלט מלוי סליט) פאה בסאת להרע בין קודם שירד האריס להשרה בין לאחר שירד דחווי כאלו הנתנה שיקח בעה"ב פאה אהת תלהה מהיצא בשדה ויהלכו המותר בר"א במקום שנחנו שהן האריס הורע ואם לא יתן יכול בעה"ב להעבירו ולכך אף אחר שירד להזק השידה ובנור ארש כיוון שאין לו זרע לזרוע יכול בעה"ב למסקי והז' כאלו ירד לחובה עכשו והו

חכמת הלוות ריבית כלל קליד שער משפטי צדק אדם 341

והו: אבל התנה הארים וקבעו עליו שיטול בעה"ב פאה ראשונה היוצא מן השדה אבל במקומות שבעה"ב נותר הוודע רק שההארים שנהן עינו על שדה וו טווחר משלו שיתן הוא הורע ולבן אם הריצוי הזה נעשה קודם קודם שירד לתוכה נמציא דاردעהה דרכי דוקא ירד וע"כ כל כטה דלא יהיב ורע בטלה ירידתו ויכול ללוות טבעה"ב אבל אם כבר ירד לתוכה סתם כמו שאור אריסן ואח"כ נתרצה לשנות ליתן הוא הורע ובין דאי הבעה"ב יכול לסלך אותו מאהר שירד סתם אדרעהה דמנהגא ירד ולבן אסור ללוות מבעה"ב (סעיף ד' וצ"ז):

(ח) הולה לו סאותים ועשה לו שטר עליהם וידוע שהולה לו בוטן הוול או שנוכר זמן הולה בשטר וירענן שכאותו ומזה היה בוול כיוון שיש צד ריבית לפניו אם טוען הולה שנעשה באיסור צרי המלה לבירר שיטתא השער בשעת הולה או שהיה לולה מעט מזמין ואם לא יברר הולה שלא יצא השער ושלא היה לו כלום מזמין המין ולא יפרע אלא דתים שהיה שווים בשעת הולה ואין המלה יכול לומר הניתני לו משלו ע"י אחד דלא מהני בלי דעת הולה דרא"ג דזקן לאדם שלא מדעתו אבל הכא חוב הוא לו ואין מקניין לאדם בעל ברחו (ונע"ז ס"ק פ' וצנקס"כ) אבל אם טוען המלה עתה הלייהיך או שלא נוכר בשטר רק פלוני חייב לפלוני כך וכך אין לשלם לוطن ס' וטען המלה אתה חייב לי סאן אלו כי קניתי ממד' נקנאי'ס ונחתתי לך בעדים לפני שעת הולה אע"ג דשמא נתיקר מעולם אלא כך היה נ"כ השער בשעת הולה אע"ג דהולה באיסור דשמא נתיקר השער מ"ט השתא לאו ריבית קא שקל לפני דברי המלה לפיך המלה נאמן ואם כי בשטר שהיה הולה נאמן על כל הענינים לעולם המלה נאמן (סעיף ק'):

(ט) ואם נתחייב לו החיטים והולה היה במקומות אחד והתביעה במקומות אחר ושם החיטים יקרים יותר ממקומות הולה אין משלם אלא כשיין במקומות הולה (טס):

(ט) והוא דלוין ע"ש שבשוק דוקא סאה באבל לא יהו מועות ולהתנות עמו אם לא השלט ליעוד ומון פ' חייב אתה ליתן לי פירות השער של עכשו דכיוון דעד אותו זמן היה ליה שם הולה עליון וא"כ מאית מתחלת הפסיקה על הפיות באותו זמן ובאותו זמן איןנו נוחן לו מועית (ק"י קק"ג ט"ז סק"ה וט"ז פק"ל) ועיין לקמן בדין ריבית ע"ש מכירה:

(יא) ודוקא בעין זה דבבירור יש כאן הולה תחולת אסר אבל אם אמר לו הריני נוחן לך מועות על פירות שתנתן לי כל השנה בשער של עכשו אלא שאין נתן לך בירור אם תרצה תוכל ליתן לי מועות עד ומון פ' דשי דכיוון שוכר בשעת נתינת המועות נס הפסיקה על הפיות אלא שעשה לו טובה באם יראה להזר מהתקה שיוכל להזר ובפרט דריש' טיר בכל עניין להולות אפילו מועות על שער שבשוק דיש להתייר עכ"פ בכח"ג (ט"ז טס):

(יב) היה חייב להבירו מועות שהולה והוא אמר לו חן לי מועחי שאני רוצה ליקח בהשחתן ובכיווץ בו אחר ליה צא ועשית אותן עליו בשער של עכשו יהיו עצלי חיטים בהולה כך וכך אם יש לו היטם בכל שיעור מועתי מותר שהורי זה קינה אותן בכח' שנתן לו ואע"ג שלא משך מ"ט כיוון שאין הולה יכול להזר מן המקה עד שיקבל עליון מי שפרע נמר ומקני וא"כ אף אם יתיקרו החיטים הרוי נתיקרו ברשות המלה ואין כאן ריבית כלל ונאמן המכור לומר שיש לו כי' החיטים וא"ע להביא ראייה לדבריו (ונעין געיל כלל קל"ג ק"י י"ה) ודוקא ישיש לו באמת ולא מהני מה שימוש ואם משקר הולה עושה איסור ועובד על לפני עור ואם המלה יודע שימוש נס היא עובר וע"ש מה שכחבתי בב"א (וינ"ל דהפי' מס מיכלס פמות מסתנע מוגל דכיוון דגעמיה דיס לו לטומן להרים למכוון נCKER צכל מט סילנה וממ סכתנו ספוקקים עספה עלי נגען צל עכשו סיינו מטוס סיפל דגעמיה נס לפ"י ילו סגען מסוכן ומס סכתן סט"ז סט"ז נס הפליטה קלי דוקה נפוק ומן לו דלו זעיגן דוקה כפי סגען עיין נפליטה חות נ' וצ"ז ול"ע) אבל אם אין לו כלל שיעור מועתי לא מהני אם יש לו מעט מזמין טין כדעל ס"י ב' וחתם הולה היא וחשבין כל מיעוט ומיעוט באלו נקנה למלה וזרור והולה לו כרלעיל משאיב

342. חכמת הלוות רבית כלל-כליה שער משפטי זדק אדם

משא"ב הכא במעשה אינו יכול למכור מה שאין לו ואפי' יש לו מניות מסווגן כשיעור כל ההיטים לא מהני כדי נל' דבר שאין ברשותו שאינו יכול למכור אע"פ שיש לו מניות שיובל להנאות ולכן אפילו יצא השער לא מהני דבר שאין כן מכר הדין היה הלוואה ומה שיש לו המעות בכור נמכר וא"כ הישאר הוא כמליה סאה בסאה ואין לו כלל ושما יתיקרו והוי ריבית (פרק ג' פ"ג ט"ז):

(ג') וכן אם היו לו היטים ונתחייב לו להעמידם לומר ידוע ובא לומ"פ ואMRI לו חן לי החטף שאני רוצה למברט וליקח בהם יין וא"ל צא ועשה עלי כשער שבשוק אם יש לו יין מותר וא"ל אסור (פרק ג' ט"ז):

(יד) אמר לו הלוני ממנו א"ל אין לי מנה אלא הטע יש לי ונתן לו חיטף במנה וקנה זה באחד מדרכי הקניין בקנאי'ס או במשכבה ונמצא זה נתחייב לו מנה והזר ולקחים ממנה בתשעים וזה הותר גמור שהרי יכול למכור טטלתו שווה מנה בדין ועדין הם שוים ק' (לטס סחלו קודס טהור ולקמן ועמו על לי לין כלן טוס סעלמאן לינית ומוטל לכתמילה ס"ז פ"ז) אך התנה עמו שיפרע לו במעות אסור בין דא"ל תחלה הלוני מועות הוי כהערמת ריבית שהרי מסלק לו ק' ולא קיבל רק צ' ומ"מ אפי' לא בחק ריבית אין בגין ומו"יא ממן ק' בדין. ו"א דהני אבק ריבית ואין מוציאין לא מלאה למלה ולא מטלה ללה ומן מותר לסלך לו בחיטין بعد ק' אלא שאין כופן אותו לפצע כל ה' בחיטין וא"כ התנה עמו שיפרע לו בפירות י"א דאמ' לכתהלה מותר לסלקו במעות ויש אוסרין כרקלטן בדין פסק על הפירות ס"ה וכ"ז בשקנה ממנה החיטין באותו מעמד אבל אף זקפן עליו בטלוה ולאחר שעיה חור ולקח ממנה אפי' הערמת ריבית אין בגין. וא"כ התנה מתחלה שיהוור ויקנה ממנה החיטין בפחות ממה שקנה הוי כמין ריבית גמור ואפי' פרע לו פירות אסור (פרק ג' פ"ג) בד"א אמר לו תחלה הלוני מנה דנראת כהלואת מועות אבל אם אמר לו מתחלה הלוני בך ובך סאין חיטין אע"ג שהוור ומוכרו בזול מותר להנתנו עמו שיפרע במעטות כל דמי החיטין (ס"ז פ"ע) ודוקא שימוש ממנה החיטין באחד מדרכי הקני' אבל בלאיה אפי' לא פרע אה"כ בחיטין אסור אפי' אמר לי תחלה הלוני חיטפים ונם לנכוף פורע לו הנטה בפירות (ס"ז פ"ז):

(טו) נהגין להלוות זה לזה בכור להם דמתוך דבר מועט הוא לא קפדי בע אדם להדרי בזה (פרק ג' פ"ג ט"ז):

כלל כליה. דין הטעשben בית או יאדיה אם מותר הטלוה להוור להסביר ללה ודין הטעשben ע"ט שיאבל הפטירות (פי' קפ"ד ומי' קע"ג):
 (א) המלה את חכירותו ומשבנן לו בית או שדה על משך שנים הרבה ע"ט שיאבל הפטירות כל ימי המשבונא אם היא במשכנתה שהוא נהגין בסורה (ולכן נקלות מכך למסיק) שהויה כוחב לו בשעה שלאחר המשך תהווור המשבון לבעריו הנם אפי' אם השבירות שווה אלף דינר לשנה ולפי השבון הלואת אין מניע לנבות לכל שנה אלא דבר מועט מותר לכ"ע שאין זה דומה למשביר ביתו בזול כדי שילוה לו מועות דהתקה הוי הלוואה אבל הכא אין בגין הלוואה כלל אלא שמשכיר לו ביתה בזול ורשות לכל אדם למכור ולהסביר בכלל נדול ונ"ט אין בגין ריות בוראי שהרי אפשר שהשדה לא יעשה פירות והביה יכול אונ' ישרף ולא מבעיא כשיין הלוואה יכול לסלקו תוך הזמן אלא אפי' אך מתנה הלוואה שכשיה לא לו מניות ייכה לו עבר כל שנה כפי' שניע לחשבון והטוהר יהויר לו ודומה להלוואה אפי' מותר בין ישאן כה ביד הטלוה לנבות טחובו כלום וא"כ אין בגין הלוואה אלא שנירות (פי' קע"ג פ"ג ט"ז):

(ב) ואmens המנגן כהפטיקים להתריך אפי' אונ' כמשבנה דסורה אלא במתכנת' בנכיתא כגון ישאן המלה רוצה להלוות לו בזמן ארוך אלא לאיזה שנים ויטיבנה לו מן החוב דבר קצוב אפי' דבר מועט לשנה ואפי' שהלוואה יכול לסלקו בכלל וזנן מותר בין ישאננה לו מן החוב והוי בקנה ממן הפטירות בין יהה או לא ואפי' אם נס ביר המלה לנבות הובנו (ס"ז פ"ז) בין שעב"פ מנה לו بعد כל שנה דבר קצוב אונ' אלא כשירות ומותר אבל אם אין מנה לו אם יובל הלוואה לסלקו בכלל

חכמת הלכות רבית כלל קליה שער משפטין צדק אדם 343

בכל זמן י"א דהוי ר"ק ואם אין יכול לסלוק עד כלות זמן ההלואה כיון שאין כאן ריווח ידוע כמו שכחנו דווי א"ר (ט"ז סס):

(ג) ודוקא שלא שיעבד הלוה למלוי שאר נכסיו שאם יקרה אונס באלו שטשנן לו יתיר שאר נכסיו משועבדים ע"ג שאעפ"כ רשות למלוה לנבות הובנו מישר נכסיו כיוון שהמלוה צריכה לטrhoה ולמצוא שאר נכסיה הלוה מותר אבל אם כתוב לו שדיינו שאר נכסיו משועבדים ונמצא היכף כשישרוף ויפול הבית יש לו משכן אחר אסור כיון שאין אפשר כלל שניע למלוה שום דעתך (פס נטנתה למיל וט"ז סק"י):

(ד) וזה מטלטליין וספרים ומקומות בנהב"ג שמותרין בנכיתא (פס) והלבוש אסור מטלטליין ועין לעיל כלל ק"ל לעין ספרי ומקומות בהב"ג:

(ה) מ"מ יש חילוק בין משכנתא דסורה למשכנתא בנכיתא דביסורו י"א דטור להזר ולהשבר אותה לבעל השדה ובלבך שלא התנה מתחלה על לך וגם שכבר החזיק המלה בשדה ובנכיתא אפילו שהחתה ומין רב בידו אסור דברין שהוא לולה שלו וشكיל טינה יותר ממלה שהלווה ואם השבר לבעל השדה רוב הטעקים פ"ל דהוי ר"ק. ועוד לדביסורא אם שבר אדם אחר מהמלוה מותר להשכירה לולה ואפילו לא החזיק בה כלל המלה (סימן קמ"ד קע"פ ז' צט"ז ס"ק ד') ובלבך שלא יתנה מתחלה בזות הלוה אבל בנכיתא אפילו כבר החזיק ייד לתוכה המלה כמה שנים ואה"כ השבר לאדם אחר אסור לולה לשכור אותה מזה אע"פ שלא התנה והוו א"ר ואם התנה בגין מתחלה הוא ר"ק (פס ונמיין קע"ג קע"ב קע"ב ז' וט"ז ס"ק י"כ):

(ו) הא דמשכנתא שרייא דוקא כשהשכין לו השדה בשעה שנוחן לו המעות דהוי כמבר וקונה בנסיבות אבל אם הלוה היה הייב לו מכבר ועכשו נתן לו משכנתא אפילו בנכיתא אסור דברין דעתן לו בתורת משכון אין בגין דבר שע"ז יקנה המלו"ז כיון שאיןנו גוחן לו בסוף ואם אמר לו החזיק בשדר ותקנה אותה בחזקה להוות קט"ז לך לפירותי והוא החזיק בגין מותר אם הוא בנכיתא וכ"ש דסורה (קע"ג קע"ב ג' למ"ה וע"ז ס"ק ט'):

(ז) אבל מותר למכור שדהו לאחריו ולהתנות עמו שיטכרנו לו אח"כ וכן למכור ביתו ולהתנות עמו שישכרנו אח"כ דברין שהוא מכירה באמצעות אין בגין ריבית בשום עניין ובלבך שייחס בו הקונה תחלת כדין דאל"כ בגין מכור אלא הלואה (קמ"ד קע"ב ג' צט"ז):

(ח) הלואה על שדהו ואם לו אם לא התן לי טכאנ ועד נ' שנים הרי הוא שליל ולא אמר מעכשיז (ולס"ט חמ"ג מעכטיז מגול כלל ק"מ) בעניין שאין המקה קיים (כימולכ נמ"ט ס"י צ"ז ס"י) תוק נ' שנים לא אכל הפירות ואם אכלם הו ריבית קצוצה ור"א דאיינו אלא א"ר דהוי במשכנתא בלבד נכיתא אבל מה שאכל אחר נ' שנים אכל בוגול ומה שהניחו לאכול מפני שהיה סבור שנחלטה לו והויה מחלוקת בגין מה שאכל תוק נ' שנים לא היה טיעות שהרי בידו וברשותו היה לחזור המעות למלות ואם לא החויר ש"ט דטħħel ולכז בגין לא הויל אנק ריבית (קע"פ ד'):

(ט) בכל מקום דהמשכנתא הו א"ר אם בא הלוה לנכות למלות הפירות שאבל כפי הובנו ע"ג דיל' שעזה לא נקרא שמויצאין ממנו וב"ש אכל טפי טשייער החוב לא מנכין לי דהואיל והמשכנתא הו מתחלה ברשות המלה שלוה עלייז אלו מנכין לו אפילו מהובנו הו באלו מוציאין הא"ר פמנו בדינין מידו אם אמר לו (ו"ט צט"ז וו"ט מה טלק צט"ז) לא בעינה דתיכול פירות בריבית אפילו הו באחדא דלא מסלקי טהkokת בין הרשונים י"א דראע"ג דא"א לסלק אותו לנברין כיון דהו באחרא דלא מסלקי ט"ט ב"ד שעין דמי יכול פורי והוא אובל בשוטא ור"א דלא מנכין לי כיון שהוא קודם זמן הסילוק והו ספיקא דדין והטבעה (קע"ג ס"ז ס"ק י"ז) אבל באחרא דمسلקי אפילו בתוך הזמן או באחרא דלא מסלקי אלא שהוא לאחר זמן מנכין לו פירות שאבל כיון שהה עלייז שלא יאבל בוגול (קע"ג קע"ב קע"ב ט') ובנכיתא ושלים ומנא זה אובל לאחר זמן בגין נכיתא כמו שהוא אובל תחלת שעזה מותרת ע"ג שלא ב"כ לא יכול בגין נכיתא כיון שהמשך זו בידי ט"ט

344 הכנת הלכות בבית כלל קליה קליז שער משפטן צדק אדם

מ"ט אם אמל' אשרה ואיתיה זוי אם אמל' אה"ב אפילו באחרא דלא מסלקי מנכין בפירות שאכל אה"ב (פס ט"נ כ"ק י"ז):

(י) הטלה להבירו ומישנן לו בית או שדה ואמר לו ע"ט בן אני מלאה לך שאמ תמכרנה לא המברנה אלא לי בכך וכן בדמי שוויון מותר אמל' אם אמר אל המברנה אלא לי בכך וכן והוא שוה יותר אסור שהרי מוחל גני' בשבי' מעתו'. מ"ט יש להחמיר לכתלה שלא אמר כלל בכך בכך וכן דכיוון שפוסק עמו דתים ידועים הוא אבק ריבית דהוי צד או בריבית אלא יאסר חמכרים לי בדטי' שווין (קע"ג קעיף ד' וגמ"ק ק"ק כ"ט וכ"ט ולתקוניליס נל הל' ניליג'ת מס'ת סי' כ"ק):

(יא) החמקנן בדרך היותר הנוכר ואדריכין לסליק מס טן הקרקע אם מסלקין טעו' מותר ללה לסליק המס אע"פ שהטלוה אובל הפירוט שהרי נוף הקרקע הוא של להה אבל כשהטס מושל על דפיירות בנון שהשר נופל עישוד חבואה וכיוצא בו אסור ללה לסליק לאדון מכיסו שהרי פירות הקרקע לא היה יכול למישנן או למוכר מה שישין להשר ונמצאו כשה פורע בשבי' המלה נתן ריבית למלה (קעיף ו' ט"נ כ"ק נ"ז):

(יב) במשכנתה זו אם נתן המלה ללה דבר מועט בכל שנה בשבי' שיקבל עליו המלה כל אהריו הקרקע אפילו מנפילה או שריפה י"א שהוא אסור להרי' לינא קרוב להפקד כלל לטלוה בהאי' משכנתה ובשביל אותו דבר מועט לא מקרי קרוב להפסד אמל' אם התנה עמי' להת לו דבר מועט לשנה בשבי' איזה תיקון שיוצרך בניה בנון שבירות קורה וכיוצא בהו' שרוי' דאחי' נישאר על המלה אהריו' נפליה או שריפה. וכל משכנתה נפדי' להצעין שאם בא המלה להזר לו קצת מעות' תוך הומן' צריך לקבל בטקצת פריען מינו ע"ג שמביא לו קצת המעות המלה אובל כל הפירוט עד שתן מותר המטה רכולא משכנתה אישתעכידא לי' לכולא מלה ואנו רואין המטה שננתן כאלו' הם פקדון בידו עד שייפרע הכל (ס"ד ק"ק כ"ג). ומשכנתה שנעשית סתם ולא התנה זה עם זה כלום אם דסורה או בנכיתא הולcin' אחר מנהג אותן העיר וכן בעניין אם יוכל לסליק או לא הכל' כמנהג העיר ועיין ש"ד (קעיף ג'):

(יג) מי שיש לו הורבה ורוצה לבנותה ואומר להבירו בנה הורבתו ודור בה ונכח לי' בכל שנה דבר קצוב עד שיכלו' דט' החזאה אפילו אם שווה נ' זוהבים לשנה והוא אינו חשוב אלא זהב א', מותר שזה דומה למשכנתה דסורה:

(ד) רואבן השכין ביהו על שטען אצל לוי ושמעון שתק ולוי דר בבית זה בטה' שנים טפנ' שהיה היושב שהוא ביהו של רואבן ודור בה' בגביה' ובאחד מדרכיו ההיתר שכתבנו ואה'ב תבע שטען את לוי והוציא הבית מיד לו הוציא לו לשלם לו נס השכירות טבל' הוותן' שדר בו ממען שהיה קימא לאנרא ונברא דעתיך למינך וכה'ג' צריך רואבן לשלם לו ללי' הכל' חקן' ונם כל' שעבודת הבית שנtan' לישעון ואין בו ממשום ריבית שמה' שטעון' לו אין מוסף לו' בישבי' הטענתה רק بعد השכירות שננתן הוא נתן לו מהמת' ישטב' לו דירת הבית לדור בתוכו بعد הגביה' שמנכה לו ונמצא עכשיז' שאין דירת הבית שלו' והמושב' דבר שאינו שלו' הרי' הוא חייב באחריותו ואף כי אויל' גני' הא' הוא כאלו' קיבל עליו אהריות המקח בכל מה שהוא (קעפי ו'). דין המלה על המטבח ותוספו על משקלו באיזה מטבח ישלם מכוון בש"ע סי' קמ"ה:

כלל קליז. דין ריבית שע"י שבירות ומלאה (ס"י קפ"ז):

(א) כבר בתבנו בכלל קל"א ס"י ט"ז אסור לטלוה ליתנות טלה' אפילו בדבר שוה נהנה וזה לא חסר. ולכון הטלה' את הבירו לא ידור בחיציו הנם ולא ישוכר ממן' בפחות אפילו הוא חצר שאין עוטר להשכיר ונמצא שהלה' אינו חפר כלום וגם המלה אין דרכו לשוכר דירה' ונמצא שאינו לוכה כלום אסור בין דהי' דבר של פרהטיא ודוקא שהמלוה רוצה ליכנס עכשיז' בחצר זה אבל אם היה דר בו כבר וזה לא אמר צא או שבדייעך נכנס ודר בו לאחר הלואה אם ידוע שהחצר אינו עומדת להשכיר והוא בעניין שאם לא להו' לא היה חייב להת לו שכר מהמת' שדר בו באופן שתתבאר בה"ט סי' שט"ג ט"ז ו"ה אפ"י אם המלה דרכו לשוכר בינו'

חכמת הלכות רבית כלל קל"ו שער משפטי צדק ארם 345

כיוון שהוא לא חפר א"צ לצאת ממנה אפילו לצאת ידי שעטים (ולכל מג"ס נגолос כי היל וילין נקמוציא לס דה נלטט יט) אבל אם החצר עומדת להשכיר הרי א"ר לכ"ע ואם אמר לו דור בהצרי בשכר הלואה אף לא קיימת لأنרא הוא ר"ק דעתך אמר לו בשכר טעותך הוא באלו השכירות הנם ע"פ שלא תלוני اي קיימת لأنרא אשר בשכר הלואה דיל' דהיך דור בהצרי הינם ע"פ שלא תלוני اي קיימת لأنרא הוי ר"ק ואיש לא קיימת لأنרא הוא א"ר ולהרבה פוסקים לעולם הוי ר"ק כיוון שהנתנה עמו כן בשעת הלואה (ס"ז סק"ו) ואם הלוחה ואח"ז תבע לו חובו והרchip לו זמן ואיל דור בהצרי תלייה בפלונחה אם הוי ר"ק או א"ר ונתבאר לעיל כלל קל"א (ס"ז, ס"י קמ"ז, ולענין לס לילין נס ליליס ע"ט ובצ"ק סק"ט):

(ב) מלמד שהלהוה מעות לבעה"ב ונוגם לומד עם בן בעה"ב והנתנה עמו שיתן הוצאות הוי לי כהלוני ודור בהצרי אסור כיון שהנתנה עמו בשעת הלואה ע"ג דבלא"ה היה נתן לו הוצאות אלו מהמת שЛОמר עם בנו א"ה אסור אבל אם הלווה לו סתם ואה"ב שבר אותו לטעוד עם בנו ולהת לוי מזונות בע"ד שכירות הלימוד ב' הלבוש דטוהר שבן דרך בעה"ב להנתנה לטעוד ובשעת הלואה לא ההנה עמו כלום (ס"י קמ"ו):

(ג) אסור לומר להבירו עשה עמי מלאכה היום ששווה דינר ואני אעשה עמק בשבוע אחד מלאכה ששווה ב' אג' מלאכה שהיא יותר כבדה ואפילו לעישות עמו באיתה מלאכה אלא שיהיה בזמן שהיא יותר כבדה כנון שעכשו הארץ לחת ובאותו זמן תה' יבישה וכל ביזוא בות אבל בשתי המלאכות שווין ובזמן שווה מותר (ס"י קמ' קע"ט וקמ' קע"ו קע"ז וענין כלל קל"ה ס"י י"ד ולענין סלמה):

(ד) היה המלאה בעל מלאכה והנתנה עם הלווה שביל מלאכה שתבא לידי יתן אותה למלואה ויתן לו בזוקר משער הקצב או שהלווה בעל מלאכה והנתנה עמו המלאה שיעשה לו מלאכתו בזול משער הקצב הוי ר"ק ואם התנו שיעשה בשווי וא"ב אין כאן אלא טובת הנאה שצורך שיתן המלאה דוקא לו תלייה בפלונחה דלעיל כלל קל"א ס"ג' אם טובת הנאה מזמן הוי ר"ק ולמ"ד דאיינו מזמן הוי א"ר וכן הדין בכל טובת הנאה וא"י לא התנו מתחלה אם איינו רגיל בלאה אסור ואם בלא"ה כ"א מהזק טובה להבירו מותר (קמ' קע"י כ"ג):

(ה) אסור להשכיר מעותיו שיאמר לו אשכיר לך דינין בדין להודש דעתך דמלואה להוצאה נתן וא"כ תיכף הוי הלואה נבי' אבל אם שוכר להتلמד בהן או להראות אותן לבני אדם שהוא עשיר ומהוירם לו בעין מותר (לטס סולימן לטע"פ טגלו לידו לוטן עלמן לקסו) וככלבר שלא יהיב עצמו בהן אלא בשאר שוכר שיהא הייב בנבנה ובבירה ו Abedה ומפור מאונסין אבל אם קיבל עליו אפילו אונסין יצא מכלל שוכר ונעשה מלואה ואסוד ואם קיבל עלי השכיר כל האחריות אפילו מאונסין יש מתירין אפילו השכיר להוציאן אבל אם קיבל עלי רק גניבה ובבדה ולא אונסין או להיפך והשכיר להוציאן הוי א"ר ואם לא קיבל עלי אחריות כלל הוי ר"ק (ס"י קע"ו קע"ל):

(ו) מותר להשכיר כלים אפילו נתן לו רשות למכרם ולעשות בהם כל הפענו רק שלבסוף יהיר לו כלי אחד כוה דין כאן הלוואה (קע"ז):

(ז) מותר להשכיר כלי ולकצוב דמיון מיד ולהנתנו שיקבל עליו השוכר להתחייב באונסין שהרי מותר לשוכר להתחייב א"ע להיות כושאן וא"ג שם אהן בדים וחיב בכל אונסין וא"כ היל' כהלואה והשכיר שנוטל מהוי כריכית א"ה שרי כיון שאינו מתחייב בדים א"כ ישבר וכל זמן שהוא בעין הוא מחזרו כתו שהוא ועוד שעת שבירה הוא ברשות המשכיר לו לאו ונמ' הוא נפתת ע"י שטמשין בו ואם חזיריו בעין הרי מפסיד בעל הכלים וא"כ מה שנוטל אינו אלא שכירות ולא נשכחה משלם וכי מה ישווה בשעת השכירה (קע"פ נ') ולפ"ז כלי כספו והוב שאיינו נפתת אסור אם מקבל עלי אונסין אבל י"א הטעם כיון שיש לו רשות להחוירה כשהיא בעין והוא ברשות הבעלים ליזקראי וולא מותר (עין צנ"י):

(ח) מותר לשוכר פרה ולשומה בדים כנון שיאמר הרי פרח שותה ל' וחובים אם תמות אשלה לך וכל זמן שהיא אצלי אתה לך לך וכך חדש בשכירות מותר ואני דומה למקבל בהמות שאם יטוהר ישלם וכל זמן שהם אצלו מהליך הניות והולדות

346 חכמת הלוות ריבית כלל קל"ז כל"ז שער משפטן צדק אדם

והולדות דאסור כתו שנתבאר לךן כלל קמ"ב סימן א' דחטם איתו עוישה בהס
מלאה שיבחרישו מהמתן; ואעפ"כ מקבל אחריו מעה אבל הכא שעונשה בה מלאכה
ומכחישה שפיר יכול לקבל אחריות עליו וכן היא ברשות הבעלים לעניין יוקרא
וחולא עד שעת מיתה ומידו י"א דאי' לא לשלם אלא מה שזו בשעת מיתה שהרי
לענין כחש וחולא היה ברשות הבעלים (קע"ד):

(ט) הטעניר שדה להבדין כי סאין לשנה ואמר לו תן לי ר' זהו שאוציא על
השדה זובלת יותר וביצא בו ואני אתן לך י"ב סאין לשנה מותר שע"י שיזבלנה
יהה שווה י"ב סאין לשנה וכן אם השניר לו הנות או ספינה כי דינרין לשנה
ואיל תן לי ר' זהו ואצידינה ואייפנה או עשה לי כל תשטייש יותר ועלה לך
י"ב דינרין בכל שנה מותר בין רטוציא המעות בנוף הספינה או החנות שע"ז
הוא שווה יותר אבל אם אי' תן לי ר' זהו כדי להתחעס בתם בחנות בסחרה ואני
איסוף לך שכירות אסור (קע"ס):

(ט') מותר להרכות בישבר קרקע כיצד השניר לו את החזר ואמר לו קודם
שהחויק בו אם מעכשי אתה נתן לי הרי היא לך כי סלעים לשנה ואם תן שבר
החדש בהודש הרי היא בסלע לחודש ה"ז מותר לפיה ששכירות אינה משלטת אלא
לבסוף וא"כ באמת זה לא נהיב לו כלום לשלם עכשו אלא שמויל נבי' וכוחל
לו מדמי השכירות הראי אבל אם כבר החויק בו או בשטר ושכרו כי סלעים
לשנה מעכשו אסור לוטר לך תן לי בכל חדש סלע ומאתין לך המעות דהוי
אנר נטר וב"ש אם כבר נתחייב לו השכירות ונוטן לך דבר בהחנת המעות דאסור
(ועיין גע"ז ל"ק וגינקס"כ מתקפק צוז כיוון טליינו ע"י סלום) וכן לדבוקות
ההמנגה לעולם לסלק השכירות מתחלה ואף" בשוכר סתם רדרעת' דמנגנא שבר
אי' תיכף בשחביר לו נתחייב לו כבר ולכון אי' לסלק לו بعد העבר כפי התנאי
וניל' שיכולין לבטל השכירות ואו ישניר לו לחודש כך וכך ולא יתרה עמו אם
לשנה בכך ואס להודש בכך כיון שהמנגה לעולם לשלם תחלה (ק"י קע"ז סע"ו ר):
(יא) השוכר את הפועל בימות ההורף לעשות עמו מלאכה ביום הקיץ בדין
ליום ומקדים לו שברז מעה ושברז שווה ביום הקיץ יותר מדינר אלא שטולול
בו בשבייל הקדמת המעות אסור אבל אם אמר לך עשה עמי מלאכה מהווים עד
זטן פלוני בדין ביום מותר דכיוון שבתחליל לעשות עמו מעה אין נראה בנותל
שבר מועתו (קע"מ):

טי קס"ז יתבאר לךן כלל קמ"ב:

כלל קל"ז. דין ריבית באמצעות העכו"ם (ק"י קמ"ט קמ"ט):

(א) ישראל שהייב מעת לעכו"ם בין בריבית ובין שלא בריבית וביקש להחוירם
ואמר לו הבירו חנס לי ואני עלה לו ריבית וב"ש אני עלה לך ריבית אפי' ל
כתוב היישראל השני על שם הנוי ונחנן משכנות ונם הריבית יהן להנוי אסור והוי
ר'ק שכיוון שבשעה שנחנן היישראל המעות להבירו היה עדין אחריות המעות עליו
לנטריו והוי כאלו היישראל מלאה ליישראל ע"ט שיתן ריבית לנו' דפשיטה דהוי ר'ק
דאפי' אין היישראל חייב כלום לנו' בין דבשבר הלווא' נתן ריבית ע"פ המала
הו' ר'ק (מע"ט) ועין לעיל כלל קל"ב סי' ד':

(ב) ואפי' העטידו היישראל אצל הנוי ואמר הנוי ליישראל הראשון תנם לזה
והפטר והוא יהן לי קאן וריבית אסור דכיוון דמ"ט קיבל מיד היישראל מהוי בריבית
דנראה כנחנן ריבית לנו' בשליחותו אבל ריבית נמור אין כאן דאי' נ' דין שליחות
לנו' ט' וזה מקבל בשבייל הנוי ועוד שהרי היישראל אין מהנה כלום יהן לו
אי'ת חוספת והנוי מהנה עם היישראל יהן לו ריבית (דו"פ) ואפי' אם היישראל
השני לא עשה הלוואה עם ישראל ראשון אלא שהנוי אל לקלם טишראל ראשון
אפי' הוא אסור אם נתן ריבית ליישראל הראשון (קע"ג) (ז"מ ע"ז ודס"ך לדל' כרמ"ה):

(ג) אבל אם קיבל הנוי המעות מיד היישראל הראשון נתן שני אפי' לא אמר
בהדייא ליישראל ראשון שפטור אותו דמסתבא כיון שקבלו מיר' נפטר היישראל
מותר דמסתמא אפי' אם אמר לך הנוי שיתן ריבית ליד היישראל אפי' מותר
שבшибיל הנוי מקבל אותו וכן אם העטידו אצל הנוי ואמר הנוי ליישראל הדיון
הנה

הכמת הלכות רבית כל קלין שער משפט צדק אדם 347

הנה על הקיקע או על השלחן והפטר זכין עשה ולקחן השני מותר (סעיף ג'ג') ודוקא כאשרם והפטר אבל אם לא אמר והפטר ייל דת'ק הניהם וזהו ברשותך (ט"ז וס"ז) וכן אם אמר הנוי ליתנס לישראל תב' דרכ פקדון ואח"ב דה' בידו הלואה מותר הויאל ולא יצא מאת הרាជון בתורת הלואה (פס):

(ד) עכו"ם שלוחה טעונה טיעות ישראל בראיבית וביקש להחויר ומצאו ישראל זאמר לו הנם לי ואני עולה לך או אפילו אני עולה לך בדרך שאתה מעלה לו מותר שהרי עדין האחדיות על הנוי והוי כאלו זה מהנוי (סעיף ו'):

(ה) אבל אם העטידו אצל ישראל זאמר היישראלי הראשון להנוי ליתנס לשני אפילו שהנוי נתן המועות ליד ישראל וא"ב בין דקייל דין נוי נעשה שליח וא"ב אין לומר שהנוי הוא שלוחה של ישראל אלא הנוי הוא המלאה א"ה אסור מדרבנן דוקא לקולא אמרין דין שליחות לנו אbel להומרא קייל דיש שליחות לנו מדרבנן והז הנוי שלוחה של ישראל (לעט לט"ז) אבל י"א (ל"ח) אפילו להוטרא לא אמרין שליחות לנו ולכון מותר לנמי ו אף שהעיקר בסכרא ראשונה מ"ט במקומות שנגנו להקל בו אין למחות בידם (פס) ומ"מ אף לר'ת אם היישראלי השני אומר שהוא מקבל המועות בשליחות ישראל ראשון והראשון באמת עשה אותו שליח לקבלו אסור אבל אם לא עשה אותו שליח לש' לוטר שנעשה שלוחה

שלא בדעתו (ט"ז ס"ק ט"ז):
(ו) וכ"ש נוי שהלואה מעוחז לישראל ע"כ נטה שיתן דיבית לישראל

דמיהר (סעיף ד'):
(ז) נוי שלוחה מישראל בראיבית והליך והלואה אותן לישראל אחר בראיבית בשליחות ישראל הראשון והוור ישראל א' ונוטל ריבית מצור"ס אסור מדרבנן לא מביא להבוסקים דס"ל דליהוואר יש שליחות לנו מטרבנן דאסור ואבilo למאן דס"ל דלנמי אין שליחות לנו מ"ט בין שהישראל כופה לנו ליתן לו הריבית הוא יכפה לישראל מחייב בראיבית אבל אם יש לנו משכון מישראל ב' מאין צריך לכופו אותו שהמשכון שווה כמו הקרן וזריבית גם לא עשה בשליחות ישראל לכ"ע מותר כמו שנבאר בסוג' (סעיף ס' ועמין גט"ז ס"ק י"ז) וכ"ז היבא שנעשה ללא ערמה אבל אם ישראל טורים ותולה מעותיו ביד גוי כדי שלוחה אותו לישראל

לכ"ע אסור:

(ח) וכן ישראל שאמר לנו לה לי מעות בראיבית מישראל בשם מותר להלואה לא ידע שבשביל ישראל הם הטלוה מותר ליקח הריבית אבל הלואה לדפוסקים דיש שליחות לנו להומרא נטצא עשה איסור ולהבוסקים דין שליחות כלל אין כאן איסור כלל ואבilo אם הטלוה דעת שהוא עבור ישראל מותר בדלקמן ודוקא בענין דלא מחייב בראיבית כרליעיל ס"ז ד' (סעיף ז' ט"ז ס"ק י"ח וס"ז ס"ק י"ט) ואם ישראל אמר לנו לה לי מן גוי בראיבית והליך הנוי ולוחה מישראל אפי' ידע המלאה שלצורך ישראל הוא מותר דכיזן דשני שליחות אין כאן שליחות (סעיף ח'):

(ט) עוד יש נ"ט בין אלו הדעות בגין הבא ללוחות מישראל בראיבית על משכון שידוע וניכר שהמשכנות הם של ישראל כגון בנדי ישראל וספרים למאן דס"ל דיש שליחות אסור להזהה עליו בדלקמן אבל למאן דס"ל דין שליחות מותר ליתן לכתהלה משכנות לנו אפי' לעבדו ושבהתו למשכנים אצל ישראל אפי' ספרים והמלוה טכירן שהם של ישראל ואבilo אם אח"ב היישראלי סודה בעצמו המשכון שרי מיהו אם אין הטלוה רוצה ליתנס לישראל זה שרוצה לפdetן הרשות בידו שהרי אין לו עסק רק עם הנוי ולכון ארך נ"כ בתחלה שהיה המשכון שווה ננד מעותיו כדי שלא יהיה לו עסק עם הלואה וכבר כתבנו דין למזהות ביד הנוהגים יותר כedula זו ולכ"ע אם כבר הלואה הישראלית ולא ידע שהם משכנות של ישראל מותר להמלוה ליקח הריבית אפי' אם בא ישראל זאמר דמשכנות הם של והוא נזון לו הריבית שהיב הנוי (לט' יט'ינו קמלוס רימקמל נט' טניך סיתיל וחייב ליפולח (ט"ז ס"ק כ') ולפ"ז היל' לטעט טכ' סט' ע' דעתך נט' יוכן נקניא כ' נט' יוכנו לטעט טלנו מעות עלטן צאנטן סמנוש גוי מז' ונתן ליטלט כי יוכן נומל טלנו עכטס לעלנו וממעותיו הלוה לו חכל לפ' דצלי סט' סט' טפ' ליט' חט' ליט' טט' סט' טט' זט' יוז טן גוי מידינו מעת קדמת קיימת מנטה ערד טנטן לטטילט טט' טט' סט' טט'

348 חכמת הלוות רבית כלל קליז שער משפטן צדק אדם

דועי פליטו מילמן לו) דאמירין מחתמא הקנה היישראלי הוא משכנות אלו לנוינו קנאם במשיבתנו וכל מה שנוטן היישראלי הכל הוא בשכיל הנוי אלאadam ידע אסור לบทלה להלוות עז' לרעת המהטדרים שמא לא הקנה אותם וא"י אם אין בודאי אם הם ספרים וביצא בו שניכר שהם של ישראל מבוער הדבר שיקח ריבית הויאל דידע מההלהה שהש של ישראל (קע"ט):

(ג) ולפ"ז אם ישראל היה חייב לנוינו ולא רצה לפניו ומשכן אותו בע"ב של ישראל והליך הנוי ולוה מיישראלי אחד על אלו משכנות אם ישראל זה יודע שהם משכנות של ישראל ואדריות החוב והריבית הוא על המשכון אם בא היישראלי לפדותו מיישראלי וזה אסור להמחרין דה"ל כשלוחו ואסור ליקח הריבית מן היישראלי שהרי בודאי לא הקנה היישראלי לנוינו המשכנות שהרי משכנו בע"ב אבל להמקילין יותר (ס"ז פ"ק ס"ז וע"מ סס ולו"ל מיסקו נל"ט) ואם אהירות החוב והריבית אינה על המשכון בלבד אלא גם על הנוי או שהישראל המשוכן לא ידע שהנוינו רוצה המשוכן אותו ביד ישראל לכ"ע מותר ליקח הריבית מיישראלי שהרי אין כאן צד שליחות (קע"י) ודוקא בענין זה שההלוואה היא לצורך ישראל או שמשכן אותו בע"ב דלא"ט ליבור שהקנה לנוינו אבל ישראל שליה טני בראיבית על משכון ואה"ז נוצרן הגוי למעות ולוה על משכון זה מיישראלי אע"פ שהוא יודע שהם משכנות של ישראל מוחר להזה להלוות עליו וליטול הריבית מיד ישראל ראשונ שבל מה שנוטל הוא רק בשבייל הנוי ואין שום עסק לישראל זה עם ישראל אלא עם הנוי (קע"ט ונס"ז סס פ"ק כ"ז פ"ז) ויש אופרין גם בווא"כ אמר ישראל בעל המשכון לנוינו קנה מעבישי המשכון אם לא אין לך מותר ליום פלוני (סס):

(יא) יישראלי שהייב לנוינו חוב על ריבית והנוינו לוה מיישראלי ונם נתנו בטחון שטר של ישראל זה שהייב לו אם הנוי קיבל הריבית מיישראלי ונתן ליישראלי כו"ה אבל ישראל מחיי כריבית ומהו מה שבבר עליה הריבית ביד הנוי ומשכן הנוי ריבית זו לישראלathy מחר לכהלה אך מה שעולה מזמן שמשכן לישראל אסור ואם הנוי הקנה החוב לנמרי להישראל והנוינו מסולק ממנה לנמרי אסור לישראל לקבל אף מעביזים הריבית שיעליה מואהו זטן שהקנה לי (קע"ט זט"ז פ"ק י"ג וסנקט"כ חולק דעתם קטע ק"ט קד"י קדין מסכו סל יסכל ניד נוי סכ"ט זט"ע נגידין גדרני סט"ז לו דעתם קטע ק"ט קדיניל ה"ב קדום למסוף סכ"י ד"ט נכי טעם סע"ז סע"י כי דהפילו למוקדים עכ"פ סליגית סהים עלי מכך טקליל מיניהם ע"ז והניין כדורי קט"ז וע' גתשו לי"ט טכנייל ה"ב קלוד למסוף סכ"י ד"ט נכי טעם ליטול למוטלופט ע"ז) ומ"ט אם הנוי הקנה החוב לישראל הב' בדיניהם ולא בדיןינו אין הנוי יכול להזרר מיישראלי ראייזן אף" הקנה לו החוב להלוותן מותר ליטול מהעכו"ם נס לש"ך (ס"ז סס נקס"כ):

(יב) יישראלי שהשאל משכנו לנוינו להוות עליו בריבית לעצמו ומשכן הנוי אף" ידע היישראלי דהמשכנות הם של ישראל מוחר לישראל להלוות עליו בריבית וא"פ" הילך לו הנוי ופודע הישראל בעל המשכון קרין וריבית מיותר דהא הישראל הקנה המשכנות לנוינו וקנאמ במשיבת (קע"י י"ח ונס"ז) אבל לא יכול לזבוח לנוינו משכון עז' אחד שלוה בו מעות מיישראלי בריבית בשבייל נוי למ"ז אין זכיה לנוינו אבל אם הנוי השואל אומר ליש-אל המשאל לו המשכון תנתנו לך נוי שלוה לע"ו ישראל בריבית ותיכף בשתמסרנו לך אני חייב לך להחזיר המשכון מוחר (ס"ז פ"ק כ"ט):

(יג) אם הנוי הזה ששאל משכנות מיישראלי אין רוצה לפרדoot המשכון ולהזיר לבually ובא ישראל המשאל רוצה לפרדoot אם הנוי הוא אנם ואני יכול לכוף אותו לפרדoot אין המלה יכול לומר להשתאל לאו בע"דידי אתה אלא צריך ליתן לו לפרדoot משכנו דהוי העכו"ם כנולן ומהו אם הוא אנם ואילו בא לפרדoot הדה המלה צריך ליתן לו بلا ריבית צריך ליתן להת נ"כ לבעל המשכון بلا ריבית (קע"י י"ט) ומהו אם בשעת ההלוואה לא היה אנם אלא שעכשו ארבעה צריך ליתן לו הריבית שעולה עד אותה שעה (ע"ז פ"ק כ"ז) אבל אם אין הנוי אנם ויכול בעל המשכון לכוף לנוינו לפרדoot יכול המלה לומר להשתאל לאו בע"דידי אתה (סס נלמ"ח)

חכמת הלכות ריבית כלל קל"ו שער משפטי עדק אדם 349

כלמ"ה) ומיהו אם השאי לו רק לטשין לפ' שעה ומשבון לומן נ"כ הוי כנולן וצריך ליתן לישראל לפוזחו (ס"ז ס"ק ל"ה ונ"ק כ"ד):

(יד) נוי שהשכין משכון לישראל וחזר ובקרו לישראל אחר כשבא לישראל לפדרותו אף' שעה זטן לפדרותו אריך ליתן למלה קרן וריבית (פס נלמ"ה): (טו) ישראל שהולה לנוו' בריבית על משכון ואח"כ אטר הגוי למלה שיתן המשכון לרואנן למוכר וכן עשה וראיבן עיבב הטעות בידו אחר מכירת המשכון והטלוה חובע ריבית עה שביא מעותיו לירוי והגוי אין רוצה ליתן יותר מעוד שעת מכירת בעניין שהגוי כופה לרואנן שישליך הטוחר יכול המלה ליטול כל הריבית מהגוי שחרי אין למלה שום ערך עם רואנן ומאי נפקא לייה למלה טינה אם הגוי יכוף לרואנן שופרע להגוי או לא (קעיף י"ג):

(טו). נוי שאמר לישראל לוה ל' מעות בריבית בישראל על משכוני או אפילו שלא משכון אלא שהשליח הודיע ללהולה שעוזר לצורך נוי פלוני (ס"ז ס"ק ל"ד) ואין אחריות הלהולה כלל על השליח אלא על הגוי מותר למלה ליקח הריבית מיד ישראל השליח דאע"ג דאין שליחות לנוו' נמצא אין זה שלוה מ"ט מותר דאמירין שהיא שליח של המלה לדוחיק המעות לנוו' ולהביא לו משכונו ואפי' אם פדרו השליח במעותיו מותר שלא אסורה תורה אלא ריבית הכא מיד לוה למלה וכאן הלהולה הוא נוי והישראל אינו אלא שליח בעמא (ונעין לנויל כלל קל"ג ס"י ו') ולכתהלה צריך המלה לומר להשליח אתה תהיה שלוחך להביא לי המשכון מן הגוי באזרחותי ולהוליך לו המעות באחריותי וכן אין מאטינו יאמר בר בלבנו וא"צ המעות ולהזיר לו המשכון והבל באחריותי ואם אין מאטינו יאמר בר בלבנו ולא להודיעו או שיתנה עמו שלא יהא נאמן לומר נאמן או נאבר אלא בעדים ואם הישראל הביא המשכון מטהילה לישראל שלא שליחות הישראלי א"צ הישראל לקלבל עליו אלא אחריות המעות ואם לא אמר לו כן מ"מ אם זה הישראל נתן לו טרעה הריבית או שיש משכון ת"י מותר לוה ליטול הריבית דמסתמא דעתו להיתירה שהיה שליח המלה (驥 מס לינו רונס ליטן לו לינו יכול נכוו מס מין לו מוכן) ואם אמר לו זהו טכון של נוי אפי' אם באמת אין אלא שווה מודה שהוא של נוי הודהה בע"ד כמה עדים אבל לא מהני שיאמר אני מוכח לך משכון זה וזה כהם תחת הגוי דין וכי לעכו"ס בدلעיל סי' י"ב (ס"ז ס"ק ל"ז) ואפי' יחוור זה וכופר ואמר שלא זיכרו לו ישבע המלה שכן אמר לו זא"צ להזיר המשכון עד שיפרע לו הריבית וכן אם אמר לו בשעת פריה לא אמרתי לך האמת תהלה אלא של הוה יאמר המלה אין מאטינך אלא לדבריך הראשונים אני מאטין אבל חושש אני לדבריך ואני רוצה לקבל מטען הטעות וכшибא הגוי ויתן לי המעות אהן לו משכונו (ולס יט סכמנס ציניים עיין צמי' קפ"ח קע"י י"ג וגט"ך מ"ק ל"ח ל"ט מ' ס"ס ע"ז ע"ט) וככלא הואadam הלהומה מבחיש למלה עריך המלה לישבע אבל אם אין מבחישו אלא שאומר לו לא אמרתי לך האמת א"צ הצלחה לישבע אלא שאומר לדבריך הראשונים אני מאטין (ס"ז ס"ק ל"ק) ומ"מ אם נודע למלה באמת שבן הוא בדבריו אע"פ שאין ביד ב"ד לנפו - שלא ליקח הריבית שאומר שאינו מאטין לשום אדם (לפילו לנויס לדעת ס"ע דסודמת צנ"ד כמלח עדיס לוגן הס"ז כי צפס לט"ל לעדים נלהניים עיין ס"ק מ' מ"ט מס' לוי ליקם סליינט כיוון סידוע לו טהור טל' יסלהל ומיען סלוס טהור מעליים צום גלומות צפס גוין) ואומר שלי הוא נקרא רשות ואם אין בידו משכון אלא שנחן לו טעות להלהות לנוו' בריבית ואמר לעצמי לקהתי הלהוה נאמן שלצורך עצמו ליקחה ולא לוה לנוו' ונקרא רשות (עיין ס"ז ס"ק מ"ס וצט"ז ס"ק י"ט וצנקס"כ) (ס"ע י"ג):

(יז) ישראל שהולה מה שקבע עם הגוי וקצב עם הגוי על הריבית בזקוק ועם המלה קצב בפחות זכה הלהוה ומה שקבע עם הגוי יותר ממה שקבע עם הישראל (ולס קלט עם הנלוות ציקל וסנווי לינו כוונת נפלען מס מוכיל לו טס סגוי מתלה ומכלו מ"ט נסנס סלום מכיסו) שאם אין מוכיד לו טס נוי אין המלה עריך להאמן להלהה בدلיקן סי' י"ט (ס"ז ס"ק מ"ט ונ"ס צט"ז ס"ק י"ט וצט"ך ס"ק י"ט):

(יח) אע"ג דישראל מותר להיות שליח מן הגוי ללולות בישראל הבירור דוקא כשהיאตร שהיא לוה לצורך נוי והגוי יפרע קרן וריבית אבל אם הישראל אמר לו שהיא

- 350 - חכמת הלכות רבית כלל קלין שער משפטי צדק ארכם

שהוא יפרע הקרן והריבית נמצאת סמיכת היישראלי על ישראל הבהיר אע"פ שיודע שלוה בשביל נוי ט"מ הוא בישראל המלה לישראל והוא חזר ולו לה נוי וקרוב לדבר לר'ך ואמנם אם המשכון טוב כ"כ להלחות עליו סך ההלואה שידא שותה קרן וריבית שניע עליו אפילו יעמוד ומן ארוך דאו סמיכת המלה על המשכון נהגין להתר אבל אם המשכון אינו טוב כ"כ צרך היישראלי ליתן להללה שט"ה ע"צ יותר לבטחון. ומ"ט אפילו המשכון טוב יש ליזהר בדבר שלא יאמר היישראלי שהוא יפרע קרן וריבית (ט"ז פ"ק י"ט):

(יט) אם בא השליה לפדות המשכון והמלוה מרווחה בזה מותר לקבל מטען הריבית אבל אם פודה השליה משלו هو רמות שחרי מתחלה ע"מ בן הלוחה שידא המשכון בידו עד שיפדרה הנוי ולכז אב אין השליה רוצה לפדותו אין המלה יכול לכופו לפדו כיוון שלא לזה לצרכו אלא לצורך הנוי מ"ט היב הוא להעמידו אצל הנוי (כע"פ י"ל) ואם המשכון רוצה למכור המשכון והשליח אומר שלא ימכור שהוא ירא מהעכו"ם א"צ להוש לדבורי כי אין למלה עם הנוי כלום ואם ירא ציל עצמו ויפדה המשכון. ודוקא בסתם אבל אם אמר המלה אתה תהיה שלוחי כדלעיל ס"ט פשיטה דיווכח השליה לומר למלה אל תמכרו וכן אם לא הביא המשכון עמו אלא שלוחו הנוי להביא לו מעות ואה"כ יתן לו משכונו דאו לא היה אחריות המשכון מעולם על השליה רק השליה היה שלוחו של ישראל כדלעיל יכול השליה לומר אל תמכרנו שתזקנינו ואם מכרו ובא השליה לידי חזק מוח חייב המלה לפאותו (כע"פ ט"ז ט"ז פ"ק י"ט):

(כ) ישראל שאמר לחבירו טול מעות הללו ולו להוות אותם לנוי בריבית אם אחריות המעוטה על השליה בהולכה או בהבא או שאמר לו השליה כל זטן שאין הנוי פורע הקרן אני נתן לך ריבית (ט"ז פ"ק י"ט) נמצא שאחריות המעוטה עליו אסור ליקח הריבית מיד השליה או מיד שלוחו של שליח אף"יطاה דכיוון שמקבל עליו אחריות יותר מאשר שלוחים הוא אבל הוא לה מישראל והוא מלוה לנוי ואם לא קיבל עליו אחריות רק כשאר שלוחים אם שומר הנם כשומר הנם ואם שומר שבר כשכיר מותר (כע"פ ט"ז):

(כא) ישראל שאמר להבירו להו לי מעות מהעכו"ם בריבית אם נתן לו משכון והמשכון טוב בוגר החוב והריבית דמסתआ הנוי סומך רק על המשכון ואין לו שום חביעה על השליה מדין להו מותר לשולח ליקח הריבית ולהתנו לנוי (ול"ד לדלעיל קי"ה דסתס להו ממלה טיסלאן נוילך ענשו ונוד דסכל טוינט גני עט סמסנון נבד) ואם לא נתן לו משכון אסור אה"כ אמר לו להו לי מעות מעכו"ם בריבית על שמי והנוי מאמין להו ולא על השליה (ולענין עליות עיין זכלג טהמ"ז סייען י"ז) ולענין מנהני הקהיל הלוויים לצורך הקהיל מבואר לעיל:

(כב) ישראל שהלווה לנוי על משכנות והביאו לישראל לשילה לו עליו והריבית שיעלה עד אותו יום יכח הראשון ומה שיעלה מאותו יום יכח השני אם המשכון ברשות היישראלי לגמרי כגון שבנוי אמר לו מעכשו יהיה שלך או שרואה שבduration הנוי שלא לפדותו עוד או במקום שהמנגן אחר ומן קצוב רשות למלה למוכר ובזין שהמשכון שייך לישראל ציריך שיאמר המלה לישראל השני הנוי מוכר לך כל זכות ושעבוד שיש לך על משכון זה ואין לך עסוק עטך ולא לך לך עליו ואם אה"כ נתרצה השני שישוחר הראשון ויטול המשכון מותר ליקח ממנו הקרן והריבית שללה ברשותו אבל אינו יכול לכופו להחזיר לו כיון שכבר מכר לו מכירה גמורה ונעם אסור להנתנות עמו שיזהה מהיב להחזיר לו דא"כ אין כאן מבוראה כלל כדלקמן כלל ק"ט אבל אם המשכון אינו שייך לגמרי לישראל אלא שמשוכן בידו מותר להיות להלוות עליו סתם ולהנתנות עמו שכשירצת יהויר לו המשכון דכיוון דהמשכון שייך לנוי ועיקר סמיכת היישראלי השני הוא על המשכון אה"כ הריבית שנוטל הוא נוטל רק ממשכון של הנוי (כע"פ י"ט וט"ז פ"ק י"ט) ומ"ט ראוי לכל בעל נפש שלא יתרגה עמו שמהויב להחזיר לו רק שהיה מריצון המלה השני להזר ולפדותו אם פודה ללא דעת הנוי (ט"ז ספ"ק י"ט):

(כג) במקומות דהו כמור לו המשכון של נוי יכול הראשון להלוות על המשכון יותר ממה שהלווה לו לנוי והשני יטול רק הריבית שנחתן הנוי דהו כמור לו המשכון ומה

הכמת הלכות רכית כלל קליז שער משפטי צדק אדם 351

ומה שהלוה לו יותר הוא בהנמ **בלא ריבית** (לעוס) (עיין ע"ז ס"ק כ"ד טולכי וט"ז נקס"כ נקס' ג' נקס' לסתמי וכתן טכנ קמנסן):

(כד) גם יכול הרាជון ל��צוב עם השני בפחות ממה שנוטל מן הנוי או להתנות עמו שהוא ייכה חלק בריביה בכל שבוע ואם רצחה השני שהמשוכן יהיה טונח ביד הרាជון מותר ובכלל שיקנה לו הרាជון אם הוא בעין שכחתי בס' כ"ב שדווא שיך לישראל יקנה לו ע"י אחר או בקנאי"ש בתורת מכר ואם אין אלא משוכן כמוואר שם יקנה לו בתורת משוכן וזהו אהריוות המשוכן מבאן ואילך על השני מ"מ יכול השני להתנות עם הרាជון שיזהה באחריוותו שהרי מותר לשומר חנם להיות באחריות בשואל ובודיעבד אפילו לא הקנה לו מותר דכוון דמה"ת מועות קונות והכא שאינה מבירה גנואה אלא להיתר אוקטיה אודאורייתא (פס פגנת למ"ל וט"ז ס"ק י"ח):

(כה) וכן כישלא זקה הרាជון עם הגוי קרן ורוהים אבל אם בכור זקה עליו קרן ודיבית על שנה להבא וכיוצא בו נמצא נעשה הכל קרן ביד היישראלי הרាជון בגין במשוכן או بلا משוכן ולכן לא יכול להתנות עמו שככל מה שייעלה ריבית מאותו יום יהיה שלו דחווי כאלו נותן לו מכיסו אלא ימוכר לו סתם כל המשוכן שמניע עליו כך וכן יטבור לו בפחota ובשייחור ויריצה לפירותו יקנה מטענו במעט יותר מה שנתן לו כפי ערך הריבית שעלה ברשותו ואסור להתנות עמו שייחור ויטברנו לו אלא יקנה לו החוב בקנין נמר וייחור הקונה להבטיחו שכשיהיו לו מעות יתרו ויתנו לו אבל לא בדרכ תנאי (פס זלע"ה):

(כו) וכן כשהמשוכן שווה בתוב בפי הלהואה והדיבית אבל אם אין טוב כ"ב או שיש לו שטח על הגוי ופטישא כשהוא מלאה בע"פ דא"א להקנות הוב של גוי בע"פ לא באג"ק ולא במעמד נ' ואPsiלו אם יאמר לו הגוי מוכר לך החוב של המשוכן אין כלום ולכן צריך שייאמר המלה הא' להשני הריני מוחל הוב של הגוי להני כשתהן לך כך וכך וכזה יהיה קני לך ולא אודיע זאת להני ובכל מה שאותיה מן הגוי אתה לך ולא אובה לעצמי (ט"ז כי' קע"ג ס"ק פ') או כל מה שתוציא מין הגוי היה שלך או שייאמר השני בסך זה שאתה נתן לך אתה הפטר מן הגוי ואין לך עליון כלום ובפסך זה אני קונה ממק שבל מה שאותיה מן הגוי הוא שלי אם ירצה הלווך צריך המוכר שילכו שעיניהם להגוי וייאמר הרាជון להגוי תדע שעוזב שמניע לי טעכשו שיך להבירי ואו אתה פטור מטעני כשתבכתיו שתטלך להבירי (פס נס"ע מס פכתן גס"ע הטול הפטול הגוי נס"ק וכן ר"ל כטהון לך לך וכן חי' הפטול לותו לגמili וכן פטהו נתן לך לנו קונה מיין) (סגי"ב י"ט):

(כז) נאמן הלוה לו מדר שיש לו משוכן של נוי ואין צריך להביא ראה ויזכל הפלוה להלוות לו אם לא שאינו מוחוק בכך דאו ודאי משקר ומכו"ש בשיזודע המלה שהוא שקר דאו אסור להלוות לו (פס זלע"ה):

(כח) ישראל הבא לחבירו ויאמר לו הלוינו מועות על משכנת אלו שהם של נוי ובאמת הם של נוי אלא שמטושכנים עצמם ולא ריבית או אף ריבית רק שמקבל לפרווע לו הריבית סתם בין יפרע לו הגוי או לא אף אם הגוי נתן לו ריבית והישראל נתן לו ריבית אסור דודוקא כשאמד לו משוכן זה של נוי חלה עליו כך וכך וכשבוא הגוי תקה מטענו לך וכן אמרין בסחתא נתכוון להתריא שהוא מוכר לו המשוכן אבל אם יאמר לו הלוינו מועות ריבית על אלו המשכנות שהם של נוי ודאי ר"ק הוא ישורי קצת עמו ריבית בין אם יתן הגוי ריבית או לא ומאי מהני שהיה המשוכן של נוי מאחר שהישראל נתן לו ריבית. ואע"ג דמוור לישראל להיות ערבי אחר שיש משוכן הבא שהישראל מלה תקופה לצרכו אסור. ודוקא שהמשוכן נשתקע לישראל כדעליל ס"י כ"ב אבל כשהם ברשות הגוי בכלל עניין מותר כראיתא שם ס"י כ"ב (סגי"ב י"ט ט"ז ס"ק פ"ג):

(כט) וכן אם ישראל הלוה לנוי על המשוכן ק' והובים ורוצה להישכנים ליד ישראל בחמשים וא"כ נראה לעיניהם שהוא שלו ואין כטוכו לו לנן אסור (ט"ז ס"ק י"ח ונקס"כ סס):

(ל) וכן האומר לחבירו הלוינו מועות ריבית ואני אשלה לך משוכן ע"י נוי והגוי הביא המשוכן להמלות והוליך המועות ללוה אע"פ שהמשוכן הוא שלו תחבולת

352 חכמת הלכות רבית כלל קלז שער משפטן זדק אדם

החברילת רשותם היא זו ולא מהני כלום ולא יטול ריבית כלל והוי ר"ק (פס נט"ע) :

(לא) ישראל שהפקיד מעותיו אצל גוי והלהות אותם בריבית לישראל אם עשה שלא מודעת ישראל למצא שהם באחריות הגוי לנMRI, שאפילו אם לא יסלק היישראלי היב הגוי לסלק מוחר לה ליקח הריבית אבל אם עשה כן מודעת המפקד אע"פ שאמר לו היישראלי הילך שכרך או הילך בריווח והלהות מעותי בריבית כدلקטן כי ל"ג אם קיבל עליו הגוי כל האחריות שם לא יפרעו החובות יצרך הוא לפרווע מביסו וא"כ הגוי הוא הלהות מוחר אבל אם זה לא יפרע לו לא יצרך הנוי לפרווע אע"פ שהם באחריות הגוי כאשר שורין אף"י קיבל עליו שהיה כדין שואל לחיב כאונסים מ"מ כיוון שהם ברשות ישראל אסור לקבל הריבית והוי ר"ס (קנ"י כ"ה) :

(לב) גוי שהפקיד מעותיו ביד ישראל אם הם באחריות ישראל שם לא יפרע הלהות יצרך הוא לפרווע מביסו אסור לו להלוות בריבית ואם התחנה עמו שלוה אותו לישראל פלוני ואם לא ימצא לו נכסים או יפרע הוא מוחר דין וזה אלא בערב וכדלקמן בדין ערבות ומ"ש אם הם הינם לנMRI באחריות הגוי אע"פ שהישראל קיבל עליו אחריות אונסן בדין שורין קודם קודם ישילה אותו אבל משילוח אותו אין באחריותו כלל אלא שאם יאבדו לגוי מוחר מדינה ומ"מ אזכור משפטי מראית העין (קנ"פ כ"ג) :

(לג) ישראל שאמר לגוי הילך שכרך או פליגנא לך בריווח והלהות מעותי בריבית אensor שהם באחריות היישראלי וגוי שאמר לישראל הילך שכרך והלהות מעותי בריבית מוחר אלא שאביר משפטי טרואת העין. ואם הרנד מפורנס לרבים דאותנו בך מוחר אבל מה שמודיע עליה ולעדיהם שהם של גוי לא מהני (קנ"פ כ"ג מ"ט סס"ך ס"ק ע' וילט נמס נפקdon co' סול לטעון כתמי טקנוי לנו כתם בדין מעותיו כל גוי ניל יסלקן דלקווע נטס מעלה עין וליעוד דין לדעיל מדין זה עין געוויל) :

(לד) ובז הדין בגין שעשה לישראל אפוטרופוס על נכסיו אע"פ שלא עשו אפוטרופוס על כל נכסיו מוחר להלוות ממנו בריבית ויישראלי שעשה לגוי אפוטרופוס על נכסיו אסור להלוות טמיון ריבית והוי ר"ק וגם זה תלוי במ"י שהאחריות עליו (קנ"פ כ"ל) :

(לה) ראובן שאמר לשמעון לקחת מטמי ריבית ושמעון השיב לא לקחת או שאר טענות שביניהם אם יש שטר ביד המלוה או שהלהות רצתה להוציא מן המלוה כי מבואר בסעיף כ"ה:

(לו) ראובן משכנן משכנות של גוי אצל שמעון וליטים תבע שמעון את ראובן שיפדה אותן המשכנות אין ראובן היב לפירות המשכנות שהרי ראובן נעשה שליה של שמעון להוציא המעות לגוי ולהלוותם לו ואין עליו הברחה לפירות המשכנות או למברן כדיעיל סימן ט"ז אבל היב הוא להעמיד את שמעון אצל הגוי (קנ"פ כ"ז) :

(לו) ישראל שהשכין אצל הבירוי והמלוה נגשו לפירותו וא"ל הלהות לך ומשכנן אצל הגוי ועלי לפרווע קרן ריבית אם המשכון טוב שניי סומך עצמי רק על המשכון או שאמר לו המלוה הראשון ראה שאין אני משועבד לך כלל אלא הלואתך הוא על המשכון בלבד מוחר ואם לאו אensor ועיין לעיל סימן כ"א (קנ"י כ"ז) :

(לח) ישראל שהוא היב לגוי ושעבד לו קרקע שניתן לו כל השנה כך ריבית או שיأكل הפירות אם הלהות יכול לסלק הגוי בכל זמן שירצה אסור לישראל אחר לקנותו מן הגוי דכיון דהלהות יכול להחזיר לו מעותיו לא זכת הגוי בפירות או בריבית ולא הקנה ליישראלי השני רק קרן וא"כ כישזה יתן לו ריבית היז ר"ק אבל אם אין בידו לסלק לגוי אלא לזמן הקצוב ביןיהם הרי זכת הגוי بما שנחחייב לו הלהות לפרווע בכל שנה ולכך מוחר היישראלי לקנותו ממנו וליקח הפירות או ריבית

חכמת הלכות רביות כלל קל"ח שער משפטי צדק אדם 353

ריבית בכלל שנה מיד היישראלי הלווה דכל מה שלקה טנו בכה הנוי וכשליחותו לקחו מטנו (כעיף כ'). (ול"ע מני"ס למי"ה נקעיף י' נמס למק"ה וע"ט צפ"ז וענתק"ב):

כלל קל"ח. דין ערבות בין ישראל לנוי (ס"י ק"ע):

(א) ישראל שלוה מטעות טנו בריבית אסור ליישראלי להיות ערבות אם יכול הנוי לתוכיע את הערב תקופה שהרי הוא כאלו הנוי שלוה להערב והערב שלוה ליישראלי אבל אם מנהג הטעום שצורך לתוכיע הלווה תקופה או שהנתנה עמו כך שלא לתוכיע אותו עד שלא ימצא לנכות מן הלווה או שיזיה אלם או שיברה ונמצא שהנוי הוא המלווה ליישראלי מותר להיות ערבות והוא אידנא מסתמא ذיו כאלו קיבל עליו דעתם ערבות בכך הוא ואם עבר ונעשה ערבות סתם בטוקום האסור והווצרך ישראל: זה לפניו לנוי קרן וריבי' אם כבר ההויר היישראלי להערב אין יכול לכופו להחויר לו ד"א דעתם ערבות מותר ואני אמור אלא בערב שלוף דוח' כראיתה בס"ב' ואם לא נתן עדרין א"צ זה ליתן לו דכוון ד"א אסור הוא הטעיא מע"ה (קעיף ט' ונט"ז):

(ב) ודוקא ערבות סתם אבל ערבות שלוף דוח' דוח'ינו שאין למלה שום ערך עם הלווה רק עם העורב דזה אסור לכ"ע ודיננו כר"ק דאפשרו נתן מוציאין מידו (ע"ז וט"ז) אבל רט"א וב"ח ס"ל דגס זה אינו אלא א"ר. ולכ"ע ציריך לשלם לו כל התפסבד המנייע לו על ידו חוץ מן הריבית דלכ"ע אסור ליתן לו (טס וע"ט צע"ז ס"ק ז' דכ' דמליל צפלוגמה לס' נד ט' נליגית סוי לך לך נל' כדנען כל' ק"ל' קי"מ ט'):

(ג) וכן נוי שלוה טישראל בריבית אסור ליישראלי להיות אף' ערבות סתם א"כ החנה או שהטנה בן שכ"ז שיש ללווה לפניו ולא יהיה אלם ולא יברוח אלא שרצה לשלם לא יוכל לתוכיע הערב דאו מותר להיות ערבות ואם לא יהיה לנוי לפניו או שיזיה אלם או יברוח ויצטרך היישראלי לשלם מותר לקבל טנו קרן וריבית וניל' דבזה במקומות שנגנו לתוכיע הערב תקופה ולא החנה הוא רק דישראלי טישראל קא שקל' וכ"ט בש"ך סס"ק ב' (כעיף ז'):

(ד) וזה אסור להיות ערבות דוקא بعد הקرن והריבית אבל אם היה ערבות بعد הקrn בלבד מותר איפלו בערב שלוף דוח' דאס' את'ל דישראל הוא הלווה ומלה ליישראלי הא אין'ו מקבל מן היישראלי אלא הקrn ואף שהנוי נתן הריבית ה'ז כאמר להביו הילך זו והלווה לפלוני או הלווי ופלוני יתן לך ריביה (ע"ז נליגית טפי' הסולח כל' ק"ל' ס' ז' ג' מה סכתני נמס סמלו'ו וצוז לך קוי סט' זק' ק' ס' יק' ק' ס' קעיף י'ג') וכן אם היה לו ערבות רק بعد הריבית ולא بعد הקrn ג'כ' מותר (למי"ה טס וט"ז פק'ו) והוא דערוב לו בערב הריבית שצורך למסלק לו הריבית דוקא בשקנו מידו כדי לאו הבוי ערב שלא בשעת מתן מטעות שהרי הריבית יעלה להבא וכייל ערבות שלא בשעת מתן מטעות אם לא קנו מידו לא הוא ערבות כלל (מטל'כ' לקמן ס' ט' צוקף סקין עס' נלמצע סכל קין סוי טפי'ו עט' סליגית כטעט' מתן מטעות) (ט"ז ס' ק' ס'):

(ה) ודוקא שהנוי נוטל הטעות מידי הלווה אבל אם היישראלי הערב נוטל הטעות מידי הלווה אסור להיות איפלו ערבות סתם איפלו بعد הריבית בלבד ואיפלו לא היה ערבות כלל אסור דכוון שהוा נוטל הטעות מידי היישראלי אע"פ שנחנן לנוי מחייב כאלו הוא הלווה בדילעיל כלל קל"ז סיטן ב' איז' יתן אה"כ הריבית. וזה אסור בישראל לזכח המעות אף' אינו ערבות רק بعد הקrn הינו בישראל נתן אה"כ הריבית אבל אם הנוי נתן הריבית מותר (טס ונט"ז פק'ו):

(ו) והוא אסור כשהישראל נוטל מידי ישראל דוקא שהויה הלוואה בלבד משכון אבל בשתייה הלוואה על טשכון של נוי אע"פ שנוטל היישראלי הערב הטעו' מן הלווה ונחנן לנוי מותר להיות ערבות بعد הריבית שאין אחריות הקrn למלה אלא על הטשכון (למי"ה טס) אבל כשערוב לו נ"ב بعد הקrn אסור (ס"ז פק'מ):

(ז) ואם אמר לו היישראלי למלה כל' זמן שמעותיך ביד הנוי אני נתן לך רינ' חדש ולא חובל לכופו לשכם לך אפי' נטל הנוי הטעות מידי המלה ואפי' לא